

รายงานการพิจารณา

ของ

**คณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหา
5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ
ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล
วุฒิสภา**

กองกรรมการ
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา)

ที่ สว 0009/ร 54)

22 มีนาคม 2542

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง ปัญหาความไม่สงบ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการวิสามัญฯ จำนวน 1 ชุด

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 10 (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ 27 กุมภาพันธ์ 2541 ได้พิจารณาญัตติเรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาศึกษาปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส (นายสุลัยมัลย์ วงษ์พานิช เป็นผู้เสนอ) และลงมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล ซึ่งกรรมการวิสามัญคณะนี้ประกอบด้วย

1. พลเรือเอก เกาะหลัก เจริญรุทซ์
2. นายโกวิท สุรัสวดี
3. นายดำรง พุฒตาล
4. พลเรือเอก ทวีศักดิ์ ศรีประยูร
5. นายนิมิตตาร์ วาบา
6. พลเอก บุญศักดิ์ กำแหงฤทธิรงค์
7. พลเอก ปานเทพ ภูวนารถนุรักษ์
8. นายไพฑูรย์ บุญวัฒน์
9. นายวินัย สมะฮะฮุน
10. นายวิศาล ภัทรรรมมาศ
11. พลเอก ศรินทร์ ฐูปกล้า
12. พลตำรวจโท สมควร หริกุล
13. นายสมชัย วุฑฒิปรีชา
14. นายสมพงษ์ ศรียะพันธุ์
15. นายสุลัยมัลย์ วงษ์พานิช
16. คุณหญิงสุวัฒนา เพชรทองคำ
17. นายอาซิส เบ็ญหาวัน
18. นายอารีย์ วงศ์อารยะ
19. นายอาซิส พิทักษ์คุมพล

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาเรื่องปัญหาความไม่สงบ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ บัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล เสร็จเรียบร้อยแล้ว กล่าวคือ รายงานฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งที่คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้เสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้รับไปพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยมีรายละเอียดปรากฏตามเอกสารรายงานที่แนบมาพร้อมนี้

อนึ่ง รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญฯ โดยคณะกรรมการวิสามัญฯ จึงได้นำเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาในส่วนต่อไปในโอกาสอันควรตามที่ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติมอบหมายให้คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาดำเนินการแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมวุฒิสภา เพื่อพิจารณารายงานของคณะกรรมการวิสามัญฯ ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) อารีย์ วงศ์อารยะ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ

สำเนาถูกต้อง

(นายฉัตรไชย รอดประเสริฐ)

หัวหน้าฝ่ายประชุม 3

กองกรรมการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กองกรรมการ

โทร 2441573, 2441671

โทรสาร 2441573

จุฬารัตน์ พิมพ์

อภิชาติ/กิตติ ทาน

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญ

ศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 10 (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันศุกร์ที่ 10 กุมภาพันธ์ 2541 ได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส (นายสุลัยมัลย์ วงษ์พานิช เป็นผู้เสนอ) และที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติมอบหมายให้คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาเพิ่มเติมอีก 2 จังหวัดคือ จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล รวมเป็น 5 จังหวัด และที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว โดยมีกำหนดระยะเวลาปฏิบัติงานตามภารกิจไว้ 1 ปี นับตั้งแต่วันที่วุฒิสภามอบหมายและคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ขอขยายเวลาการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวออกไปอีก 1 ปี นั้น บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและปฏิบัติในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้รับไปพิจารณาดำเนินการต่อไป เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อที่ประชุมวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 189 และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ข้อ 86 ดังนี้

1) ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้มีมติเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ปรากฏผล ดังนี้

1.1 นายอารีย์ วงศ์อารยะ	เป็นประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ
1.2 พลเอก ปานเทพ ภูวนารถนุรักษ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่หนึ่ง
1.3 นายสุลัยมัลย์ วงษ์พานิช	เป็นรองประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่สอง
1.4 นายวินัย สมะอุน	เป็นเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญฯ
1.5 นายนิมิตตาร์ วาบา	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญฯ
1.6 นายโกวิท สุรัสวดี	เป็นโฆษกคณะกรรมการวิสามัญฯ

2) ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้แต่งตั้ง นายจักรไชย รอดประเสริฐ หัวหน้าฝ่ายประชุม 3 กองกรรมาธิการ เป็นผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ข้อ 78 พรรคสาม

3) คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ เพื่อให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ รวมทั้งเสนอกรอบแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิสามัญฯ ประกอบด้วย

3.1 นายอนันต์ อนันตกุล	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ
3.2 นายวิสุทธิ์ สิงห์ขจรวรกุล	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ
3.3 ประธานสภาหอการค้าไทย	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ
3.4 คณบดีคณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ
3.5 คณบดีคณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ
3.6 ดร.โมฮัมหมัด อับดุลกาเดร์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ
3.7 ดร.หะสัน หมัดหมาน	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ
3.8 ดร.อิมรอน มะลูลีม	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ
3.9 นายวิษณุ พูลสุข	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ

4) คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อพิจารณาศึกษาวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งนำเสนอแนวทางและแผนงานในการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญฯ ประกอบด้วย

4.1 นายวินัย สมะอุน	เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญฯ เป็นประธานคณะทำงาน
4.2 ดร.อารง สุทธาศาสตร์	เป็นรองประธานคณะทำงาน คนที่หนึ่ง
4.3 ดร.อารมณ จินดาพันธ์	เป็นรองประธานคณะทำงาน คนที่สอง
4.4 ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร	เป็นเลขานุการคณะทำงาน
4.5 นายไพฑูรย์ บุญวัฒน์	เป็นคณะทำงาน
4.6 นายดำรง พุฒตาล	เป็นคณะทำงาน
4.7 ดร.ปกรณ ปรียากร	เป็นคณะทำงาน
4.8 ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์	เป็นคณะทำงาน
4.9 นายพินัย อนันตพงษ์	เป็นคณะทำงาน
4.10 นายพรชาติ บุญนาค	เป็นคณะทำงาน
4.11 ดร.อิมรอน มะลูลีม	เป็นคณะทำงาน
4.12 พลตรี เรวัต รัตนผ่องใส	เป็นคณะทำงาน

4.13	ดร.พีรยศ ราฮิมมูลา	เป็นคณะทำงาน
4.14	นายปกติ พรหมายน	เป็นคณะทำงาน
4.15	รศ.เสาวนีย์ จิตต์หมวด	เป็นคณะทำงาน
4.16	นายเอกพร จัยสำราญ	เป็นคณะทำงาน
4.17	นายชูศักดิ์ มณีขยางกูร	เป็นคณะทำงาน
4.18	นายอับดุลเลาะ อับรู	เป็นคณะทำงาน
4.19	นายวิชัย ศรีขวัญ	เป็นคณะทำงาน
4.20	ผศ.ดลมนรรัตน์ บากา	เป็นคณะทำงาน
4.21	นายอัสหมัด สมบูรณ์ บัวหลวง	เป็นคณะทำงาน
4.22	นายธานีรัตน์ ศิริประชนะ	เป็นคณะทำงาน
4.23	นายदनัย มู่สา	เป็นคณะทำงาน
4.24	นายสรเดช สุนทรารชุน	เป็นคณะทำงาน
4.25	นายอับดุลฮาติม มินซาร์	เป็นคณะทำงาน

5) คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้เชิญบุคคลและหน่วยราชการต่าง ๆ มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น เพื่อประกอบการศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ

- นางสาววิตรี สุวรรณสถิตย์ รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ฝ่ายกิจการพิเศษ
- นายบุญสม พิมพ์หนู เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงมหาดไทย

- นายพลากร สุวรรณรัฐ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย และผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

กระทรวงกลาโหม

- พลโท ณรงค์ เด่นอุดม ผู้บัญชาการกองกำลังผสมพลเรือน ตำรวจ และทหารที่ 43 (พตท.43)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

- พลตำรวจโท สมเกียรติ พ่วงทรัพย์ ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจสันติบาล
- พลตำรวจโท บุญเพ็ญ บำเพ็ญบุญ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 9

กระทรวงการต่างประเทศ

1. นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล	อธิบดีกรมเอเชียตะวันออก
2. นายภาศิริวัฒน์ ปรีกษ์มานนท์	รองอธิบดีกรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง
และแอฟริกา

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

1. นายสมศักดิ์ ตันลัดจา	รองผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ
2. นายมนัส สุวรรณวาทีน	ผู้อำนวยการกอง 7 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. นายสุรเชษฐ์ แวอาแซ	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนราธิวาส
พรรคประชาธิปัตย์
2. นายประเสริฐ พงษ์สุวรรณศิริ	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดยะลา
พรรคประชาธิปัตย์
3. นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนราธิวาส
พรรคความหวังใหม่
4. นาย मुख สุลอฆาน	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปัตตานี
พรรคความหวังใหม่

บุคคลอื่น ๆ

นายสมชาย นีละไพจิตร	ทนายความ

6) คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้เดินทางไปศึกษาดูงาน ณ พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในเชิงลึก ตลอดทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล เมื่อวันที่ 15-17 มิถุนายน 2541 ณ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา และคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้มอบหมายให้คณะทำงานได้เดินทางไปศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมอีก 2 ครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดให้สมบูรณ์มากที่สุด คือ เมื่อวันที่ 20-24 กรกฎาคม 2541 ณ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา และเมื่อวันที่ 27-29 กันยายน 2541 ณ จังหวัดยะลาและปัตตานี

7) คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ดำเนินการจัดสัมมนาเรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล” เมื่อวันอังคารที่ 9 มีนาคม 2542 โดยมีผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นจากผู้แทนภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปที่เกี่ยวข้องจำนวน 200 คน

8) จากการพิจารณาผลการศึกษาข้างต้น คณะกรรมการการวิสามัญฯ จึงขอเสนอรายงานการศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล ซึ่งสาระสำคัญเรียงตามลำดับของรายงานการศึกษาฯ ฉบับนี้ประกอบด้วยข้อมูลสภาพทั่วไปด้านกายภาพเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังและที่มาของปัญหาในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรอบการศึกษาและสาเหตุหลักของสภาพปัญหา ที่มาของปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาลังคมจิตวิทยา ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่เชื่อมโยงกับปัญหาอื่น ๆ อีก 7 ปัญหาคือ ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อย ปัญหาอิทธิพลท้องถิ่น ปัญหาการเมือง ปัญหาการศึกษา ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติดและปัญหากลไกของรัฐ โดยในทุกมิติของปัญหาเหล่านี้ คณะกรรมการการวิสามัญฯ ได้ศึกษาวิเคราะห์ พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางแก้ไขในลักษณะข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและปฏิบัติ เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณา และหากที่ประชุมวุฒิสภาเห็นชอบด้วยกับรายงานการศึกษาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการวิสามัญฯ แล้ว ได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณามอบหมายให้หน่วยราชการที่รับผิดชอบดำเนินการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยอย่างถาวรในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายวินัย สมะอุณ)

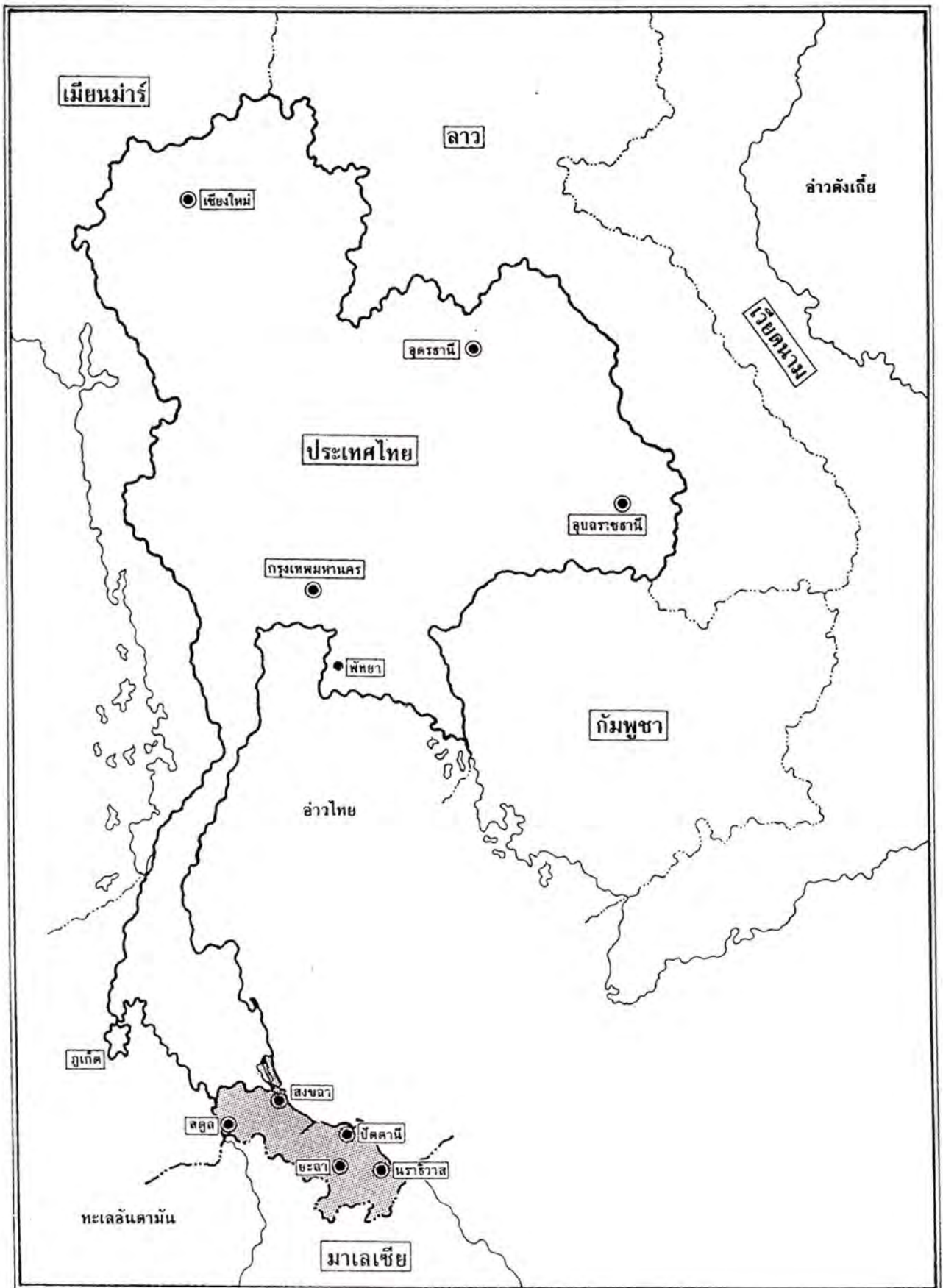
เลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญฯ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 : สภาพทั่วไป	1-1
1.1 ข้อมูลพื้นฐาน	1-1
1.2 ด้านศาสนาและวัฒนธรรมอิสลาม	1-18
บทที่ 2 : ภูมิหลังและที่มาของปัญหา	2-1
2.1 ภูมิหลัง	2-1
2.2 ที่มาของปัญหา	2-15
บทที่ 3 : กรอบการศึกษาและสาเหตุหลักของปัญหา	3-1
3.1 กรอบการศึกษา	3-1
3.2 สาเหตุหลักของปัญหา (ปัญหาสังคมจิตวิทยา)	3-2
บทที่ 4 : ปัญหาหลักในปัจจุบัน	4-1
4.1 ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อย	4-1
4.2 ปัญหาอิทธิพลท้องถิ่น	4-10
4.3 ปัญหาการเมือง	4-22
4.4 ปัญหาการศึกษา	4-36
4.5 ปัญหาความยากจน	4-47
4.6 ปัญหายาเสพติด	4-55
4.7 ปัญหากลไกของรัฐ	4-70
บทที่ 5 : สรุปผลการศึกษา	5-1
บรรณานุกรม	

ภาคผนวก

- ยุติเรื่องขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญฯ เพื่อศึกษาปัญหาชายแดนภาคใต้
- แต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- คำสั่งแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ
- คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

บริเวณที่ตั้ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 ข้อมูลพื้นฐาน

(1) ข้อมูลด้านกายภาพ

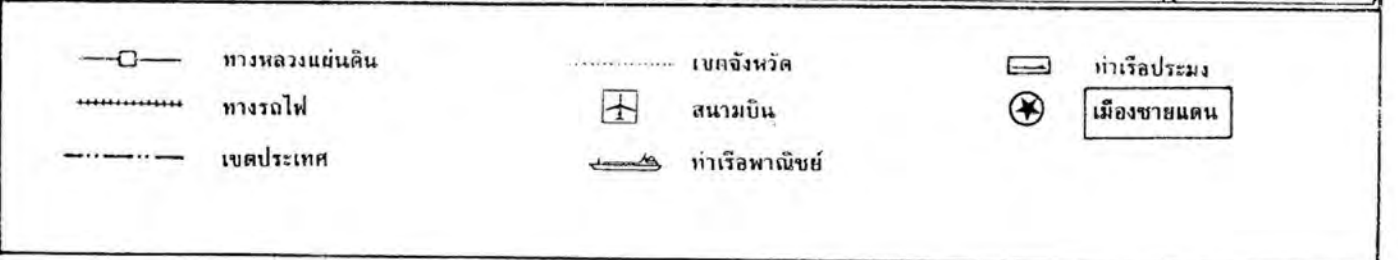
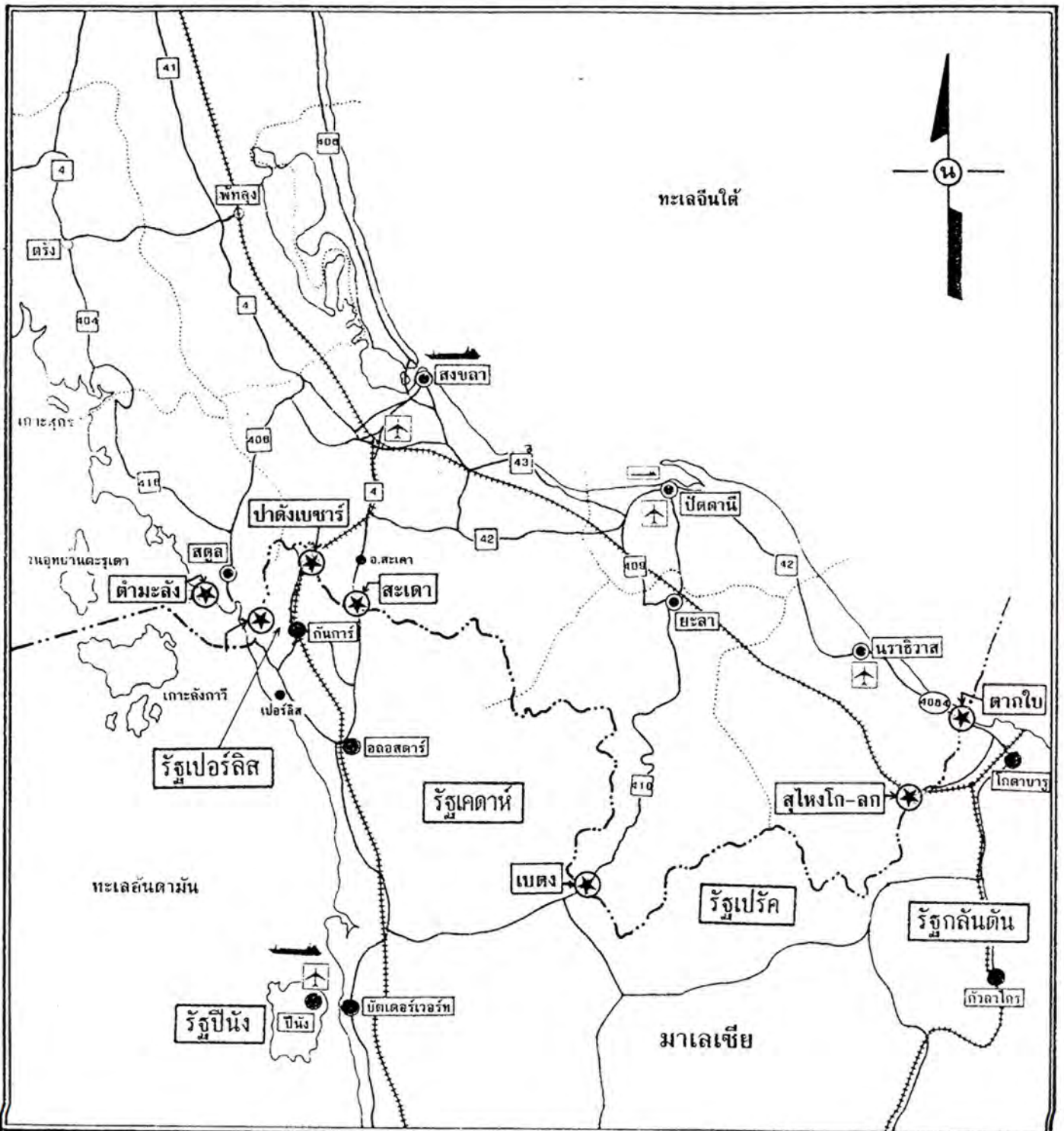
พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดสงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล มีพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 20,810 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณร้อยละ 29.42 ของภาคใต้ และ/หรือร้อยละ 4 ของพื้นที่ทั่วประเทศประมาณ 13,006,081 ไร่

1) ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาและป่าประมาณร้อยละ 34 เป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดประมาณร้อยละ 20 เป็นที่ราบชายฝั่งทะเลพรุและป่าชายเลนประมาณร้อยละ 46 (ต้นอ่าวไทยยาว 330 กิโลเมตร และด้านทะเลอันดามันยาว 145 กิโลเมตร) นอกจากนี้แล้วมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านคือ ประเทศมาเลเซียเป็นระยะยาวถึง 573 กิโลเมตร

2) การใช้ที่ดิน

พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 13,006,081 ไร่ แบ่งการใช้ที่ดินออกเป็นพื้นที่การเกษตรประมาณ 7,362,173 ไร่ (ร้อยละ 56.6) พื้นที่ป่าไม้ประมาณ 2,570,936 ไร่ (ร้อยละ 19.7) พื้นที่แหล่งน้ำประมาณ 725,625 ไร่ (ร้อยละ 5.6) และพื้นที่ที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ ประมาณ 2,344,342 ไร่ (ร้อยละ 18.0) ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันการใช้ที่ดินของพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นในภาคเกษตรกรรมโดยเฉพาะพื้นที่การทำสวนยางในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นราว 1 ล้านไร่ โดย

รองลงมาเป็นการทำนาทุ่งปัจจุบันมีพื้นที่ราว 90,000 ไร่ ในขณะที่พื้นที่ป่าไม้กลับมีจำนวนลดลงราว 1 ล้านไร่

3) แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย 1) ลุ่มแม่น้ำทางฝั่งตะวันออก ซึ่งไหลลงสู่อ่าวไทย ได้แก่ คลองรัตภูมิ คลองอู่ตะเภา คลองนาทวี คลองเทพา ในบริเวณลุ่มน้ำจังหวัดสงขลา แม่น้ำปัตตานี แม่น้ำสายบุรี ในบริเวณลุ่มน้ำจังหวัดปัตตานี แม่น้ำโก-ลก แม่น้ำบางนรา และแม่น้ำสายบุรี (บางส่วน) ลุ่มน้ำจังหวัดนราธิวาส และ 2) ลุ่มน้ำจังหวัดสตูลซึ่งอยู่ด้านตะวันตกจะไหลลงสู่ทะเลอันดามันเป็นคลองสายสั้น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ คลองละงู คลองดุสน (คลองบ่าบัง) คลองลำโลน และคลองการะเกตุ เป็นต้น

ส่วนแหล่งน้ำใต้ดินในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งน้ำบาดาลบริเวณอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งน้ำบาดาลที่ครอบคลุมพื้นที่ริมทะเลตั้งแต่จังหวัดนครศรีธรรมราชลงมา และอีกส่วนหนึ่ง ได้แก่ แหล่งน้ำบาดาล ที่ต่อเนื่องจากอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ล้ำเข้าไปในจังหวัดยะลา ลงมาจนถึงจังหวัดปัตตานี

สำหรับแหล่งน้ำธรรมชาติในแต่ละจังหวัดที่สำคัญ ๆ ประกอบด้วย

จังหวัดสงขลา : มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ ทะเลสาบสงขลา พื้นที่ 1,046 ตารางกิโลเมตร คลองอู่ตะเภา ยาวประมาณ 90 กิโลเมตร คลองเทพา ยาวประมาณ 80 กิโลเมตร คลองรัตภูมิ ยาวประมาณ 45 กิโลเมตร และคลองนาทวี ยาวประมาณ 70 กิโลเมตร

- จังหวัดปัตตานี :** มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ แม่น้ำปัตตานี และแม่น้ำสายบุรี มีแม่น้ำห้วยลำธาร คลองต่าง ๆ ที่เป็นสาขาทั้งสิ้น 325 สาย
- จังหวัดยะลา :** มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ แม่น้ำปัตตานี มีแม่น้ำห้วยลำธารคลองต่าง ๆ ที่เป็นสาขาทั้งสิ้น 383 สาย
- จังหวัดนราธิวาส :** มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำโก-ลก แม่น้ำบางนรา และแม่น้ำตากใบ มีแม่น้ำ ห้วยลำธาร คลองต่าง ๆ ที่เป็นสาขาทั้งสิ้น 627 สาย
- จังหวัดสตูล :** มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ คลองละงู คลองลำโลนน้อย คลองบาราเกด (หรือคลองท่าแพ) คลองบ่าบัง คลองท่าจีน นอกจากนี้ยังมีลำคลองสั้น ๆ หลายสาย เช่น คลองปยู คลองเจ๊ะบิลัง คลองทุ่งรีว ฯลฯ

4) ทรัพยากรธรณีและเชื้อเพลิงธรรมชาติ

พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแร่ธาตุต่าง ๆ เป็นอย่างมาก โดยในอดีตมีแร่ดีบุกเป็นแร่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันยังมีแร่ดินขาว ตะกั่ว พลวง มังกานีส และถ่านหิน ตลอดจนแร่ทองคำ นอกจากนี้ ยังได้มีการค้นพบแหล่งเชื้อเพลิงธรรมชาติที่สำคัญ เช่น น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติและถ่านหินที่มีศักยภาพพอเพียงในการพัฒนาเพื่อเป็นเชื้อเพลิงผลิตกระแสไฟฟ้า ตลอดจนมีการค้นพบหินอ่อนในจังหวัดยะลาและหินปูนในเขตอำเภอละงูและอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ซึ่งสามารถพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมซีเมนต์ต่อไป

(2) ข้อมูลด้านสังคม

1) ประชากรและการมีงานทำ

ณ สิ้นปี พ.ศ. 2540 พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีประชากรทั้งสิ้น 3,100,806 คน หรือร้อยละ 39.0 ของภาคใต้ และร้อยละ 5.1 ของทั่วประเทศ โดยแยกเป็นรายจังหวัดได้ดังนี้

- จังหวัดสงขลา มีจำนวนประชากร 1,191,233 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4 ของพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- จังหวัดปัตตานี มีจำนวนประชากร 590,735 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 ของพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- จังหวัดยะลา มีจำนวนประชากร 418,790 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 ของพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- จังหวัดนราธิวาส มีจำนวนประชากร 646,871 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 ของพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- จังหวัดสตูล มีจำนวนประชากร 253,177 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 ของพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในช่วงปี 2540 มีผู้สมัครงานในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งสิ้น 9,733 คน มีตำแหน่งว่างทั้งสิ้น 22,425 ตำแหน่ง แต่ปรากฏว่าสามารถบรรจุแต่งตั้งได้เพียง 4,271 คน คิดเป็นร้อยละ 44 ของผู้สมัครงาน และร้อยละ 19 ของตำแหน่งว่าง โดยสรุปสถิติของสถานภาพการมีงานทำในช่วงปี 2540 ดังนี้

สถิติสภาพการมีงานทำในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงปี 2540

หน่วย : คน

จังหวัด	ผู้สมัครงาน	ตำแหน่งว่าง	บรรจุแต่งตั้ง
สงขลา	3,754	10,716	2,548
ปัตตานี	688	368	218
ยะลา	2,139	2,205	714
นราธิวาส	2,062	2,677	436
สตูล	1,090	6,459	355
รวม	9,733	22,425	4,271

ที่มา : สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

(2) การศึกษา

พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏว่าในปี 2540 มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 3,508 แห่ง มีครู/อาจารย์ทั้งสิ้น 45,572 คน และนักเรียน นิสิต นักศึกษา 1,017,121 คน ซึ่งมีอัตราส่วนครู/อาจารย์ต่อจำนวนนักเรียน นิสิต นักศึกษา เท่ากับ 1 : 22 สำหรับรายละเอียดในแต่ละจังหวัด ดูตารางประกอบ

สถิติการศึกษาในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี 2540

จังหวัด	ข้อมูลการศึกษา			
	สถานศึกษา	ครู	นักเรียน	สัดส่วน
สงขลา	1,655	19,134	405,524	1 : 21
ปัตตานี	426	6,873	147,772	1 : 21
ยะลา	685	7,171	179,794	1 : 25
นราธิวาส	493	9,092	217,086	1 : 24
สตูล	249	3,302	66,945	1 : 20
รวม	3,508	45,572	1,017,121	1 : 22

ที่มา : สถิติการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2) การสาธารณสุข

ในปี 2540 พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจำนวนสถานพยาบาลแผนปัจจุบัน ที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนทั้งสิ้น 70 แห่ง (รวมทั้งสถานพยาบาลเอกชน) มีจำนวนเพียง 6,088 เตียง

ส่วนบุคลากรทางสาธารณสุขที่สำคัญคือ แพทย์และพยาบาลนั้น ปรากฏว่าในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจำนวนแพทย์ 713 คน คิดเป็นอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1 : 8,347

สำหรับพยาบาลเป็นพยาบาลวิชาชีพ 3,183 คน พยาบาลเทคนิค 1,123 คน รวมเป็น 4,306 คน คิดเป็นอัตราส่วนพยาบาล : ประชากร เท่ากับ 1 : 920

สถิติข้อมูลด้านสาธารณสุขในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัด	สถานพยาบาล (รวมเอกชน)		แพทย์		พยาบาล		
	จำนวน	เตียง	จำนวน	สัดส่วนต่อ ประชากร 1 คน	วิชาชีพ	เทคนิค	สัดส่วนต่อ ประชากร 1 คน
สงขลา	31	3,420	501	2,378	1,595	237	650
ปัตตานี	13	637	45	13,025	571	ไม่ระบุ	1,025
ยะลา	9	1,002	84	4,792	454	352	887
นราธิวาส	11	765	60	10,353	371	374	1,689
สตูล	6	264	23	11,007	192	160	352
รวม	70	6,088	713	8,347	3,183	1,123	920

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3) ศาสนา

ในปี 2540 พื้นที่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีประชากรทั้งสิ้น 3,100,806 คน มีพุทธศาสนิกชนจำนวน 1,3022,244

คน (ร้อยละ 32.45) จำนวนวัด 586 แห่ง ผู้นับถือศาสนาอิสลาม 1,792,882 คน (ร้อยละ 64.75) จำนวนมัสยิด 1,939 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 62.3 ของจำนวนมัสยิดทั่วประเทศ (3,113 แห่ง)

สถิติข้อมูลศาสนาพุทธและอิสลามในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัด	ศาสนาพุทธ			ศาสนาอิสลาม		
	จำนวน	ร้อยละ	วัด	จำนวน	ร้อยละ	มัสยิด
สงขลา	908,389	72.28	366	319,092	25.39	319
ปัตตานี	81,107	13.73	82	505,255	85.53	580
ยะลา	165,913	40.26	39	243,767	59.16	350
นราธิวาส	91,028	13.96	71	556,906	85.41	523
สตูล	55,807	22.04	28	172,862	68.28	167
รวม	1,302,244	32.45	586	1,797,882	64.75	1,939

หมายเหตุ

(1) ที่มา เอกสารรายงานปี 2540 สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 และ 3 และส่วนทะเบียนทั่วไป กรมการปกครอง

4) อาชญากรรมและยาเสพติด

● **อาชญากรรม**

จากการพิจารณากลุ่มความผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญในรอบปี 2540 ของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏว่ามีคดีเกิดขึ้นจำนวน 675 ราย จับกุมได้ 237 คิดเป็นอัตราร้อยละ 35.11 ส่วนรายละเอียดของกลุ่มความผิดต่าง ๆ มีดังนี้

กลุ่มความผิด	สงขลา			ปัตตานี			ยะลา			นราธิวาส			สตูล		
	เกิด	จับกุม	%	เกิด	จับกุม	%	เกิด	จับกุม	%	เกิด	จับกุม	%	เกิด	จับกุม	%
1 คดีอุจฉกรรจ์และ สะเทือนขวัญ	378	122	32.2	74	26	35.1	66	26	93.9	107	30	22.3	50	33	66.0
2 คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย เพศ	960	533	55.8	189	129	67.7	206	132	64.1	268	106	40.4	141	97	68.8
3 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	1,74	874	50.0	279	199	67.0	354	247	69.8	504	322	58.9	259	161	62.1

ที่มา : ตำรวจภูธรในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

● ยาเสพติด

ในปี 2540 พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (เฉพาะเฮโรอีน กัญชาแห้ง สารระเหย และแอมเฟตามีน) จำนวน 2,931 คดี และจับกุมผู้ต้องหาได้ 2,943 คน ประเภทยาเสพติดที่จับกุมได้มากที่สุดคือ 2,931 (ร้อยละ 55.60 ของคดีทั้งหมด) รองลงมาคือ 911 (ร้อยละ 30.60 ของคดีทั้งหมด) รายละเอียดในการจับกุมยาเสพติดมีดังนี้

สถิติการจับกุมยาเสพติดแต่ละประเภทในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2540

ประเภทยาเสพติด	การเกิดคดี	ร้อยละ	ผู้ต้องหา	หมายเหตุ
เฮโรอีน	1,984	55.60	1,545	ขาดข้อมูลจังหวัดสงขลา/สตูล
กัญชาแห้ง	911	30.60	988	ขาดข้อมูลจังหวัดสงขลา/สตูล
สารระเหย	255	9.65	313	ขาดข้อมูลจังหวัดสงขลา/สตูล
แอมเฟตามีน	81	2.53	97	ขาดข้อมูลจังหวัดสงขลา/สตูล
รวม	2,931	24.60	2,943	-

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

(3) ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาการผลิตด้านการเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประมงและยางพารา ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าระดับภาคและระดับประเทศ โดยมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ดังนี้

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้และทั่วประเทศ

(ราคาตลาดปี 2539)

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิตหลัก	ทั่วประเทศ	ภาคใต้	5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
สาขาการเกษตร	507,339.0	155,186.2	59,303.7
- กสิกรรม	289,570.0	75,695.8	23,197.8
- ปศุสัตว์	44,456.9	5,169.3	1,590.3
- ประมง	87,800.0	51,282.6	26,090.5
- อื่น	85,512.2	23,038.5	8,425.1
สาขาอุตสาหกรรม	1,305,772.0	26,192.1	9,379.8
สาขาการบริการ	600,135.7	54,319.9	19,186.7
สาขาอื่น ๆ	2,185,042.1	175,547.0	66,601.6
รวม	5,105,627.8	566,431.4	213,775.5

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สศช.

ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อหัวในปี 2539 ปรากฏว่าจังหวัดสงขลามีมูลค่าสูงสุดเท่ากับ 60,350 บาท/คน/ปี ส่วนจังหวัดนราธิวาส มีมูลค่าต่ำสุด 32,998 บาท/คน/ปี โดยแยกได้ดังนี้

จังหวัด	ผลิตภัณฑ์มวลรวม (1,000 บาท)	รายได้เฉลี่ย (บาท)
สงขลา	75,678.9	60,350
ยะลา	17,139.9	43,502
นราธิวาส	20,821.7	32,998
สตูล	12,550.5	51,436
ปัตตานี	28,281.1	47,853
รวม	154,472.1	47,227

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สศช.

(4) ข้อมูลจากแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลได้กำหนดให้มีแนวทางการศึกษาจัดทำ “แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อรองรับโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจสามฝ่าย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle หรือ IMT-GT) ช่วงระยะเวลา 10 ปี (เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2549) ภายใต้แผนแม่บทดังกล่าวได้มีการวิเคราะห์ พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมาย สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมสำหรับอนุภาคนี้ไว้ โดยสรุปประเด็นหลักดังนี้คือ

(4.1) ผลการวิเคราะห์

1) เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ

- เป้าหมายเฉลี่ยอัตราการเจริญทางเศรษฐกิจ โดยรวมของพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนในระยะเวลาปี 2440-2549 จากร้อยละ 6.7 เป็นร้อยละ 9.4 (หากดำเนินการตามแผนแม่บท) โดยสาขา เศรษฐกิจ เป้าหมายหลักที่เป็นตัวกระตุ้น เศรษฐกิจ ได้แก่
 - สาขาเกษตร มีอัตราการขยายตัวจากร้อยละ 4.8 เป็นร้อยละ 7.4 โดยเน้นพืช ผักผลไม้ ปศุสัตว์ ประมง นอกพื้นที่ และปรับปรุงขบวนการผลิต พืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ยางพารา และ ปาล์มน้ำมัน
 - สาขาอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.0 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 14 ในปี 2544 โดยเน้นพื้นที่สงขลาและปัตตานี
 - สาขาบริการ เน้นการท่องเที่ยว การค้าชายแดน และบริการค้าปลีกค้าส่ง
- รายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นจาก 53,199 บาท/คน/ปี ในปี 2540 เป็น 68,545 บาท/คน/ปี ในปี 2549 หรือเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 3 ต่อปี

2) ปัญหาด้านสังคม

ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีปัญหาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่

- การขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ
- แรงงานมีการศึกษาต่ำ ขาดทักษะ และประสบการณ์
- แรงงานขาดความรู้ภาษาไทย โดยเฉพาะจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา

3) ข้อเสนอแนะ

- ปฏิรูประบบการศึกษาในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ส่งเสริมการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
- ปรับปรุงระบบข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน ให้เอื้อประโยชน์ในการจัดหางานอย่างกว้างขวาง และทันสมัย

(4.2) ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1) ภาพรวมทางเศรษฐกิจ

- การส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรม จากสถิติธุรกิจที่ขอรับการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี 2540 ปรากฏว่าลดลงจากปี 2539 ไม่มาก (ด้านเงินลงทุน) คือ ลดลงเพียงร้อยละ 38 นักลงทุนส่วนใหญ่ยังคงเป็นนักลงทุนจากมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย
- การค้าชายแดน ปริมาณการค้าชายแดนผ่านแดนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี 2540 สูงถึง 179,782 ล้านบาท สูงกว่าการ

ค้าชายแดนในปี 2539 ถึงร้อยละ 70.57 ส่วนในปี 2541 มีปริมาณการค้าชายแดนลดลงตามภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยของประเทศคู่ค้า ได้แก่ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย แต่อย่างไรก็ดี จากสถิติ การค้าชายแดน ถึงเดือนพฤศจิกายน 2541 ประมาณ 131,961 ล้านบาท และคาดว่าถึงสิ้นปี 2541 ปริมาณการค้าชายแดนจะลดจากปี 2540 เพียงไม่เกินร้อยละ 10 ทั้งนี้ เป็นผลจากการเจรจาผ่อนคลายกฎระเบียบภายใต้ IMT-GT JC และ Forum อื่น ๆ

- ด้านการท่องเที่ยว ในปี 2541 แม้ว่าจะเกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจทั่วโลก แต่ปริมาณนักท่องเที่ยวไม่ได้ลดลงมากนัก โดยมีอัตราการหดตัวจากปี 2540 เพียงร้อยละ 1.35 ซึ่งนักท่องเที่ยวที่ลดลงค่อนข้างมากได้แก่ นักท่องเที่ยวจากอินโดนีเซีย (ลดลง 7.86%) และมาเลเซีย (ลดลง 4.41%) ส่วนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นได้แก่ นักท่องเที่ยว สิงคโปร์ (+31.91) ออสเตรเลีย (+10.28) ญี่ปุ่น (+8.63%) และยุโรป (+7.59) อย่างไรก็ตามคาดว่าจะสิ้นปี 2541 จำนวนนักท่องเที่ยวอาจเพิ่มขึ้นอีกมากกว่าสถิติในปี 2540 (1.01 ล้านคน)

2) การดำเนินงานพัฒนาโดยภาพรวม

(1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

- โครงข่ายถนน 4 ช่องจราจร กรมทางหลวง กำลังเร่งรัดก่อสร้างถนน 4 ช่องจราจร โดยเน้นการเชื่อมโยงชายฝั่งทะเลตะวันออกของภาคใต้ ระหว่างพัทลุง-สงขลา-ปัตตานี-ยะลา เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2539 กำหนดแล้วเสร็จสมบูรณ์ในปี 2544

- **ทำเรื่อน้ำลึกและทำเรือชายฝั่ง**
 - ทำเรือชายฝั่ง ส่วนใหญ่ได้รับการปรับปรุงไปแล้วตั้งแต่ปี 2540 ได้แก่ ทำเรือปากบารา (สตูล) ทำเรือปัตตานี และทำเรือกันตัง (ตรัง) ยังคงเหลือทำเรือตำมะลัง (สตูล) และทำเรื่อนราธิวาส ที่จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงในปี 2543 นี้
 - ทำเรื่อน้ำลึก กรมเจ้าท่ามีแผนขยายทำเรือสงขลา ภูเก็ตที่มีความแออัดเพิ่มขึ้นในปี 2543 และเตรียมศึกษาความเหมาะสม ทำเรือบูโบย (สตูล) ในปี 2543
- **สนามบิน กรมการบินพาณิชย์ กำลังดำเนินการปรับปรุงสนามบินหาดใหญ่ โดยปรับปรุงอาคารผู้โดยสาร และก่อสร้างอาคารคลังสินค้าพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก กำหนดแล้วเสร็จในเดือนเมษายน 2542 เพื่อให้หาดใหญ่ทำหน้าที่เป็นสนามบินนานาชาติอย่างแท้จริง**

(2) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจเฉพาะ (ป็นัง-สงขลา)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติมอบหมายให้ สศช. ร่วมกับ ศอ.บต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาพื้นที่รองรับอุตสาหกรรมที่ใช้ประโยชน์จากก๊าซธรรมชาติ แหล่ง JDA ซึ่งการศึกษาคาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนพฤษภาคม 2542 โดยผลการศึกษาเบื้องต้นปรากฏว่า

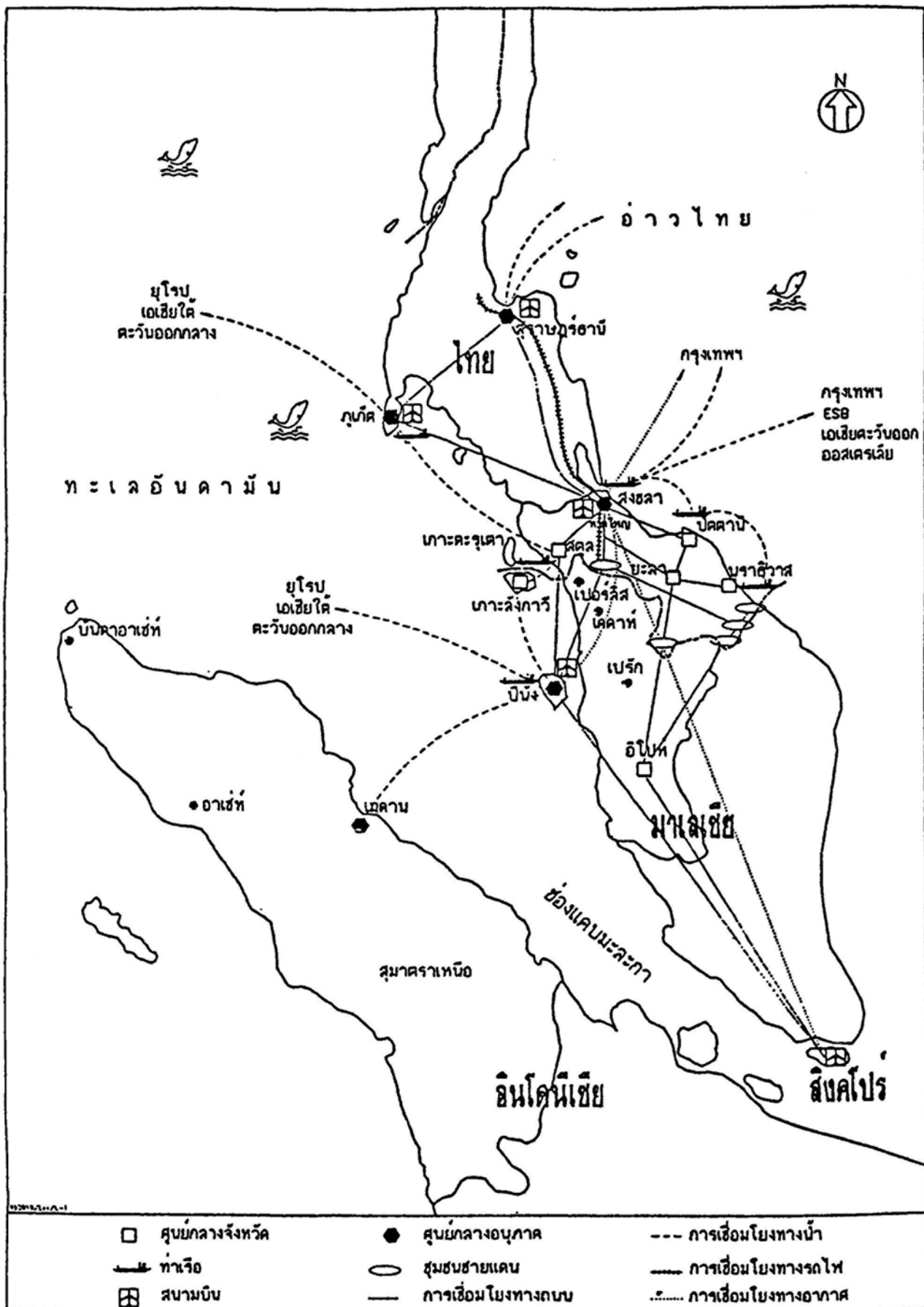
- พื้นที่ที่มีศักยภาพการพัฒนา ได้แก่ เขตอุตสาหกรรมปัตตานี ฉลุง จะนะ และสะเดา
 - การพัฒนาเขตการค้าเสรีบริเวณสะเดา
- (3) การพัฒนาศูนย์กลางการผลิตอาหารมุสลิมที่ปัตตานีและจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาด้านการเกษตร ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เชื่อมโยงระหว่างเกษตรอุตสาหกรรมแบบผสมผสานและการตลาดโดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา น้ำมันปาล์ม ผลไม้ และปศุสัตว์และประมง
- (4) การปรับปรุงระบบการศึกษาในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- สศช. ได้ร่วมมือ ศอ.บต. เพื่อจัดเตรียมแผนการปรับปรุงการศึกษาในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งระบบ โดยจากผลการศึกษาเบื้องต้น พบว่า
- การบริหารจัดการศึกษายังไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
 - ครูขาดขวัญและกำลังใจรวมทั้งผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือและไม่เอาใจใส่การศึกษาสายสามัญของบุตร
 - การควบคุมการศึกษา โดยเฉพาะระบบนิเทศก์การสอน ปัจจุบันไม่มีคุณภาพรวมทั้งการคัดเลือกบุคลากรที่มาทำหน้าที่ยังไม่เหมาะสม ศึกษานิเทศก์ควรมีความรู้และคุณสมบัติเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่
 - การอุดหนุนการจัดการศึกษามีปัญหาเชิงนโยบายที่ผู้บริหารควรศึกษาอย่างถ่องแท้

โดยให้มีการทบทวนการอุดหนุนทั้งการ
ศึกษายาสามัญ และสายอาชีพเสียใหม่

- การแก้ปัญหาด้านการศึกษาจำเป็นต้องแก้ไข
ร่วมกันทั้งในระดับนโยบายและระดับพื้นที่ ซึ่ง
จำเป็นต้องนำเสนอแผนปฏิบัติการใน
รายละเอียดให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

(4.3) แผนเร่งรัดพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้แผนแม่บทฯ

- 1) การเชื่อมโยงพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับพื้นที่
เศรษฐกิจอื่น บริเวณจังหวัดตามชายฝั่งทะเลอันดามัน
สตูล-ตรัง-กระบี่-ภูเก็ต และการเชื่อมโยงตามแนว
ตะวันออก-ตะวันตก สงขลา-สตูล เพื่อเปิดพื้นที่ 5
จังหวัดชายแดนภาคใต้ เชื่อมโยงกับ
 - แหล่งท่องเที่ยวตามแนวชายฝั่งทะเลทั้ง 2 ด้าน
 - เชื่อมโยงกับท่าเรือน้ำลึกและท่าเรือชายฝั่งที่มีอยู่
แล้ว เช่น ท่าเรือกันตัง ท่าเรือสงขลา ท่าเรือ
ปัตตานี ท่าเรือตำมะลัง
 - ปรับปรุงท่าเรือที่เริ่มแออัด เช่น ท่าเรือสงขลา
ท่าเรือตำมะลัง ท่าเรือนราธิวาส ฯลฯ
- 2) การเสริมสร้างฐานการผลิต โดยเฉพาะด้านการเกษตร
ให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอในเชิงพาณิชย์
- 3) การปรับปรุงสาธารณูปโภค และสาธารณูปการในเขต
เมือง และเขตชุมชนต่าง ๆ เช่น ถนนในเมือง ระบบ
ประปา
- 4) การพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน และปรับปรุงระบบการเรียน
การสอนในสถานศึกษา
- 5) การพัฒนาเพื่อส่งเสริมอาชีพและกระจายรายได้ เช่น
การจัดตั้งสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานนานาชาติ ที่สงขลา
- 6) การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
โดยเฉพาะบริเวณอ่าวปัตตานี

1.2 **ด้านศาสนาและวัฒนธรรมอิสลาม**

ความนำ

สิ่งที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์คือ มนุษย์มีวัฒนธรรม ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งคู่กับสังคมมนุษย์ เปรียบได้กับเหรียญ 2 ด้าน กล่าวคือ ด้านหนึ่งคือวัฒนธรรม และอีกด้านหนึ่งคือสังคม

ในส่วนของสังคม โครงสร้างของสังคมคือ สถาบันทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยสถาบันศาสนา ครอบครัว การศึกษา การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ ฯลฯ

ดังนั้น ในการศึกษาถึงสังคมใด ชนกลุ่มใด การศึกษาถึงโครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

วัฒนธรรม : ความหมายและองค์ประกอบ

วัฒนธรรม (Culture) หมายถึงวิถีในการดำเนินชีวิต (Ways of Life) และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

วัฒนธรรมมีองค์ประกอบ 4 ส่วนคือ องค์คติ (Concept) องค์การ (Organization) องค์พิธีกรรม (Usages) และองค์วัตถุ (Instrumental and Symbolic Objects)

ศาสนา : สถาบันในสังคม

ศาสนาจัดเป็นสถาบันที่สำคัญสถาบันหนึ่งของแต่ละสังคม สำหรับสังคมในระดับใหญ่ เช่น รัฐ ประเทศ ศาสนาของประชาชนในสังคมนั้น ๆ มักมีมากกว่าหนึ่งศาสนา ทั้งนี้และทั้งนั้นถือว่าเป็นสิทธิของบุคคลในการมีเสรีภาพในการเลือกนับถือศาสนา ทั้งนี้รวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ระบุไว้ในมาตรา 38 .

อิสลาม : ศาสนาและวัฒนธรรม

อิสลามเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือเป็นจำนวนมากในโลก สำหรับประเทศไทยจัดว่าเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากเป็นลำดับที่ 2 คาดว่ามีประมาณ ร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ โดยตั้งถิ่นฐานอยู่ในทุกภูมิภาค แต่ส่วนใหญ่จะตั้ง

ถิ่นฐานอยู่ในภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา

อิสลาม เป็นศาสนาที่ครอบคลุมพฤติกรรมของศาสนิกชน หรือเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า อิสลามเป็นทั้งศาสนาและวัฒนธรรม

ด้วยเหตุนี้ อิสลามจึงมีลักษณะเฉพาะ หรือลักษณะที่แตกต่างจากศาสนาอื่น ๆ หลายประการ อาทิ

- เป็นศาสนาที่มีทั้งพระเจ้าและผู้ประกาศศาสนาซึ่งเรียกว่าศาสนา พระเจ้าในศาสนาอิสลามมีพระนามทั้งหมด 99 พระนาม แต่พระนามที่มุสลิมใช้กล่าวเรียกมากที่สุดคือ อัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮูวะตะอาลา)¹ ส่วนศาสดาผู้ประกาศศาสนาอิสลามคือ ท่านศาสดามูฮัมมัด (คือลลอฮูวะลัยฮิวะซัลลัม)²
- ไม่เรียกชื่อศาสนาตามชื่อผู้ประกาศศาสนาคือ ท่านนบี (ศาสดา) มูฮัมมัด คือลย แต่ชื่อศาสนาคือ อิสลาม จะเป็นศัพท์เฉพาะซึ่งมีความหมายว่า “สันติ”
- ไม่เรียกชื่อศาสนิกชนในชื่อเดียวกับศาสนา แต่ก็มีคำเฉพาะคือ มุสลิม หากมุสลิมเป็นชนชาติใดก็สามารถใส่ชื่อนั้น ๆ เช่น “ชาวไทยมุสลิม” หมายถึงชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลาม
- ไม่เรียกศักราชตามชื่อศาสนาและไม่ใช้วันประสูติ สวรรคตเป็นวันเริ่มต้นนับ แต่ใช้วันอพยพของศาสดาเป็นวันเริ่มต้นนับ ซึ่งเรียกว่า “ฮิจเราะห์ศักราช”
- มุสลิมทุกคนจึงต้องมีวิถีชีวิตอยู่ในทางสายกลางระหว่างความเป็นฆราวาสและบรรพชิต กล่าวคือ อิสลามสนับสนุนให้มุสลิมทุกคนแต่งงาน ประกอบสัมมาอาชีพ ในขณะที่เดียวกันก็ให้ปฏิบัติตนให้อยู่บนครรลองของอิสลามทุกอย่างก้าวแห่งชีวิต มุสลิมจึงดำเนินชีวิตแบบคนครองเรือนควบคู่กับการปฏิบัติแบบนักบวช ด้วยเหตุนี้จึงอาจทำให้ถูกสรุปว่าเป็นคนเคร่งศาสนาบ้าง คล้งศาสนาบ้าง เช่นกรณีการแต่งกายของผู้หญิงมุสลิมที่มักรู้จักในชื่อ “ฮิญาบ”

¹ เป็นคำสวดที่ใช้กล่าวหลังพระนามของพระองค์อัลลอฮ์ มีความหมายว่า มหาบริสุทธิ์และความสูงส่งยิ่ง

² เป็นคำสวดที่ใช้กล่าวหลังนามของท่านศาสดามูฮัมมัด มีความหมายว่า ขอความโปรดปรานแห่งพระอัลลอฮ์และความสันติจงมีแต่ท่าน

ฮิญาบ หมายถึง เครื่องกัน ปกปิด ประเทศไทยในปัจจุบันเมื่อกล่าวถึง ฮิญาบจึงหมายถึง การแต่งกายของผู้หญิงมุสลิมในชุดที่มิดชิด กล่าวคือ ใส่ชุด ยาว (กระโปรงยาว เสื้อแขนยาว) ไม่บางและไม่รัดรูป และมีผ้าคลุมศีรษะ กล่าวได้ว่าเป็นชุดที่เปิดได้เฉพาะแต่ใบหน้าและฝ่ามือ

การแต่งกายในชุดฮิญาบมิได้เป็นประเพณีหรือวิถีประชาที่จะปฏิบัติ หรือไม่ก็ได้ หากแต่เป็นแบบแผนการแต่งกายตามศาสนบัญญัติ เป็นเสมอ กฎหมายที่ผู้หญิงมุสลิมทุกคนที่บรรลุนิติภาวะต้องปฏิบัติ³

ในอดีต การแต่งกายในชุดฮิญาบมักปรากฏแต่ในจังหวัดชายแดนภาค ได้ แต่ภายหลังปี พ.ศ. 2520 เมื่อผู้หญิงมุสลิมเริ่มมีโอกาสได้รับรู้ว่าการ แต่งกายดังกล่าวเป็นศาสนบัญญัติ ทั้งนี้เพราะในอดีตชาวไทยมุสลิมอ่าน คัมภีร์อัลกุรอานซึ่งเป็นภาษาอาหรับซึ่งชาวไทยมุสลิมแปลไม่ได้จึงไม่ทราบ ความหมาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันโปรดเกล้าให้ จุฬาราชมนตรี (ต่วน สุวรรณศาสน์) ถอดความพระมหาคัมภีร์อัล-กุรอาน เป็นภาษาไทย ผู้หญิงไทยมุสลิมในกรุงเทพฯ ภาคกลาง และภูมิภาคต่าง ๆ จึงเริ่มเปลี่ยนแปลงการแต่งกายเข้าสู่รูปแบบตามศาสนบัญญัติ โดยค่อย ๆ เพิ่มจำนวนขึ้น เช่น ในกรุงเทพฯ ประมาณปี พ.ศ. 2520 ผู้ที่แต่งชุดฮิญาบจะ เป็นคนแปลกในงานชุมนุมต่าง ๆ ของสังคมมุสลิม แต่ปัจจุบันในงานต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้หญิงไทยมุสลิมที่ไม่แต่งชุดฮิญาบจะกลายเป็นคนแปลกหรือกลายเป็นคนส่วนน้อยในงาน

มัสยิดคือ สถานที่ซึ่งมุสลิมใช้ประกอบศาสนกิจโดยจะต้องมีละหมาดวันศุกร์ เป็นปกติ และเป็นสถานที่สอนศาสนาอิสลาม (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 114 ตอนที่ 65 ก หน้า 4) และพิธีต่าง ๆ เช่น พิธีแต่งงาน พิธีศพ ฯลฯ ภายใน มัสยิด จะมีมิมบรสถานที่ยืนสำหรับผู้แสดงธรรม (คุตบะฮฺ) ในส่วนหน้า บริเวณเดียวกับผู้ยืนนำละหมาด (อิหม่าม) และเนื่องจากอิสลามไม่มีนักบวช มัสยิดจึงไม่มีผู้พำนักอยู่ แต่จะมีผู้เดินทางไปมัสยิดทุกวัน เพื่อไปละหมาด ประจำวันร่วมกันวันละ 5 เวลา ไปละหมาดวันศุกร์ร่วมกันทุกสัปดาห์ ไป ละหมาดวันตรุษร่วมกันปีละ 2 ครั้ง ซึ่งผู้ที่เดินทางไปมัสยิดจะเป็นมุสลิมทุก วัยทั้งชายและหญิง นอกจากนั้น มัสยิดแต่ละแห่งมักจะมีสถานที่สำหรับฝังศพ ซึ่งเรียกว่า กุโบร อยู่ในบริเวณเดียวกัน แต่บางมัสยิดจะอยู่ห่างจากกันและ บางมัสยิดจะไม่มีกุโบร ต้องไปใช้กุโบรของมัสยิดอื่น

³ บรรลุนิติภาวะในอิสลามหมายถึงเมื่อหญิงเริ่มมีรอบเดือน ซึ่งแต่ละคนเริ่มต้นในอายุที่อาจจะแตกต่างกัน ส่วนชายคือเมื่อเริ่มฝันเปียก (หากไม่ปรากฏอาการดังกล่าวจะใช้อายุเป็นเกณฑ์)

คัมภีร์อัลกุรอาน มิได้เป็นเพียงถ้อยคำในการขอพร ปฏิบัติศาสนกิจ หากแต่มีสถานภาพเป็นธรรมนูญ เป็นกฎหมาย สำหรับมุสลิมอัลกุรอานจึงเป็นคัมภีร์ทั้งทางการถูกอ่านอยู่ตลอดเวลาควบคู่กับการนำเอามาเป็นข้อปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ศาสนาอิสลาม

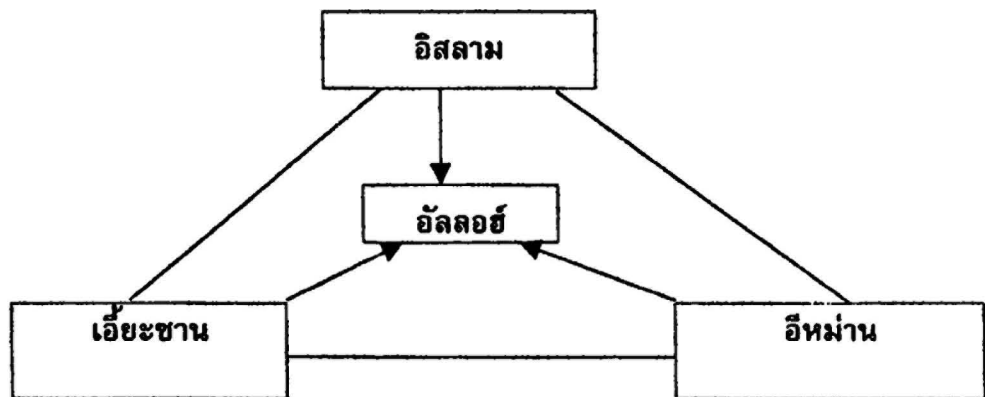
ศาสนาอิสลามประกอบด้วยโครงสร้างที่สำคัญ 3 ประการคือ หลัก (รูก่น) อีหม่านหรือหลักศรัทธา หลักอิสลามหรือหลักปฏิบัติ และหลักเอียะซาน คือ ความยำเกรงต่อพระเจ้า กล่าวคือ

- 1) **หลักอีหม่าน หรือ หลักศรัทธา** ประกอบด้วย ความศรัทธา 6 ประการคือ
 - 1.1) ศรัทธาว่าอัลลอฮ์เป็นพระเจ้าแต่พระองค์เดียว
 - 1.2) ศรัทธาในบรรดามลาอิกะฮ์ซึ่งเป็นบ่าวของพระเจ้าทำหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งเป็นผู้บันทึกความดีความชั่วของมุสลิมแต่ละคน
 - 1.3) ศรัทธาในคัมภีร์ที่มาจากพระเจ้า โดยคัมภีร์อัลกุรอานเป็นคัมภีร์ฉบับสุดท้ายและเป็นฉบับที่สมบูรณ์ที่สุด
 - 1.4) ศรัทธาในศาสดาที่มาจากพระเจ้า โดยมีศาสดามุฮัมมัด (คือลย) เป็นท่านสุดท้าย
 - 1.5) ศรัทธาในวันแห่งการพิพากษา กล่าวคือ เชื่อว่ามีวันสิ้นโลก ซึ่งวันนั้นมนุษย์ทุกคนจะถูกพิพากษาในการกระทำทั้งหมด และทุกคนจะได้อยู่ในอาคีรัตคือ เป็นโลกที่เป็นนิรันดร์
 - 1.6) ศรัทธาในกฎกำหนดสภาวะการณ์ว่ามาจากพระเจ้าอัลลอฮ์ (ซุบฮาย)
- 2) **หลักอิสลามหรือหลักปฏิบัติ** ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 5 ประการคือ
 - 2.1) การปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์และแท้จริงมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตจากพระองค์ การปฏิญาณนี้จะนำไปสู่การปฏิบัติ กล่าวคือ พฤติกรรมของมุสลิมที่ศรัทธาจะต้องปฏิบัติตามตามข้อห้ามตามข้อใช้แห่งศาสนบัญญัติที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์อัลกุรอานของพระเจ้าและแบบฉบับคำสอนของท่านศาสดามุฮัมมัด (คือลย)

- 2.2 มุสลิมต้องละหมาดวันละ 5 เวลา โดยให้เริ่มปฏิบัติตั้งแต่อายุ 10 ขวบ
- 2.3 มุสลิมต้องถือศีลอดปีละ 1 เดือน โดยเริ่มเมื่อบรรลุนิติภาวะแล้ว
- 2.4 มุสลิมต้องบริจาคซะกาตในรอบ 1 ปี สำหรับผู้ที่เงินและทรัพย์สินถึงพิกัดที่ศาสนากำหนดไว้ เพื่อมอบแก่คน 8 ประเภท
- 2.5 มุสลิมที่มีความพร้อมความสามารถต้องไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ นครมักกะฮ์

3) **หลักเอี้ยะซาน** คือการปฏิบัติคุณธรรมด้วยความยำเกรง ความภักดี ต่อพระเจ้าอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) โดยตระหนักว่าพระองค์ทรงอยู่กับเราเห็นเราตลอดเวลา

ดังนั้นจากการที่มุสลิมมีพระเจ้าคือ อัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) และอิสลามประกอบด้วยโครงสร้าง 3 ส่วนคือ หลักอิหม่าน อิสลาม และเอี้ยะซาน ฉะนั้นใน 4 “อ” สำหรับมุสลิม นำเสนอเป็นโครงสร้างได้คือ

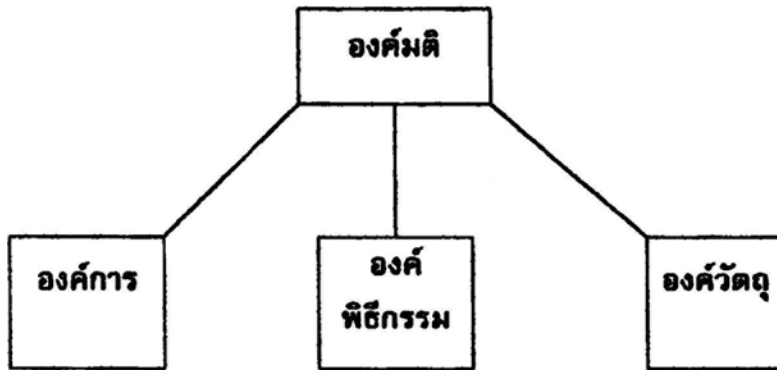

ความศรัทธา (อิหม่าน) และความเคารพยำเกรงในพระองค์อัลลอฮ์ (เอี้ยะซาน) จะเป็นฐานในการปฏิบัติตนของมุสลิม (อิสลาม) ฉะนั้นการปฏิบัติกิจต่าง ๆ ของมุสลิมจึงต้องมีเจตนา (เนียต) ว่าเพื่อพระองค์อัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) และจะเริ่มด้วยการกล่าวด้วยคำว่า “บิสมิลลาฮิรเราะห์มานิรเราะห์อีม” มีความหมายว่า “ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ผู้ทรงเมตตาปรานีผู้ทรงเมตตาเสมอ” และเมื่อเสร็จจะกล่าวว่า “อัลฮัมดุลิลละฮ์” หมายความว่า การสรรเสริญเป็นสิทธิแห่งพระองค์

วัฒนธรรมอิสลาม

เนื่องจากอิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตของมุสลิมตั้งแต่ต้นจนหลัง ตั้งแต่เกิดจนตาย วิถีในการดำเนินชีวิตของมุสลิมจึงไม่สามารถแยกออกจากอิสลามได้ ดัง

นั้นอิสลามจึงมิได้เป็นเพียงศาสนา หากแต่อิสลามยังเป็นวัฒนธรรม โดยองค์มติของวัฒนธรรมอิสลามคือความศรัทธาว่า อัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) เป็นพระเจ้าองค์เดียวและนบีมูฮัมมัด (คือลฯ) เป็นศาสนทูตจากอัลลอฮ์ (ซุบฮาฯ) องค์มติดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนด องค์การ องค์พิธีกรรมและองค์วัตถุ ตั้งแบบภาพโครงสร้างวัฒนธรรมอิสลาม

องค์การ ซึ่งหมายถึงการรวมตัวและมีกฎระเบียบ การจัดการ อิสลามได้วางรูปแบบ สิทธิหน้าที่ขององค์การต่าง ๆ ไว้อย่างครอบคลุม เช่น ครอบครัว เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ชุมชน สังคม ฯลฯ

องค์พิธีกรรม อิสลามเป็นหลักการที่เน้นการปฏิบัติควบคู่ไปกับความศรัทธา และกับมุสลิมทุกคน ฉะนั้นในอิสลามจึงมีข้อปฏิบัติหรือพิธีกรรมเป็นจำนวนมาก แต่ก็เป็นพิธีกรรมที่มีกรอบของการปฏิบัติที่ต้องอยู่ในหลักศรัทธา(อิหม่าน) และความเคารพยำเกรง (เอียะซาน)

องค์วัตถุ อิสลามเป็นทางสายกลางระหว่างวัตถุและจิตใจ ฉะนั้นการครอบครองวัตถุจึงเป็นสิ่งให้ทำได้แต่ต้องอยู่ในความพอดีและจ่ายแจก ขณะเดียวกันการสร้าง การมีไว้ซึ่งวัตถุต้องเป็นวัตถุและสิ่งสร้างสรรค์ (ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม) ที่ไม่ขัดกับองค์มติของอิสลาม

จากที่อิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบด้วยทั้งที่เป็นข้อให้ปฏิบัติ และข้อห้ามมิให้ปฏิบัติ (Taboo) ซึ่งหลายสิ่งหลายประการแตกต่างจากคำสอนในศาสนาอื่น ๆ อาทิ

บวห้ามมิให้มุสลิมปฏิบัติ

ห้ามเคารพ บูชา รูปภาพ รูปปั้น สิ่งสร้างขึ้นต่าง ๆ รวมทั้งธรรมชาติ

ห้ามกราบ บุคคล และวัตถุทุกชนิด

ห้ามในเรื่องของดอกเบี้ยในทุกรูปแบบ

ห้ามเสี่ยงทาย ทำนายโชคชะตา

ห้ามรับประทาน เลือด สุกกร สัตว์ตายเอง สัตว์ในการเชือดที่มีได้กล่าวถ้อยคำในการฆ่า ฯลฯ (มุสลิมต้องกล่าว “บิสมิลลา” ในการเชือดสัตว์เป็นอาหาร

ห้ามมีเพศสัมพันธ์โดยมิได้แต่งงาน

ห้ามรักร่วมเพศ

ห้ามผู้ชายใช้ทองและผ้าไหม

ฯลฯ

ข้อห้ามมุสลิมปฏิบัติ

การละหมาดวันละ 5 เวลา ทั้งชายและหญิงตั้งแต่อายุ 10 ขวบ

การบริจาคเงินทองและทรัพย์สินที่เกินพิกัดในทุกกรอบปีซึ่งเรียกว่า ซะกาต

การกล่าวถ้อยคำในการเริ่มต้นในทุกพฤติกรรม ภารกิจ และคำกล่าวเมื่อเสร็จภารกิจ

การต้องขลิบปลายอวัยวะเพศสำหรับผู้ชาย (เข้าสูหนัด)

ฯลฯ

การตั้งถิ่นฐานของชาวไทยมุสลิม

ชาวไทยมุสลิมมีถิ่นฐานอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย แต่บริเวณที่มีจำนวนมากที่สุดก็คือ ในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และ สงขลา โดยมีจำนวนประชากรประมาณ 1.5 ล้านคน

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของมุสลิม รวมทั้งชาวไทยมุสลิมจะตั้งถิ่นฐานรวมกันเป็นกลุ่มเป็นชุมชน หรือเข้าไปอยู่ในบริเวณที่เป็นชุมชนมุสลิมอยู่แล้ว โดยแต่ละชุมชนจะมีมัสยิดเป็นศูนย์กลาง และแต่ละมัสยิดจะมีอิหม่ามเป็นผู้นำ ตามพระราชบัญญัติการบริหารกิจการศาสนาอิสลามในประเทศไทย 2540 และมีคณะกรรมการบริหารมัสยิดจำนวนไม่เกิน 15 คน

เนื่องจากใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีชาวไทยมุสลิมเป็นจำนวนมากดังกล่าวแล้ว เพราะฉะนั้นในภูมิภาคนี้จึงมีมัสยิดที่จดทะเบียนแล้วเป็นจำนวนถึง

1,939 แห่ง จากจำนวนมัสยิดทั้งหมดของประเทศกว่า 3,113 แห่ง (ข้อมูลจากส่วนการทะเบียนทั่วไป กรมการปกครอง ปี 2540)

ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับศาสนาและวัฒนธรรม

จากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ดินแดนในบริเวณ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และส่วนหนึ่งของสงขลา คือ อาณาจักรปัตตานีที่สืบต่อมาจากอาณาจักรลังกาสุกะ โดยประชากรแต่เดิมเป็นชนเชื้อชาติมลายูเช่นเดียวกับประชากรในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยในอดีตบริเวณที่ชนเชื้อชาติมลายูตั้งถิ่นฐานอยู่นี้ ศาสนาของประชากรส่วนใหญ่ในบริเวณนี้เปลี่ยนแปลงจากการนับถือภูตผี มาเป็นพราหมณ์ ฮินดู พุทธ และในส่วนของอาณาจักรปัตตานีและอีกหลายประเทศ ประชากร ส่วนใหญ่เปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลามในท้ายสุด

สำหรับอาณาจักรปัตตานี กล่าวได้ว่าเป็นศูนย์กลางของการศึกษา อิสลามของคนในภูมิภาคนั้น ตำราศาสนาและวิทยาการที่เขียนโดยนักวิชาการด้วยภาษามลายู จึงยังคงอยู่ถึงปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหอสมุดของประเทศมาเลเซีย

ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ในบริเวณ 5 จังหวัด จึงเป็นชาวไทยมุสลิมที่นับถือศาสนาอิสลามและอยู่บนครรลองของวัฒนธรรมอิสลาม หรือกล่าวได้ว่า ชาวไทยมุสลิมในบริเวณนี้มีวัฒนธรรมอิสลามเป็นวัฒนธรรมหลักสำหรับวิถีในการดำเนินชีวิต และมีวัฒนธรรมมลายู วัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยเป็นวัฒนธรรมรองควบคู่กันไป นอกจากนี้วิถีในการดำเนินชีวิตยังมีวัฒนธรรมพราหมณ์ฮินดูผสมกลมกลืน (Assimilation) สืบมาแต่อดีต โดยรับสืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งผู้รับสืบทอดจำนวนไม่น้อยไม่ทราบที่มาที่ไปและเข้าใจผิดว่าเป็นวัฒนธรรมอิสลาม

วัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ ประกอบด้วย

1) วัฒนธรรมอิสลาม

วัฒนธรรมอิสลาม มีรูปแบบของพฤติกรรม การดำเนินชีวิตนับแต่เกิดจนตาย โดยอิสลามได้วางรูปแบบการปฏิบัติสำหรับการเกิดการโกนผมไฟ การแต่งงาน การหย่า การตาย ฯลฯ ไว้อย่างครบสมบูรณ์ แต่ในส่วนของการปฏิบัติตามรูปแบบนี้ ปรากฏว่า ยังจะคงมีรูปแบบการปฏิบัติตามความเป็นมลายูที่มีพราหมณ์เป็นพื้นฐานในอดีตอยู่บ้าง เช่นกรณีตัวอย่าง การแต่งงาน การแต่งงานที่เรียกว่าการนิกะห์ มีขั้นตอนที่เรียบง่าย แต่การปฏิบัติในส่วนอื่น ๆ จะเป็น

วัฒนธรรมมลายู เช่น การแต่งกายทั้งเจ้าบ่าวและเจ้าสาวซึ่งมีรูปแบบมลายู การแข่งขันหมากรุกที่มีต้นกล้วย อ้อย และขนมโดยเฉพาะงาน และพิธี อื่น ๆ คือส่วนของวัฒนธรรมพราหมณ์พุทธก็ยังคงอยู่ เป็นต้น

ปัจจุบัน กล่าวได้ว่า ชาวไทยมุสลิมในภูมิภาคนี้ได้จัดวัฒนธรรมที่ผสมกลมกลืนออกไปมากขึ้น หรือกล่าวได้ว่าได้นำวัฒนธรรมอิสลามมาปฏิบัติมากขึ้น

2) วัฒนธรรมมลายู

จากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของภูมิภาคนี้คือ วัฒนธรรมมลายูซึ่งวัฒนธรรมมลายูที่ยังคงอยู่จนปัจจุบันที่เด่นชัดคือ ภาษา กล่าวคือ ประชากรส่วนหนึ่งโดยเฉพาะผู้สูงอายุจนถึงคนวัยกลางคนยังคงใช้ภาษามลายูในการสื่อสาร นอกจากนั้นยังคงมีการละเล่นการแสดง เช่น คีระ ลีเกฮูลู ตลอดจนอาหารคาวหวาน

3) วัฒนธรรมไทย

ส่วนวัฒนธรรมไทย ทั้งที่เป็นวัฒนธรรมกลาง เช่น ภาษาไทยกลาง และวัฒนธรรมท้องถิ่น ก็จะเป็นอีกส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของคนไทยในภูมิภาคนี้ ซึ่งในปัจจุบัน วัฒนธรรมไทย เช่น ภาษา อาหาร ฯลฯ จะเข้าไปแทนที่ วัฒนธรรมมลายูมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคนรุ่นใหม่ กรณีตัวอย่าง ภาษา เยาวชนมุสลิมในภูมิภาคนี้ส่วนหนึ่งจะมีความสามารถเพียงฟังภาษามลายูเข้าใจ แต่พูดไม่ได้ และ เยาวชนอีกส่วนหนึ่งจะไม่สามารถสื่อสารภาษามลายูได้ทั้งการพูดและการฟัง

นอกจากนั้นในปัจจุบันวัฒนธรรมตะวันตกก็เริ่มเข้าไปมีอิทธิพลกับเยาวชนมุสลิม โดยมีแนวโน้มว่ามากขึ้นอย่างน่าอันตรายกับสถานภาพการเป็นมุสลิมที่เคร่งครัดในอดีตของบรรพบุรุษ

อย่างไรก็ตาม ชาวไทยมุสลิมซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้ เป็นประชากรที่มีศาสนาและวัฒนธรรมแตกต่างไปจากประชากรส่วนใหญ่ในประเทศและบนพื้นฐานของประชากรที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในภูมิภาคนี้ที่มีความหลากหลายแต่ขาดการ “รู้เขา รู้เรา” ก็ดี จากการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อประชากรในภูมิภาคนี้ก็ดี ตลอดจนความมอดคดียหรือทัศนคติที่ไม่ดีในความแตกต่างนี้

ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความรู้สึกแปลก แยกความรู้สึกหวาดระแวง ไม่ไว้วางใจกัน
อันนำมาซึ่งปัญหาสังคมจิตวิทยาในที่สุด

บทที่ 2 ภูมิหลังและที่มาของปัญหา

2.1 ภูมิหลัง

ดินแดน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษ และมีลักษณะสังคมผิดแผกแตกต่างจากดินแดนส่วนอื่น ๆ ของประเทศไทย ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนา อิสลาม ประชากรเหล่านี้มีเอกลักษณ์ทางด้านภาษา ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างจากประชากรส่วนใหญ่ ของประเทศไทยและมีที่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน คือ เชื้อสายมาเลย์ จึงมีความรู้สึกในตัวเองว่าแปลกแยก (Alienate) (สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2524 : 28) ตลอดจนมีความสำคัญเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของตนเองค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับอารยธรรมปัตตานี (อารง สุทธาศาสน์, 2519 : 106)

ปัตตานีในอดีตมีอาณาบริเวณแตกต่างจากจังหวัดปัตตานีในปัจจุบัน กล่าวคือ ปัตตานีในอดีตมีฐานะเป็นอาณาจักรหรือรัฐหนึ่งมีอาณาบริเวณที่ครอบคลุมพื้นที่ของจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในปัจจุบันและบาง ส่วนของจังหวัดสงขลา (เสาวนีย์ จิตต์หะมัด, 2531 : 73) เป็นดินแดนที่มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ในยุคแรก ๆ ของคาบสมุทรมลายู ซึ่งได้รับอารยธรรมผสมผสานจากศาสนาพราหมณ์ ศาสนาพุทธ และศาสนา อิสลาม

(1) อาณาจักรลังกาสุกะ

ที่มาของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าได้ตั้งขึ้นเมื่อไร ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 ลอเรนซ์ พี บริกซ์ (Lawrence P. Briggs.) ได้ค้นพบหลักฐานบางประการและบันทึกว่า บริเวณ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล สงขลา) มีชื่อเรียกในปี พ.ศ. 1149-1150 ว่า “อาณาจักร ฉีต้อ”

(Chih-tu) ส่วนหลักฐานอีกสายหนึ่งเป็นที่รู้จักกันมากในหมู่นักประวัติศาสตร์ กล่าวว่าดินแดนแห่งนี้ ในสมัยเดียวกันมีชื่อเรียกว่า “อาณาจักรลังกาสุกะ” (Lankasuka) ซึ่งเรียกตามภาษาจีนว่า “ล้งยาซีว” (Lang-ya-hsiu) (อารง สุทธาศาสน์, 2519 : 109) ตำแหน่งที่ตั้งของอาณาจักรลังกาสุกะตามแผนที่ วูไปฉือ (Wu-Pei-Chih) ของจีนระบุว่าตั้งอยู่ระหว่างสงขลา กับแม่น้ำสายบุรีและในบทกวี เรื่องนาครา เกอราตากามา (Nagara Kertagama) ของชาวซึ่งเขียนโดย พระปัญจา (Prapanca) นักบวชในลัทธิศิวพุทธแห่งราชอาณาจักร มัชฌาปาทิก พ.ศ. 1908 ระบุว่าตั้งอยู่ถัดไปจากสายบุรี (Paul Wheatley, 1961 : 257-260) เมืองหลวงของอาณาจักรของ ลังกาสุกะคือ เมืองโกตามะห์ลิกัย (Kota Mahligai)

หนังสือพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับของ ฟอน วลิต (Von Vliet) ชาวฮอลันดา ซึ่งเคยมาตรวจกิจการค้าของบริษัท ดัชอีสต์ อินเดีย ที่ตั้งอยู่ในปัตตานีเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2185 ระบุว่าที่ตั้ง เมืองลังกาสุกะอยู่ห่างจากเมืองปัตตานีสมัยนั้น (บ้านกรือเซะ อำเภอ เมืองปัตตานี) ไปทางตอนเหนือของลำน้ำปัตตานี คือ บริเวณเมือง โบราณที่อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี (อนันต์ วัฒนานิก, 2531 : 12)

บี อาร์ เพิร์น (B.R. Pern, 1963 : 11) บันทึกว่า อาณาจักร ลังกาสุกะถูกค้นพบในราวคริสต์ศตวรรษที่ 3 ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของ คาบสมุทรมลายู เป็นอาณาจักรที่กว้างใหญ่ไพศาลมีอาณาเขตทิศ ตะวันออกจรดอ่าวไทย ทิศตะวันตกจรดมหาสมุทรอินเดียและน่าจะ เป็นไปได้ว่า เมืองหลวง คือ ปัตตานี ส่วนทางด้านตอนเหนือของ อาณาจักรลังกาสุกะ คือ อาณาจักรตามพรลิงค์

แต่จากบันทึกของเคดาห์ (Kedah Annals) หรือ Hikayat Marong Mahawangsa ระบุว่ากษัตริย์มะโรงมหาวังสา ได้ทรงสถาปนา ลังกาสุกะขึ้นที่เชิงเขาเคดาห์ แต่อย่างไรก็ตาม แม้รายละเอียดเกี่ยวกับ ความเป็นไปของอาณาจักรลังกาสุกะจะมีไม่มากนัก แต่ก็ปรากฏ เหตุการณ์อันเป็นประวัติศาสตร์ ซึ่งประพันธ์ เรื่องณรงค์ และคนอื่น ๆ

(2531 : 102-104) ได้รวบรวมและเรียบเรียงในหนังสือปัตตานี มีดังนี้

คริสต์ศตวรรษที่ 2 ชื่อของ ลังกาสูกะ ปรากฏในพงศาวดาร เหลียงเป็นครั้งแรก ซึ่งได้เกี่ยวข้องกับราชการของกษัตริย์ ฟันซีมันแห่งอาณาจักรฟูนาน

คริสต์ศตวรรษที่ 6 อาณาจักรลังกาสุกะมีความเจริญรุ่งเรืองยิ่ง อาณาเขตของรัฐได้ขยายกว้างออกไป จากทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตก ใช้เวลาเดินทาง 30 วัน และทางทิศเหนือถึงทิศใต้ใช้เวลาเดินทาง 20 วัน

คริสต์ศตวรรษที่ 9-10 อาณาจักรลังกาสุกะตกอยู่ภายใต้ อำนาจของอาณาจักรศรีวิชัยและอาณาจักรมณฑลปาหิกตามลำดับ

คริสต์ศตวรรษที่ 11 พระเจ้าราเชนทร์ โจพะ ที่ 1 ได้ทำ สงครามรุกรานดินแดนต่าง ๆ บนคาบสมุทรมลายูรวมทั้งอาณาจักร ลังกาสูกะ หลังจากศตวรรษที่ 11 เรื่องราวของอาณาจักรลังกาสุกะ ได้ขาดหายไป มาปรากฏเป็นครั้งสุดท้าย ในบันทึกของสุไลมาน อัลมาหรี, ในปี ค.ศ. 1511 หลังจากนั้นมิได้มีการกล่าวถึงอีกเลย (A.Teeuw and D.K. Wyatt, 1970 : 3)

(2) อาณาจักรปัตตานี

ชื่อของอาณาจักรลังกาสุกะ ได้หายไปจากเอกสารทางประวัติศาสตร์อย่างไรไม่มีหลักฐานแน่นอน ทราบแค่เพียงว่าเคยรุ่งเรืองมาก เป็นเมืองท่าที่สำคัญที่มีชื่อเสียง แต่ประมาณพุทธศักราช 2023 ชื่อของปัตตานีก็ค่อยๆ ปรากฏในประวัติศาสตร์ขึ้นมาแทนที่ ประวัติศาสตร์ของอาณาจักรปัตตานีเกิดขึ้นอย่างไร ไม่มีหลักฐานแน่ชัด ส่วนมากรู้จักกันมาจากพงศาวดาร ตำนานและเรื่องเล่า ที่กล่าว ในเชิงประวัติศาสตร์ก็มีเพียงคนเดียวเท่านั้นคือ อิบรอฮีม ชุกรี (Ibrahim Syukri) เขียนไว้ในหนังสือ เรื่องราวเกี่ยวกับกษัตริย์มลายู ปัตตานี (Sejarah Kerajaan Melayu Patani) ว่ามีหมู่บ้านชาวประมง แห่งหนึ่งติดชายทะเล (บริเวณอำเภอเมืองปัตตานีปัจจุบัน) เป็น

ศูนย์กลางการคมนาคมทั้งทางบกและทางทะเลและในที่สุดกลายเป็นท่าเรือที่สำคัญ แออัดไปด้วยผู้คน กษัตริย์ผู้ครองโกตามะห์ลิกัย (Kota Mahligai) ทรงพระนามว่า พยาตุอันตารา (Paya Tu Antara) ได้ทรงโยกย้ายพระราชวังมาตั้งที่เมืองแห่งนั้นแล้วตั้งชื่อว่า ปัตตานี (Pattani)

พอล วิทลีย์ (Paul Whaetley, 1961, : 261-262) ได้เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับการก่อตั้งเมืองปัตตานี ซึ่งแปลจากบันทึกของเคดาห์ (Kedah Annals) หรือเรื่องราวของกษัตริย์มะโรงมหาวังสา (Marong Mahawangsa) ว่าหลังจากกษัตริย์มะโรงมหาวังสา ทรงตั้งเมืองเคดาห์แล้ว ต่อมากษัตริย์มะโรงมหาโพธิสัตว์ (Marong Mahapodisat) พระราชโอรส ได้ขึ้นครองราชย์แทน พระองค์ได้ทรงโปรดให้พระราชธิดาของพระองค์ทรงช้าง ชื่อ เกมาลา โยฮารี (Gemala Johari) เสด็จไปหาสถานที่เพื่อตั้งเมืองใหม่ พร้อมด้วยข้าราชการและผู้ติดตามจำนวนหนึ่ง ช้างเชือกนั้นได้หันศีรษะและออกเดินทางไปที่ศตวันออกผ่านป่าเขาลำเนาไพร และทุ่งราบอันกว้างใหญ่ หลายวันจนมาถึงที่ราบแห่งหนึ่งเกือบถึงชายทะเล และพบแม่น้ำสายหนึ่งไหลลงสู่ทะเล ช้างเกมาลา โยฮารี ก็หยุดตรงนั้น ราชธิดาก็ได้รับสั่งกับผู้ติดตามว่า “เป็นการดีที่สุดในที่เจ้าจงกลับไปกราบทูลพระราชบิดาที่เคดาห์ว่า เมืองนี้มีชื่อว่า “ปัตตานี”

ส่วนความเป็นมาของปัตตานีซึ่งเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปทั้งในต่างประเทศและชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น อยู่ในลักษณะของเรื่องเล่า ซึ่งมีบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร คือหนังสือเรื่องราวเกี่ยวกับปัตตานี (Hikayat Patani : The Story of Pattani) ประมวลโดย เอ ซีว และ ดี เค ไวแอทท์ (A. Teeuw and D.K. Wyatt, 1970 : 68-288) ซึ่งมีเรื่องราวสรุปได้ดังนี้

กษัตริย์ผู้ครองเมืองโกตามะห์ลิกัย (Kota Mahligai) ทรงพระนามว่า พยาตุ กือรูป มาฮาจาณา (Paya Tu Kerup Mahajana) มีโอรสชื่อ พยาตุอันตารา (Paya Tu Antara) หลังจากที่ยาตุกือรูปสิ้นพระชนม์ลง พยาตุ อันตารา ได้ครองเมืองในเวลาต่อมา และได้เปลี่ยนพระนามเป็นพยาตุ นักปา (Paya Tu Nakpa) พระองค์ทรงโปรดการล่าสัตว์มาก วันหนึ่งได้นำข้าราชการออกไปล่าสัตว์ในป่า

แถบชายทะเล แต่วันนั้นไม่มีร่องรอยของสัตว์ใด ๆ ปรากฏให้เห็น พระองค์จึงได้สั่งให้ปล่อยสุนัขล่าเนื้อเพื่อค้นหา ประมาณสองชั่วโมงต่อมา ได้ยินเสียงสุนัขเห่าขึ้น พยาตุนักปา จึงรีบไปที่นั่น ก็ได้ทรงทราบว่าได้พบกระเจงเผือกตัวหนึ่ง ถูกสุนัขล่าเนื้อไล่ และกระเจงเผือกตัวดังกล่าว ได้หายไปที่ยายหาคนี้ (ปันไต้ย อีนี) ในขณะที่เดียวกันก็ได้พบบ้านหลังหนึ่งไม่ไกลไปจากที่กระเจงเผือกหายไป มีชายชราอาศัยอยู่จึงมีรับสั่งให้ผู้ติดตามสอบถามชายชราผู้นั้น ว่ามาจากที่ใดและเหตุผลใดจึงได้อาศัยอยู่ที่นี้ ได้ความว่า ชายชราผู้นี้เดิมอาศัยอยู่เมืองโกตามะห์ลิกัย และได้ติดตามกษัตริย์องค์ก่อนเพื่อจะไปสร้างเมืองอยุธยา แต่พอมาถึงที่นี้ก็เจ็บป่วย และถูกทอดทิ้งให้อยู่ที่นี้ พยาตุนักปา จึงได้ตรัสถามชื่อชายชราผู้นั้น ชายชราได้ทูลตอบว่า ชื่อ เอ็นซิคตานี (Encik tani) ซึ่งอาจเป็นไปได้ที่ชาวบ้านเรียกว่า ปะตานี หรือ เปาะตานี (ปะ หรือ เปาะ แปลว่า พ่อ)

ในคืนเดียวกันนั้น พยาตุนักปา ได้ปรึกษา ข้าราชการบริวาร ถึงพระประสงค์ของพระองค์ที่จะสร้างเมืองขึ้นบริเวณที่กระเจงเผือกหายไปและในที่สุดก็ได้เกณฑ์ผู้คนมา สร้างเมือง สองเดือนต่อมาการก่อสร้างก็แล้วเสร็จ พยาตุนักปา ก็ได้ทรงโยกย้ายเมืองหลวงจากโกตามะห์ลิกัย มาอยู่ที่เมืองใหม่และทรงตั้งชื่อเมืองว่า “ปัตตานีดารุสซาลาม” (ปัตตานีนครแห่งสันติ)

เมืองปัตตานีจึงได้รับการสถาปนาขึ้นในปี พ.ศ. 2012 และหลายปีต่อมา พยาตุนักปา จึงหันเข้ามานับถือศาสนาอิสลาม ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากพระองค์ได้ปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ให้กับ เซ็ค สะอิด (Syek Sa' id) ชาวเมืองปาไซ (เมืองหนึ่งซึ่งอยู่บนเกาะสุมาตรา) ที่มารักษาพระองค์ให้หายจากโรคผิวหนัง และเมื่อเข้ารับศาสนาอิสลามแล้ว พยาตุนักปา ได้เปลี่ยนพระนามว่า “สุลต่าน อิสมาแอล ซาห์ ซิลลุลลอฮ์ฟิลละลาม” (Sulten Isma'il Syah Zillullah Fil A'lam) และหลังจากนั้น ข้าราชการบริวารประชาชนต่างก็มารับศาสนาอิสลาม ศาสนาอิสลามจึงเริ่มแผ่ขยายในอาณาจักรปัตตานี ตั้งแต่บัดนั้น และเจริญรุ่งเรืองมากขึ้นในต้นศตวรรษที่ 21 จนปัตตานีมีลักษณะสังคมเป็นสังคมมุสลิมอย่างแท้จริง และได้กลายเป็นศูนย์กลางของศาสนา

อิสลามในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้จนถึงทุกวันนี้ (Thomas M. Fraser, 1966 : 2)

พยาตุนักปา ทรงเป็นกษัตริย์พระองค์แรกแห่งราชวงศ์ปัตตานี (Inland Dynasty) มีกษัตริย์ปกครองทั้งสิ้น 9 พระองค์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 : ตารางลำดับ กษัตริย์ราชวงศ์ปัตตานี

ลำดับ ที่	นามกษัตริย์	ปีครองราชย์ (พ.ศ.)	หมายเหตุ
1.	พยาตุนันตารา หรือพยาตุนักปา (สุลต่าน อิสมาแอล ชาห์)	2012-2057	ผู้สร้างเมืองปัตตานี
2.	สุลต่านมุดอัฟฟาร์ ชาห์	2057-2092	
3.	สุลต่านมันซูร ชาห์	2092-2101	
4.	สุลต่านปาติกเซียม	2101-2101	
5.	สุลต่านบาศ์ดูร ชาห์	2101-2135	
6.	เจ้าหญิงฮิเยา (เซียว)	2135-2159	
7.	เจ้าหญิงบีรู (น้ำเงิน)	2159-2183	
8.	เจ้าหญิงอูง (ม่วง)	2183-2200	
9.	เจ้าหญิงกูนิง (เหลือง)	2200-2230	

ที่มา : อนันต์ วัฒนานิก, 2531 : 64

เจ้าหญิงกูนิง เป็นกษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์ปัตตานี ต่อจากราชวงศ์นี้เป็นสมัยราชวงศ์กลันตัน เหตุที่ราชวงศ์ปัตตานีไม่ได้สืบราชบัลลังก์ เนื่องจากไม่มีรัชทายาทสืบราชสันตติวงศ์ มุขมนตรีของเมืองปัตตานีจึงตั้งรายาบักาล (Raja Bakal) ซึ่งมีเชื้อสายกษัตริย์กลันตันและอาศัยอยู่ที่บ้านตือลก (อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ในปัจจุบัน) ขึ้นเป็นกษัตริย์ปัตตานีแทน นับเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์กลันตัน ราชวงศ์กลันตันมีกษัตริย์ปกครอง 8 พระองค์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 : ลำดับกษัตริย์ราชวงศ์กัณฑ์

ลำดับ ที่	นามกษัตริย์	ปีครองราชย์ (พ.ศ.)	หมายเหตุ
1.	รายาบากัล (มัธุม ตือลก)	2231-2233	ปกครองสองสมัย
2.	รายาอัมมัส กัณฑ์ (มัธุม กัณฑ์)	2233-2247	
3.	รายาอัสมัส ยัยม (บากินดา)	2247-2250	
4.	รายาเดวี	2250-2259	
5.	รายาบันดิง บาดัน (ปาตุกา ซะห์ อาลัม)	2259-2263	
6.	รายาลักษมนา ดายัง	2263-2264	
7.	รายาอัมมัส ยัยม (บากินดา)	2264-2271	
8.	อาลุง ยูนุส	2271-2272	

ที่มา : A. Teeuw and D.K. Wyatt, 1970 : 227

ภายหลังจากราชวงศ์กัณฑ์แล้ว ปัตตานีก็ไร้กษัตริย์ตั้งแต่นั้นมา ปัตตานีได้ประสบความวุ่นวายทางการเมืองเป็นเวลานาน จึงทำให้ปัตตานีอ่อนแอ และเริ่มเสื่อมลงมาเรื่อย ๆ ไม่เหมือนกับสมัยที่อยู่ภายใต้การปกครองของบรรดาราชินี (อ.บางนรา นามแฝง, 2519 : 55) และเหตุการณ์ในระบอบนี้มีการแย่งชิงระหว่างขุนนางด้วยกัน และในที่สุดขุนนางผู้หนึ่งสามารถสถาปนาตนเองขึ้นเป็นราชานานนามว่า สุลต่านมุฮัมมัด และในสมัยสุลต่านมุฮัมมัดนี้ ปัตตานีค่อย ๆ ตกอยู่ภายใต้อำนาจของราชอาณาจักรไทยอย่างแท้จริง โดยเฉพาะหลังจากที่ไทยทำศึกเก้าทัพกับพม่าในปี 2328 แล้วไทยได้มีโอกาสปราบปรามหัวเมืองมลายูแผ่ขยายอาณาเขตและครอบครองดินแดนแห่งนี้อย่างเต็มที่ตั้งแต่นั้นมา (วินัย คุรุวรรณพัฒน์, 2522 : 37)

หลังจากสิ้นสุลต่านมุฮัมมัดแล้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ตนกุลัมมีเด็น ซึ่งเป็นเชื้อสายเจ้าเมืองปัตตานีให้ดำรงตำแหน่งสุลต่านครองเมืองปัตตานี ตั้งแต่ปี 2329 สืบมา รายละเอียดปรากฏดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ลำดับผู้ครองเมือง ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี สมัยรัตนโกสินทร์

ลำดับ ที่	รายนามผู้ว่าราชการเมืองปัตตานี	ปีดำรงตำแหน่ง
1.	ตงกุลมมีเด็น	2329-2334
2.	ระตูปะกาลัน	2334-2351
3.	นายขวัญชัย	2351-2358
4.	นายพาย	2358-2359
5.	ต่วนกุสุหลง	2359-2375
6.	นายทองอยู่	2375-2382
7.	นายเม่นบุตรพระยาสงขลา (เถียนจิ่ง) และพระยาราชวิชัยณรงค์ รักษาราชการแทน	2382-2383
8.	นิยูโซะ (โตะกิ)	2383-2388
9.	พระยาราชวิชัยภักดีฯ (ตงกูปะสา)	2388-2399
10.	พระยาราชวิชัยภักดีฯ (ตงกูปะเตะ)	2399-2424
11.	พระยาราชวิชัยภักดีฯ (ตงกูตีมุง)	2424-2433
12.	พระยาราชวิชัยภักดีฯ (ตงกูสุไลมาน)	2433-2442
13.	พระยาราชวิชัยภักดีฯ (ตงกูอับลูกกาเดร์)	2442-2445

ที่มา : อนันต์ วัฒนานิก, 2531 : 102

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับปัตตานี

อาณาจักรปัตตานีมีความสัมพันธ์กับไทยมาช้านาน อิทธิพลของไทยได้แผ่ขยายเข้าสู่ดินแดนปัตตานีตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 19 แต่ไม่ปรากฏเด่นชัด สมัยสุโขทัย ปัตตานีมีลักษณะเป็นประเทศราช เป็นรัฐบริวารของไทยต้องส่งเครื่องราชบรรณาการคือ บุหงามัส (ดอกไม้เงิน ดอกไม้ทอง) 3 ปีต่อครั้ง ต่อมาเมื่ออาณาจักรมะละกาเจริญรุ่งเรืองขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 21 ทำให้อำนาจของไทยเสื่อมลง ในปี พ.ศ. 2003 ปัตตานีจึงขึ้นกับมะละกาจนถึงปี พ.ศ. 2054 มะละกาได้ตกเป็นเมืองขึ้นของโปรตุเกส ปัตตานีก็ได้กลับมาขึ้นต่อไทยตามเดิม ซึ่งตรงกับสมัยกรุงศรีอยุธยา (Thomas M. Fraser Jr, 1960: 18-19)

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ปัตตานีมีฐานะเป็นประเทศราชของไทย แต่คราวใดที่กรุงศรีอยุธยาอ่อนแอและเสื่อมอำนาจลง เมืองประเทศราชก็มักประกาศเป็นอิสระ งดส่งเครื่องราชบรรณาการ เช่นในปี พ.ศ. 2106 สมัยสุลต่านบาชัยตุร ซาห์ ตรงกับสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ พ.ศ. 2173-2176 สมัยเจ้าหญิงอุรงตรงกับสมัยพระเจ้าปราสาททอง แต่ในที่สุดเจ้าหญิงอุรงก็ยอมอ่อนน้อมต่อไทยอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องมาจากการเกลี้ยกล่อมโดยพวกฮอลันดา

ปัตตานีได้ตั้งตัวเป็นอิสระอีกครั้งหนึ่งเช่นเดียวกับเมืองอื่น ๆ ทางภาคใต้ (เมืองนครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง) ในช่วงที่กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าในปี พ.ศ. 2310 ครั้นมาถึงสมัยธนบุรี พระเจ้ากรุงธนบุรี ก็ยังไม่สามารถปราบปรามหัวเมืองมลายูได้ปัตตานีจึงเป็นอิสระตลอดสมัยกรุงธนบุรีจวบจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น หลังจากที่ไทยได้ทำสงครามแก้ทัพกับพม่าทางภาคกลางจนประสบชัยชนะแล้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โปรดเกล้าฯ ให้กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาทเป็นแม่ทัพไปปราบพม่าที่รุกรานทางปักษ์ใต้หลังจากเสร็จศึกสงครามกับพม่าแล้ว จึงได้ยกกองทัพไปปราบปัตตานีทั้งนี้เนื่องจากสุลต่านมูฮัมมัด เจ้าเมืองปัตตานีในขณะนั้นไม่ยอมสวามิภักดิ์ต่อไทย กองทัพไทยสามารถเข้ายึดปัตตานีเป็นผลสำเร็จในปี พ.ศ. 2329 สุลต่านมูฮัมมัดสิ้นชีพในสนามรบ กรมพระราชวังบวรฯ จึงทรงตั้งตนกูลัมมิเด็น ซึ่งเป็นเชื้อสายเจ้าเมืองปัตตานีเดิม เป็นเจ้าเมืองปัตตานีและได้รับพระราชทานนามว่า “พระยาวชิรวัฑฒันศรีสุรวัณษา” มีหน้าที่ปกครองเมืองปัตตานีและให้อยู่ในความดูแลของเมืองสงขลา

ได้เกิดเหตุการณ์ไม่สงบขึ้นในปัตตานีอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2334 เมื่อตนกูลัมมิเด็นได้ส่งทูตชื่อ “นาคะคาสูง” ถูกราชสาส์นพร้อมเครื่องราชบรรณาการไปเกลี้ยกล่อมเมืองเชียงสือ กษัตริย์ญวน ขอความร่วมมือให้นำกองทัพญวนโจมตีทางตอนเหนือ ส่วนตนกูลัมมิเด็นจะนำกองทัพโจมตีทางตอนใต้ แต่ต้องเขียนสื่อบอกในพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกที่ทรงเคยชูป้ายและอุปถัมภ์ ต่อมาจึงมีราชสาส์นมากราบบังคมทูลให้พระองค์ฯ ทรงทราบตั้งนั้นจึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระยากลาโหมราชเสนายก กองทัพเรือไป

ตีเมืองปัตตานี จับตงกูลัมมิเต็นได้ ทรงให้นำตัวมากักขังที่กรุงเทพฯ และทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งระตูปะกาลัน เป็นเจ้าเมืองปัตตานีสืบแทน และนอกจากนั้นยังแต่งตั้งคนไทยชื่อ “ลักษมณา ดายัน” เป็นผู้ควบคุมดูแลและแต่งตั้งคนไทยอีกจำนวนหนึ่งเป็นกำลังรักษาในเมือง (อ.บางนรา, นามแฝง, 2523 : 59)

ในปี พ.ศ. 2351 ระตูปะกาลัน เจ้าเมืองปัตตานีเกิดความคิดขัดแย้งกับลักษมณา ดายันข้าราชการไทย ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมดูแลการบริหารเมืองปัตตานีในขณะนั้น จนถึงยกกำลังไพร่พลเข้าต่อสู้กันจนเป็นเหตุให้ข้าราชการไทย ซึ่งมีกำลังน้อยกว่า ต้องหลบหนีไปรายงานพฤติกรรมของระตูปะกาลันต่อเจ้าเมืองสงขลา เจ้าพระยาอินทคีรีศรีสมุทรสงครามรามภักดี (บุญชูย) เจ้าเมืองสงขลาจึงได้ระดมกำลังทหารจากเมืองจะนะ พัทลุง และสงขลา ยกกองทัพโจมตีเมืองปัตตานีได้สำเร็จและยิงต่อสู้กันจนกระทั่งระตูปะกาลันเสียชีวิต (อนันต์ วัฒนานิก, 2531 : 73)

บทเรียนจากการแข็งเมือง 2 ครั้ง ของผู้ปกครองเมืองปัตตานี คือ ตงกู ลัมมิเต็น และระตูปะกาลัน ทำให้ทางการไทยไม่ไว้วางใจชาวมุสลิมอีก ประกอบกับอาณาเขตปัตตานีกว้างใหญ่ไพศาลมีชุมชนหนาแน่น เพื่อรักษาเสถียรภาพของราชอาณาจักรพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก จึงมีพระบรมราโชบาย “แบ่งแยกแล้วปกครอง” (Divide and Rule) มิให้หัวเมืองปัตตานีก่อการกบฏขึ้นอีก ในปี พ.ศ. 2351 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แบ่งเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมือง เพื่อสะดวกแก่การปกครองดังนี้คือ (สมเด็จพระยาตำราจราชานุภาพ, 2493 : 169)

1. เมืองปัตตานี (ปัจจุบันคือ จังหวัดปัตตานี)
2. เมืองยะลา (ปัจจุบันคือ จังหวัดยะลา)
3. เมืองยะหริ่ง (ปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดปัตตานี)
4. เมืองระแงะ (ปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดนราธิวาส)
5. เมืองรามัน (ปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดยะลา)

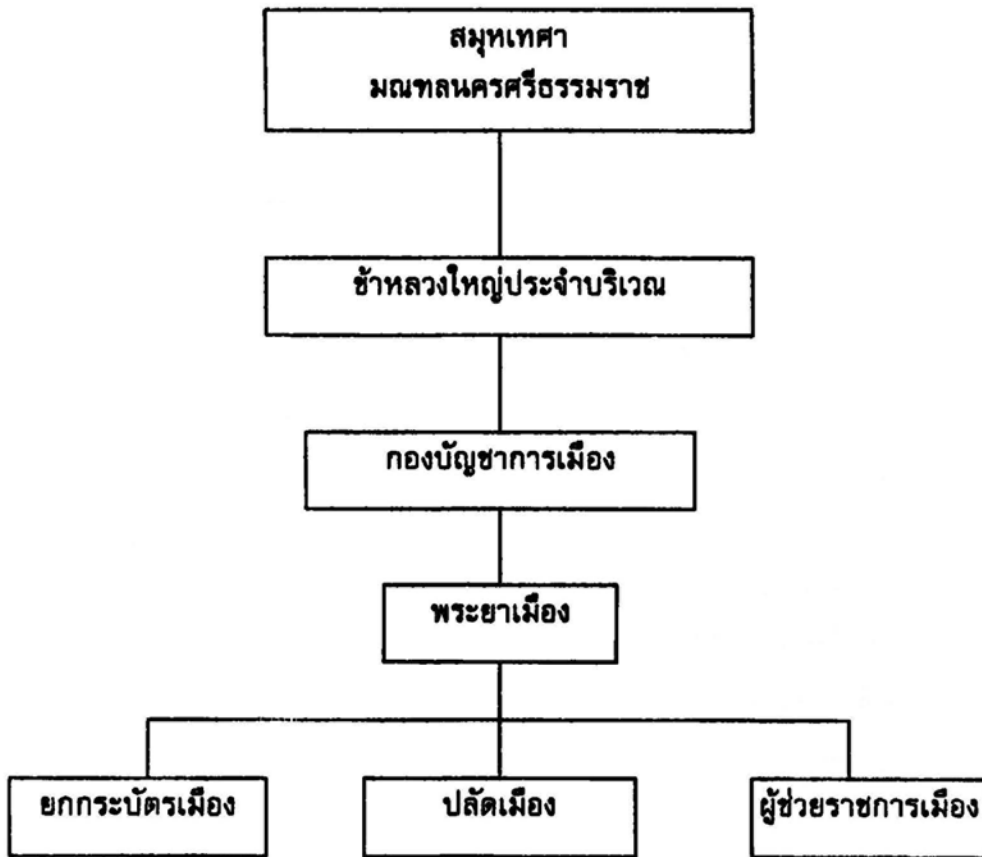
6. เมืองสายบุรี (ปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดปัตตานี)
7. เมืองหนองจิก (ปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดปัตตานี)

แต่ละหัวเมืองดังกล่าวถูกลดฐานะเป็นหัวเมืองอยู่ในความดูแลของเมืองสงขลาซึ่งเป็นเมืองเอก เจ้าเมืองได้รับการแต่งตั้งโดยตรงจากกรุงเทพฯ โดยคำนึงว่าเมืองใดมีไทยพุทธมากก็ให้ไทยพุทธเป็นเจ้าเมือง เมืองใดมีมุสลิมมากก็ให้มุสลิมเป็นเจ้าเมือง และได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้นายขวัญชัย เป็นผู้ว่าราชการเมืองปัตตานีคนแรก ในปี พ.ศ. 2351 (อนันต์ วัฒนานิกร, 2531 : 73) ทำให้ เหตุการณ์บริเวณ 7 หัวเมืองสงบเรียบร้อยมาตลอดจนถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 2

จนกระทั่งมาถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้เกิดเหตุการณ์ไม่สงบขึ้นในหัวเมืองไทรบุรี พระยาภักดีบริรักษ์ (แสง) ซึ่งว่าราชการที่เมืองไทรบุรี ได้ขอความช่วยเหลือจากพระสุรินทร ซึ่งว่าการที่เมืองนครศรีธรรมราชให้เกณฑ์กองทัพจากเจ็ดหัวเมือง ชาวมลายูในหัวเมืองทั้งเจ็ดพากันกระด้างกระเดื่อง ทั้งนี้เนื่องจากพระสุรินทรซึ่งเป็นคนไทยไปเกณฑ์คนมลายูให้ไปรบกับคนมลายูด้วยกัน ทำให้ชาวมลายูเห็นว่าข้าราชการไทยข่มเหงชาวมลายูในบริเวณเจ็ดหัวเมือง จึงถือโอกาสก่อการกบฏขึ้น (ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม, 2516 : 52) ปัตตานีสมาัยนั้นตรงกับสมัยตงกูสุหลงเป็นผู้ว่าราชการเมืองปัตตานี จากเหตุการณ์ไม่สงบดังกล่าวรัชกาลที่ 3 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อพยพกองทัพลงไปปราบบริเวณ 7 หัวเมืองเป็นผลสำเร็จ เหตุการณ์ความไม่สงบในบริเวณ 7 หัวเมืองก็ไม่เกิดอีกเป็นเวลายาวหลายทศวรรษ

ครั้นมาถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระองค์ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออกเลิกการปกครองแบบเก่าที่ให้เจ้าเมืองมีอำนาจเด็ดขาดในการปกครองมาเป็นการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล แต่ยังคงแต่งตั้งสุลต่านที่เคยมีอำนาจปกครองเมืองต่าง ๆ ให้ปกครองต่อไป โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นผู้ว่าราชการเมืองและคณะกรรมการเมืองเป็นต้น โดยให้บริเวณ 7 หัวเมืองขึ้นต่อข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑล

นครศรีธรรมราช แต่ต่อมาเนื่องจากการคมนาคมไม่สะดวกและห่างไกล กระทรวงมหาดไทยได้ตราข้อบังคับสำหรับการปกครองดินแดนส่วนนี้ขึ้น เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ร.ศ. 120 (พ.ศ. 2444) เรียกว่า “กฎข้อบังคับสำหรับปกครองบริเวณ 7 หัวเมือง ร.ศ. 120” ตามข้อบังคับที่ตราขึ้นนี้ให้ถือว่าบริเวณหัวเมืองทั้งเจ็ดเป็นเจ็ดเมืองตามเดิม แต่ละเมืองมี หน่วยบริหารราชการบังคับบัญชาเป็นของตนเอง และให้หัวเมืองทั้งเจ็ดมารวมกันเป็นเขตการปกครองอีกชั้นหนึ่ง เรียก “บริเวณ” มีข้าหลวงประจำบริเวณเป็นหัวหน้าส่วนราชการ มีหน้าที่จัดราชการ ให้เป็นไปตามข้อบังคับ ขึ้นตรงข้าหลวงเทศาภิบาล มณฑลนครศรี ธรรมราช ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงการจัดระบบบริหารราชการตามกฎข้อบังคับสำหรับการปกครองบริเวณเจ็ดหัวเมือง ร.ศ. 120

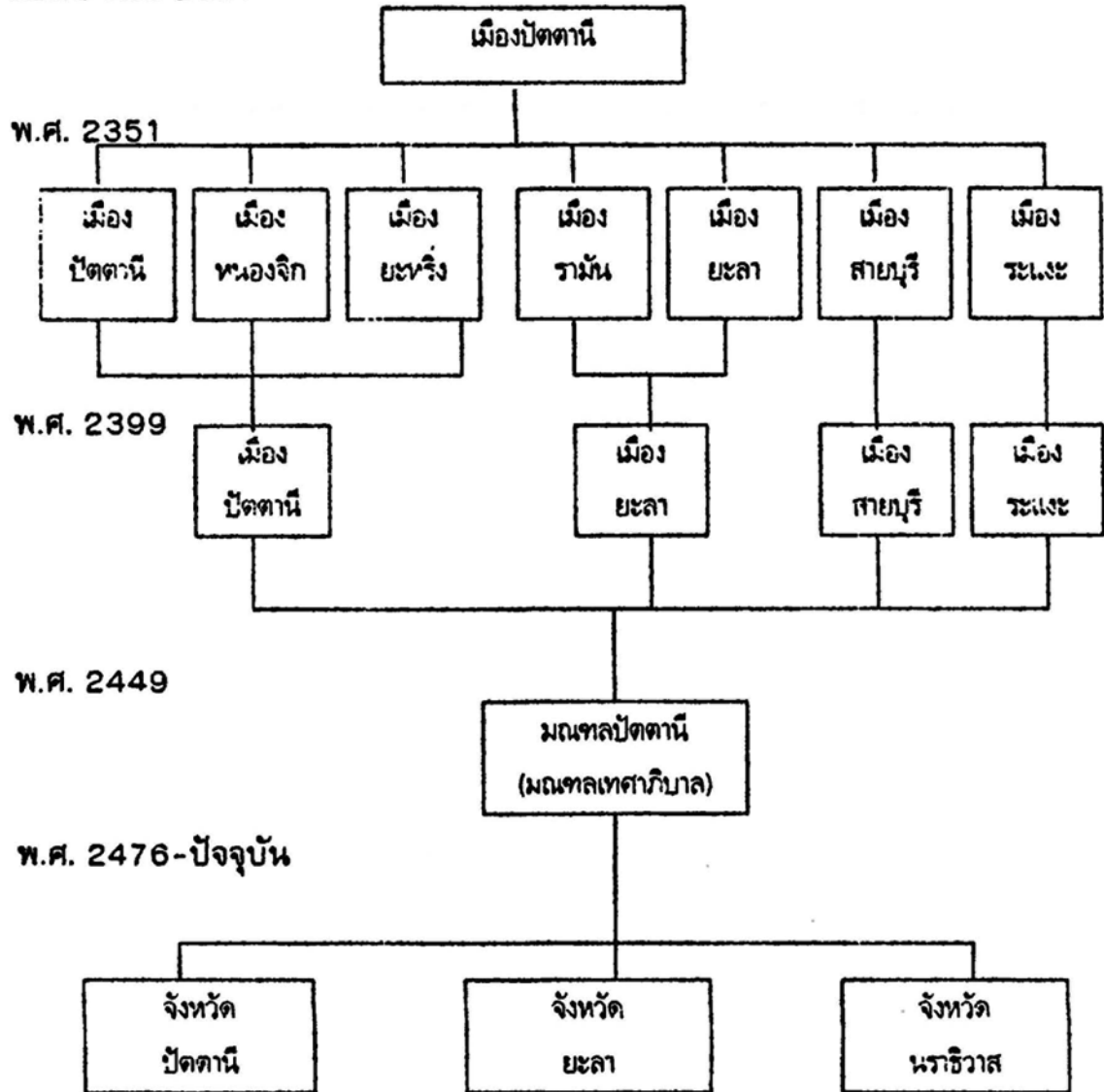
ที่มา : กิตติ รัตนฉายา, 2526 : 27

การปกครองบริเวณเจ็ดหัวเมืองดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไปเมื่อปี พ.ศ. 2449 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งมณฑลปัตตานีขึ้นตามระบบ มณฑลเทศาภิบาล และให้ปรับปรุงอาณาเขตเสียใหม่โดยยุบเมืองเล็ก สามเมือง คงเหลือเพียงสี่เมือง (วินัย ครุวรรณพัฒน์ 2522 : 47) คือ

1. เมืองปัตตานี ประกอบด้วย เมืองปัตตานีเดิม และเมือง ยะหริ่ง
2. เมืองยะลา ประกอบด้วย เมืองยะลาเดิม และเมือง รามัน
3. เมืองสายบุรี
4. เมืองระแงะ

ขึ้นตรงต่อมณฑลปัตตานี และต่อมาเมื่อได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2476 มณฑลปัตตานี จึงถูกแบ่งออกเป็น 3 จังหวัด คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ดังภาพประกอบ 2

ก่อนปี พ.ศ. 2351

ภาพประกอบ 2 แสดงความเป็นมาของจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

ที่มา : ปรับปรุงจาก วินัย ครุวรรณพัฒน์ 2522 : 56

2.2 ทัศนคติของปัญหา

ด้วยเหตุผลที่ดินแดนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่มีลักษณะทางสังคมแตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ พลเมืองส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เมื่อดินแดนที่เป็นประวัติศาสตร์อันยาวนานแห่งนี้ได้มาเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรไทยอย่างสิ้นเชิงในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น จากความแตกต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้เกิดกระแสการต่อต้านอำนาจรัฐในรูปแบบต่าง ๆ การก่อความไม่สงบและการจลาจลอยู่เนื่อง ๆ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งมาโดยตลอด

ปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีรากเง่าลึกซึ่งเกี่ยวข้องกับลัทธิความเชื่อและรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับฝ่ายศาสนา ซึ่งแตกต่างกันในสังคมพุทธและสังคมมุสลิม ความขัดแย้งพื้นฐานนี้นำไปสู่ความไม่ยอมรับในอำนาจ สถานภาพ สิทธิและเสรีภาพของกันและกันระหว่างข้าราชการและชาวไทยพุทธส่วนน้อยกับชาวมุสลิมพื้นเมืองส่วนใหญ่ จนก่อให้เกิดการจัดตั้งขบวนการมุสลิมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศเป็นหัวหอกของการต่อสู้เพื่อปกป้องสถานภาพ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน (สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2527 : 66)

แนวความคิดในการต่อต้านนโยบายและอำนาจของรัฐบาลกลางมีขึ้นนับเนื่องตั้งแต่ต้นสมัยรัตนโกสินทร์และปรากฏเด่นชัดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 นับตั้งแต่ พ.ศ. 2329-พ.ศ. 2445 เกิดการก่อการจลาจล เพื่อในเป็นอิสระจากการปกครองชาวไทยมุสลิมให้พ้นจากการปกครองของไทยรวมทั้งสิ้น 6 ครั้ง คือ (ชานูซี อีบรอเฮม, 2533 : 3-6)

1. กบฏคนกูลัมมีเดิน พ.ศ. 2329
2. กบฏระตูปะกาลัน พ.ศ. 2349
3. กบฏนายเซะ และนายเจระบุ พ.ศ. 2364 และ พ.ศ. 2369
4. กบฏเจ้าเมืองหนองจิก พ.ศ. 2370
5. กบฏเจ้าเมืองปัตตานี (คนกูสุหลง) พ.ศ. 2374
6. กบฏคนกูอับลกาเดร์ (พระยาวิชิตภักดีฯ) พ.ศ. 2445

หลังจากจบสิ้นสมัยตงกัฏกาเตร (พระยาวิชิตภักดีฯ) แล้วก็ปรากฏว่ามีการแต่งตั้งเชื้อสายเจ้าเมืองปัตตานีขึ้นครองเมืองปัตตานีอีกต่อไป และภายหลังที่ ตงกัฏกาเตร (พระยาวิชิตภักดีฯ) ได้เสียชีวิตที่รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซียในปี พ.ศ. 2476 แล้วขบวนการต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดน และปลดแอกชาวไทยมุสลิมหลายขบวนการก็ได้กำเนิดขึ้น รูปแบบของการต่อสู้ ยุทธวิธี เริ่มโน้มนำเข้าสู่รูปแบบแห่งความรุนแรงมาโดยตลอด นับตั้งแต่ การต่อสู้ทางการเมืองของตงกัฏกาเตร บุตรของตงกัฏกาเตร โดยอาศัยเงื่อนไขทางการเมืองหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (ปรีดี พนมยงค์, 2517 : 10-11) การจัดตั้งขบวนการ B.N.P.P (Barisan National Pembebasan Pattani) การต่อสู้ของหะยีสุหลง โต๊ะมีนา ด้วยข้อเรียกร้อง 7 ประการ ซึ่งจาก ข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องพบว่าข้อเรียกร้องดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากผู้มีอำนาจทางการเมืองในขณะนั้น ซึ่งข้อเรียกร้องดังกล่าวประกอบด้วย

1. ขอให้ผู้นำซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม 1 คน และมีภูมิลำเนาเกิดใน 4 จังหวัด โดยประชาชนใน 4 จังหวัดเป็นผู้เลือก และให้มีอำนาจสูงสุด
2. ให้มีการสอนภาษามลายูในโรงเรียนประชาบาลทุกแห่ง
3. ภาษี รายได้ที่จัดเก็บใน 4 จังหวัดให้ใช้จ่ายเฉพาะใน 4 จังหวัดเท่านั้น
4. ข้าราชการจะต้องเป็นมุสลิมร้อยละ 80 เพื่อให้สอดคล้องกับประชากรซึ่งส่วนใหญ่เป็นมุสลิม
5. ให้ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาราชการ
6. ให้แยกศาลซารีอะห์ (ศาลกฎหมายอิสลาม) เป็นเอกเทศเพื่อพิจารณาข้อพิพาทคดีความที่เกี่ยวกับกฎหมายอิสลาม
7. ให้ยอมรับว่าประชาชน 4 จังหวัดเป็นชนเชื้อชาติมลายู

การจลาจลดูฮงญอ ปี พ.ศ. 2491 การกำหนดของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติมลายูปัตตานี (B.R.N. : Barisan Revolution National ปี พ.ศ. 2503 ขบวนการปาร์นัส (PARNAS) ปี พ.ศ. 2505 องค์การปลดแอก สาธารณรัฐปัตตานี (P.U.L.O : Pattani United Liberation Organization) พ.ศ.

2511 การสืบทอดเจตนารมณ์ชบวนการ B.N.P.P โดยตัญญะลา นาเซ (อดุลย์ ณ สายบุรี) ในปี พ.ศ. 2514 เป็นต้น

การต่อสู้ทำทนายอำนาจรัฐของชบวนการต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยเงื่อนไขและโอกาสที่เอื้ออำนวยทำการปลุกสำนึกชาวไทยมุสลิมให้หันมาต่อสู้อำนาจรัฐ ยามใดที่รัฐกำหนดนโยบายแก้ปัญหาที่ผิดพลาดปฏิบัติภารกิจแห่งความรุนแรงและกระแสดำเนินการต่อต้านดูจะทวีมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมตามมานับเนื่องหลายทศวรรษ (อับดุลฮาลิม มินฮาร์, 2535 : 3) ปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับการยอมรับว่าเป็นปัญหาระดับชาติ โดยได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) ในส่วนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ามีปัญหาหลักรวม 3 ประการคือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา และปัญหาความมั่นคง (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2532 : 2)

รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา พยายามศึกษา วิเคราะห์และดำเนินการแก้ไขมาโดยตลอด นโยบายการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำคัญ ๆ ที่ผ่านมามีดังนี้คือ

1. หลักรัฐประศาสนโยบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สำหรับมณฑลปัตตานี
2. ห้วงปี พ.ศ. 2444 พ.ศ. 2482 ยึดหลักนโยบายการปกครองโดยรวม อำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง
3. ห้วงปี พ.ศ. 2483-2487 ยึดหลักนโยบายเน้นหนักในเรื่องชาตินิยม มีลักษณะพยายามให้เกิดการผสมผสานกลมกลืน
4. ห้วงปี พ.ศ. 2488-2500 ยึดหลักอุปถัมภ์อิสลามโดยให้เสรีภาพ ความช่วยเหลือคุ้มครองและอุปถัมภ์กิจการศาสนา
5. ห้วงปี พ.ศ. 2501-2520 ยึดหลักนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมและปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน

6. ห้วงปี พ.ศ. 2521-ปัจจุบัน กำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้

การกำหนดนโยบายการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐที่ผ่านมา บางครั้งนอกจากจะผิดพลาดและถูกโจมตีเสมอว่า เป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ (ขจิตภัย บุรุษพัฒน์, 2519 : 202) แล้วยังเพิ่มความกดดัน ความหวาดระแวงจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ข้าราชการของรัฐ ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจระหว่างผู้ปกครองและ ผู้ถูกปกครอง

นโยบายของรัฐที่แสดงถึงความบกพร่องของนโยบายในยุคแรก ๆ เช่น นโยบายสร้างชาติด้วยวัฒนธรรมในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยประกาศใช้รัฐนิยมตั้งแต่ พ.ศ. 2482-2485 รัฐนิยมหลายฉบับส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมอย่างมาก และนำไปสู่ความไม่พอใจและทำการต่อต้านอำนาจรัฐในที่สุด

บางครั้งนโยบายของรัฐเน้นหนักไปในการปราบปราม เช่น การจัดตั้งกองอำนวยการรักษาความสงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.รสต.) ขึ้นในปี พ.ศ. 2518

การให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2537-2541) เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นความเร่งด่วนลำดับแรก โดยคำนึงว่าปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา ยังมีความสำคัญและส่งผลต่อการพัฒนาให้พื้นที่ด้วย

จากการวิจัยนโยบายของรัฐบาลไทยต่อชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดย ศาสตราจารย์ ดร. ปิยนาท บุนนาค พบว่ารัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้มาโดยตลอดนับตั้งแต่ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2516 นั้น นโยบายหลักจะเหมือนกันทั่วประเทศ แต่ในส่วนของจังหวัดชายแดนภาคใต้จะปรับนโยบายให้เข้ากับสภาพบุคคล สถานการณ์ และพื้นที่ทั้งในด้านการปกครอง การศึกษา การสาธารณสุขและด้านอื่น ๆ รัฐบาลบางสมัยอาจกระทำการโดยไม่ได้ตั้งใจ แต่ประหนึ่งเป็นการบีบบังคับชาวไทยมุสลิมโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรม จึงก่อให้เกิดความไม่พอใจต่อรัฐบาล

ไทย ทำให้บุคคลบางกลุ่มถือเป็นข้ออ้างเข้าแทรกแซงซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบ
ต่อ เสถียรภาพความมั่นคงของประเทศ

อย่างไรก็ตามแม้รัฐจะกำหนดนโยบายวางมาตรการและกำหนด ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการทหาร เพื่อสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับ ประชาชนในพื้นที่ซึ่งจะส่งผลไปสู่สันติภาพที่ถาวรในที่สุด แต่ก็ยังปรากฏว่า ภูมิภาคแห่งนี้ยังคงมากไปด้วยปัญหาต่าง ๆ นอกจากนโยบายบางประการที่ ผิดพลาดแล้วส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งมาจากข้าราชการของรัฐบางกลุ่มบางพวก ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่ยังไม่ตระหนักหรือเข้าใจในหลักการของ นโยบายนั้นอย่างแจ่มแจ้ง

3.1 กรอบการศึกษา

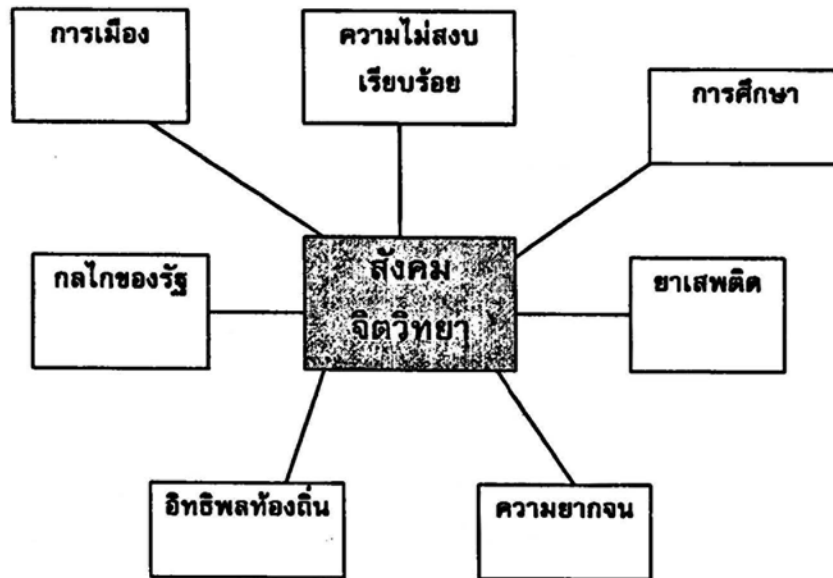
จากที่ได้กล่าวถึงสภาพและประวัติความเป็นมาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งถือเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะ มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองโดยเฉพาะในเรื่องของศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบกับประวัติของความเป็นชาติที่เก่าแก่ ยาวนาน ทำให้โยงไปสู่สมมติฐานที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษา ปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ว่า

“ปัญหาของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยพื้นฐานจะเป็นปัญหาที่คล้ายคลึงกับปัญหาที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย แต่เนื่องจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาสังคมจิตวิทยา อันเป็นผลจากความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และ วัฒนธรรม ที่ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจ ความหวาดระแวง ความรู้สึกต่ออำนาจรัฐในทางลบที่สะสมมานาน ปรากฏอยู่เป็นทุนเดิม จึงทำให้ปัญหาทุกปัญหาที่เกิดขึ้นได้ถูกผูกโยงเข้าสู่ปัญหาพื้นฐานดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา”

จากความเชื่อหรือสมมติฐานหลักที่กล่าวนี้ ได้นำไปสู่การกำหนดกรอบการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหาโดยจะเน้นความสำคัญของปัญหาสังคมจิตวิทยา เป็นแกนหลัก ประกอบเข้ากับปัญหาที่คณะผู้ศึกษาเห็นว่ามีความสำคัญ 7 ประการ ด้วยกัน คือ ปัญหาการศึกษาพื้นฐาน ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด ปัญหาขบวนการก่อการร้าย ปัญหาอิทธิพลท้องถิ่น ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง และปัญหาเกี่ยวกับกลไกของรัฐ ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปัญหาสังคมจิตวิทยา ทั้งในลักษณะที่เป็นผลของปัญหาสังคมจิตวิทยา ได้แก่ ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อย หรือในลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาสังคมจิตวิทยา คือ มีลักษณะที่เป็นทั้งเหตุและผลของปัญหา ได้แก่ ปัญหาการศึกษาและปัญหา กลไกของรัฐ หรือปัญหาที่คล้ายคลึงกับภูมิภาคอื่น ๆ แต่เมื่อเกิดขึ้นในพื้นที่

จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงถูกนำมาผูกโยงเข้ากับปัญหาสังคมจิตวิทยาที่มีอยู่เดิม ทำให้ภาพของปัญหาดังกล่าวมีระดับของความรุนแรงเพิ่มขึ้น ได้แก่ ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด ปัญหาอิทธิพลท้องถิ่น ปัญหากลไกของรัฐ และปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ฯลฯ โดยภาพความสัมพันธ์เหล่านี้สามารถนำเสนอเป็นกรอบในการศึกษาดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงกรอบในการศึกษา

สำหรับในส่วนต่อไปนี้ คณะผู้ศึกษาจะขอนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาสังคมจิตวิทยา ซึ่งถือเป็นแกนหลักของปัญหาก่อนที่จะกล่าวถึงปัญหาอื่น ๆ ในบทต่อไป โดยการนำเสนอครั้งนี้จะเป็นรูปแบบของรายงานเชิงนโยบายที่เน้นย้ำถึงประเด็นหรือสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

3.2 สาเหตุหลักของปัญหา (ปัญหาสังคมจิตวิทยา)

1. สภาพปัญหา

ปัญหาสังคมจิตวิทยาเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกหรือสำนึกถึงความแตกต่าง ความหวาดระแวง และกลางแคลงสงสัย ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้มีอยู่ทั้งในกลุ่มประชาชนและข้าราชการ คือ ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ อิสลาม หรืออื่น ๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยเฉพาะปัญหาที่ฝังรากลึกและแสดงออกในหลายลักษณะ เช่น ความไม่เข้าใจกัน การไม่ไว้วางใจระหว่างกันของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง และประชาชนผู้นับถือศาสนาอิสลามกับประชาชนผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน การประท้วงต่อสู้เรียกร้องในกรณีที่ภาครัฐดำเนินการในสิ่งที่ขัดแย้งกับหลักการทางศาสนา รวมถึงประเด็นของการก่อการร้ายและแบ่งแยกดินแดนในที่สุด

ด้วยเหตุที่ประชากรส่วนใหญ่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นมุสลิม กล่าวคือเป็นที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งในความเป็นจริงอิสลามเป็นทั้งศาสนาและวัฒนธรรม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ อิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตของมุสลิมทุกคน นอกจากนั้นอิสลามยังแตกต่างจากศาสนาอื่น ๆ อย่างเด่นชัดอีกประการหนึ่ง คือ อิสลามไม่มีสถาบันนักบวช ดังนั้นอิสลามจึงเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตของมุสลิมทุกคน อย่างแน่นแฟ้นเสมอตั้งการปฏิบัติของนักบวช ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดช่องว่างแห่งความไม่เข้าใจกันระหว่างชาวมุสลิมกับชนต่างศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีหรือความมื่อคติ ความหวาดระแวงต่อกัน อันนำไปสู่การปฏิสัมพันธ์ต่อกันในทางลบ ซึ่งภาพของปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงออกมาในลักษณะดังต่อไปนี้ (จรัญ มะลูลีมและคณะ, 2537 : 75-76; อิมรอน มะลูลีม, 2538 : 89-90 และ 96-98 ; และ พลเอก กิตติ รัตนฉายา, 2533 : 38-46)

1. ชาวมุสลิมบางกลุ่มหวาดระแวงว่า การปฏิบัติของข้าราชการ และกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่มุสลิมบางคนบางกลุ่มขาดความจริงใจ เสแสร้งแกล้งทำดีต่อหน้าอย่างหนึ่งลับหลังอย่างหนึ่ง
2. ชาวมุสลิมรุ่นเก่าบางส่วนไม่ต้องการติดต่อสัมพันธ์ หรือสมาคมกับกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่มุสลิม เพราะเกรงว่าอาจต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับประเพณีทางศาสนาหรือทำให้ความบริสุทธิ์ของศาสนาของตนลดน้อยลง ซึ่งทำให้มีความสัมพันธ์ห่างเหินในลักษณะต่างคนต่างอยู่และนำไปสู่ความไม่เข้าใจกัน

3. เจ้าหน้าที่และกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่มุสลิมแสดงความรังเกียจดูถูกชาวมุสลิมทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ เช่น เรียกชาวมุสลิมว่า “แขก” แสดงถึงการแบ่งเป็นพวกเขาพวกเรา และบางคนชอบล้อเลียนการปฏิบัติบางอย่างทางศาสนาอิสลามด้วยความไม่เข้าใจ ซึ่งถือว่าเป็นการดูหมิ่นและเหยียดหยามชาวมุสลิม
4. ข้าราชการและกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่มุสลิมบางคนและบางกลุ่มหวาดระแวงว่าชาวมุสลิมโดยทั่วไปต้องการแบ่งแยกดินแดน ไม่จงรักภักดีต่อรัฐบาลไทย ฝักใฝ่ต่อประเทศมาเลเซีย และต้องการแยกตัวจากราชอาณาจักรไทย
5. ข้าราชการและกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่มุสลิมบางคนบางกลุ่มมักกล่าวหาว่า ชาวมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีความเป็นไทยหรือไม่อยากเป็นคนไทย ไม่จงรักภักดีต่อชาติ แผ่นดินเกิด และสถาบันพระมหากษัตริย์
6. ข้าราชการและกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่มุสลิมบางคนบางกลุ่มจะมองคนมุสลิมด้วยความรู้สึกที่ว่าเป็นกลุ่มที่เกียจคร้าน ไม่จริงจังในการประกอบอาชีพ
7. ชาวมุสลิมบางคนบางกลุ่มหวาดระแวงว่า นโยบายบางอย่างของรัฐบาล ต้องการที่จะทำลายศาสนา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมของพวกเขา
8. ชาวมุสลิมบางคนบางกลุ่มมีทัศนคติว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐมักจะปฏิบัติไม่เท่าเทียมกันระหว่างชาวมุสลิมกลุ่มบุคคลอื่นหรือ “เลือกที่รักมักที่ชัง” ไม่ว่าจะทางส่วนตัว ทางราชการ หรือการประกอบอาชีพ
9. ข้าราชการ และกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่มุสลิมบางคนบางกลุ่มมักมองชาวมุสลิมที่เคร่งครัดต่อการปฏิบัติตามหลักศาสนาว่าเป็นพวกที่ก่อให้เกิดปัญหามุ่งหวังผลทางด้านการเมือง และชอบละเมิดกฎ ข้อบังคับ ของสังคมส่วนรวม

10. การที่ชาวมุสลิมบางกลุ่มรับการช่วยเหลือด้านการเงินจากต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศในตะวันออกกลาง และบางกรณีทำตัวเป็นผู้แทนการเคลื่อนไหวแผ่ขยายอิทธิพลของนิกายและแนวทางปฏิบัติอิสลาม ก่อให้เกิดความหวาดระแวงต่อชาวไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มมากขึ้น

2. สาเหตุปัญหา

1. ความแตกต่างด้านศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม

ชาวไทยมุสลิมในห้าจังหวัดภาคใต้ นับว่าเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของภูมิภาคนี้ และเป็นประชากรที่มีความแตกต่างจากอนุภาคอื่น ๆ ทั้งด้านศาสนาและวัฒนธรรม กล่าวคือ เป็นชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามและมีวิถีชีวิตตามครรลองของวัฒนธรรมอิสลาม ซึ่งเป็นวัฒนธรรมหรือข้อปฏิบัติที่จะมีผลต่อมุสลิมทั้งชีวิตในโลกนี้และโลกหน้า โดยมีภาษาอาหรับเป็นภาษาในการปฏิบัติศาสนกิจและวัฒนธรรมบางประการ เช่น การละหมาด การกล่าวคำทักทาย ฯลฯ

ส่วนในชีวิตประจำวัน ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้จะใช้ภาษามลายูในการสื่อสาร ทั้งนี้ด้วยความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ และในอดีตภูมิภาคนี้คือ ศูนย์กลางการศึกษาอิสลามของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฉะนั้นภาษาที่ใช้ในการถ่ายทอดอิสลาม ทั้งการเขียนและการบรรยายก็คือ ภาษามลายู ด้วยเหตุนี้ ภาษามลายูจึงมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมในภูมิภาคนี้ทั้งในชีวิตประจำวัน ในการศึกษา และการถ่ายทอดองค์ความรู้ จากอดีตตราบจนปัจจุบัน

ด้วยความมีลักษณะเฉพาะของชาวไทยมุสลิมดังกล่าวนี้ จึงก่อให้เกิดภาวะของความแตกต่างจากพี่น้องชาวไทยผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ รวมทั้งข้าราชการที่มีเชื้อมุสลิม เมื่อมาประกอบกับขาดความรู้ ความเข้าใจในลักษณะเฉพาะดังกล่าวของรัฐ และข้าราชการจนนำไปสู่การกำหนดนโยบาย ออกกฎ ระเบียบ

ต่าง ๆ หรือปฏิบัติการที่ไม่สอดคล้องหรือขัดต่อหลักการของศาสนาและวัฒนธรรมอิสลาม จึงนำไปสู่ความขัดแย้งจนก่อให้เกิดการออกมาเรียกร้อง ประท้วง และอาจแปรเปลี่ยนกลายเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ไม่ปรารถนาดีใช้เป็นประโยชน์ในการต่อสู้และก่อการร้ายขึ้นได้

2. ข้อผิดพลาดจากการใช้นโยบายผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของรัฐบาลในอดีต

รัฐบาลหลายยุคหลายสมัยในอดีตได้ดำเนินนโยบายที่ผิดพลาด คือ ยึดแนวนโยบาย ผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมอันเป็นความพยายามที่จะทำให้ชาวมุสลิมละทิ้งวัฒนธรรมและเอกลักษณ์เดิมของตนเอง และหันไปยึดถือวัฒนธรรมของชาติที่กำหนดโดยพุทธศาสนาเป็นหลัก ซึ่งนโยบายดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการอพยพชนต่างถิ่น ต่างศาสนา เข้ามาอยู่ในพื้นที่ หรือ การบังคับให้ตั้งพระพุทธรูปในโรงเรียน แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความไม่เข้าใจของฝ่ายรัฐบาล วัฒนธรรมการปฏิบัติตามหลักการอิสลาม และการไม่ให้ความสำคัญต่อชาวมุสลิมในการรักษาเอกลักษณ์ของตน ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกหวาดระแวงว่ารัฐบาลต้องการที่จะทำลายศาสนา และวัฒนธรรมของพวกเขา

3. เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลขาดความรู้ความเข้าใจในปัญหา

เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลในระดับต่าง ๆ จำนวนไม่น้อยที่ขาดความรู้ความเข้าใจในวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมและขาดทักษะในการสื่อสารด้วยภาษามลายู ซึ่งทำให้ทั้งขาดความเข้าใจถึงสภาพปัญหาและสาเหตุอย่างแท้จริง ตลอดจนอาจกลายเป็นที่มาของปัญหา

4. ประชาชนไม่เข้าใจและไม่นิยมใช้ภาษาไทย

ประชาชนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีตมีผู้รู้ใช้ภาษาไทยไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะปัจจัยต่าง ๆ อาทิ

การขาดโอกาสการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจ ระยะทางระหว่างโรงเรียนกับบ้านไกล จากกันมาก ไม่สะดวกในการเดินทาง ตลอดจนการตั้งใจไม่ส่งเข้าเรียน และไม่ให้เรียนในระดับสูงชันกว่าระดับที่บังคับคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งนี้เพราะการถูกเชื่อมโยงระหว่างการเรียนในระบบโดยการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับการเสี่ยงกับความเป็นมุสลิมที่อาจสูญหายไป ทั้งนี้เพราะสาระที่จะต้องศึกษา ต้องเชื่อ ต้องปฏิบัติ หลายประการ ขัดต่อหลักการอิสลาม

นอกจากนั้น จากการที่มุสลิมในภูมิภาคนี้เป็นผู้ที่ใช้ 2 ภาษาโดยมีภาษามลายูเป็นภาษาหลัก และใช้ภาษาไทยเฉพาะแต่ในโรงเรียนสำหรับนักเรียน และใช้เป็นทางการสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งในอดีต แม้แต่ในระบบโรงเรียน เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้สอนก็ดี และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจขึ้นก็ดี ครูจำนวนไม่น้อยจึงใช้ภาษามลายูในการสื่อสารในการเรียนการสอน เปรียบได้กับครูใช้ภาษาไทยในการสอนภาษาอังกฤษ

ด้วยการเป็นผู้ใช้ 2 ภาษาและภาษาไทยไม่ดีนัก จึงทำให้กลายเป็นอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับข้าราชการ โดยไม่สามารถสื่อสารให้ข้าราชการเข้าใจได้ หรือข้าราชการไม่สามารถสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจได้

5. ความไม่เท่าเทียมกันในด้านเศรษฐกิจ และโอกาสทางสังคม

ความล่าช้าในการพัฒนาเศรษฐกิจ และการด้อยโอกาสทางสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นส่วนหนึ่งซึ่งทำให้ชาวมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำบางส่วนมีความรู้สึกที่รัฐบาลไม่จริงใจต่อชาวมุสลิม ทั้ง ๆ ที่โดยข้อเท็จจริงแล้วปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นกับประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ของประเทศ และยังมีตลอดไป ไม่ว่ารัฐบาลจะพยายามแก้ไขอย่างไร ประกอบกับมีข้อจำกัดบางประการ ในการที่ชาวมุสลิมบางส่วนไม่สามารถ

เข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ ๆ ที่มีระบบเงื่อนไขต่าง ๆ แตกต่างไปจากการดำเนินชีวิตตามประเพณีสภาพเหล่านี้ส่งผลให้ความพยายามของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาทำได้ในขอบเขตจำกัด

3. ข้อเสนอแนะ

1. **ควรมีการเน้นย้ำนโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรม** โดยเน้นถึงการสร้างเอกภาพให้เกิดขึ้นในท่ามกลางความหลากหลายของกลุ่มบุคคล ผู้มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

นโยบายนี้มีลักษณะเป็นการผ่อนปรนหรือปรับตัวเข้าหากัน กล่าวคือ รัฐมีนโยบายให้ชาวไทยมุสลิมซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในสังคมไทยมีวิถีชีวิตตามครรลองของศาสนาและวัฒนธรรมอิสลามควบคู่ไปกับการมีวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมไทยที่ไม่ขัดต่อศาสนบัญญัติ สภาพการณ์ดังกล่าวนี้นับเป็นสิ่งปกติธรรมดาที่รัฐหรือชาติหนึ่ง ๆ ย่อมมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งหากแต่ละกลุ่มชนยอมรับในความหลากหลาย โดยประสานกันในความเหมือน และเคารพให้เกียรติกันในความต่าง ความหลากหลายย่อมนำมาซึ่งความสวยงามและย่อมนำมาซึ่งความสามัคคี ความมั่นคงของชาติในที่สุด

2. **เสริมสร้างความเข้าใจระหว่างผู้นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน** โดยดำเนินการตามมาตรการ ดังต่อไปนี้

- 2.1 พิจารณาบรรจุวิชาอิสลามในหลักสูตรชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนและปรับปรุงหลักสูตรวิชาศีลธรรมให้เป็นศีลธรรมของศาสนาอิสลามสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียนเป็นมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของชุมชน และยังเป็นการดึงดูดให้ชาวมุสลิมนิยมส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนในโรงเรียนรัฐบาลแทนที่จะไปเรียนตามปอเนาะหรือโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนา ตลอดจนให้มีการสอนวิชาศาสนาอิสลามในสถาบันที่มี

บทบาทในการผลิตครูให้กว้างยิ่งขึ้น เพื่อเตรียมครูที่จะไปสอนวิชานี้ให้มีจำนวนมากขึ้นอีกด้วย

- 2.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำมุสลิมไม่ว่าจะเป็นผู้นำทางศาสนา ปัญญาชน นักวิชาการ นักหนังสือพิมพ์ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการชี้้นำการแก้ปัญหา และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างจริงจัง
- 2.3 ผู้นำมุสลิมควรส่งเสริมให้มุสลิมศึกษาและกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อหลักศาสนา
- 2.4 ให้การเรียนรู้ภาษาไทยแก่เยาวชนมุสลิม เพื่อเปิดช่องทางความก้าวหน้าในโอกาสทางสังคมให้มากขึ้น โดยในขณะเดียวกันควรเปิดช่องทางให้เยาวชนมุสลิมได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษามลายูท้องถิ่นควบคู่ไปด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกในแง่ที่ว่ารัฐบาลจะพยายามแทรกแซงทางวัฒนธรรมแก่พี่น้องชาวมุสลิม
- 2.5 ส่งเสริมให้ข้าราชการและประชาชนที่นับถือศาสนาอื่นในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของชาวมุสลิม และให้ชาวมุสลิมเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของประชาชนผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและปรับตัวให้เข้าได้กับวัฒนธรรมของกันและกันเพื่อก่อให้เกิดความสมานฉันท์อย่างแท้จริง
- 2.6 ขยายขอบเขตการใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในสื่อประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของทางราชการให้กับประชาชนผู้นับถือศาสนาอิสลามได้ทราบความเคลื่อนไหวต่าง ๆ อย่างถูกต้องมากขึ้นอันจะเป็นการป้องกันการบิดเบือนข้อมูลโดยผู้ที่ไม่หวังดี

โดยทั้งนี้การใช้ภาษามลายูในสื่อต่าง ๆ ควรกระทำควบคู่กับการใช้ภาษาไทยที่ดำเนินการอยู่เดิมด้วยเพื่อให้ได้มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันให้มากขึ้น

2.7 ควรส่งเสริมให้ทั้งชาวไทยมุสลิมและชาวไทยพุทธในภูมิภาคนี้ต่างสามารถดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของตน โดยยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3. **รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้** โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้สภาพการดำรงชีวิตของประชาชนในเรื่องของรายได้ สภาพโครงสร้างพื้นฐาน การให้บริการของรัฐในเรื่องต่าง ๆ มีความเจริญทัดเทียมกับภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งแนวทางการพัฒนา ดังกล่าวจะเป็นการลดช่องว่างในด้านเศรษฐกิจและโอกาสทางสังคม ที่มักจะถูกนำมากล่าวอ้างเป็นเงื่อนไขในการเรียกร้องขอความเป็นธรรมอยู่เสมอ

จากการที่ได้กล่าวถึงสาเหตุหลักของปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเน้นย้ำปัญหาสังคมจิตวิทยาเป็นแกนกลาง และมีปัญหาสำคัญอื่น ๆ ที่คณะผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรนำมาพิจารณาได้แก่ ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อย ปัญหาอิทธิพลท้องถิ่น ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาการศึกษา ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด และปัญหากลไกของรัฐ ซึ่งจะขอนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

4.1 ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อย

(1) สภาพปัญหา

1) ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

จากการศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่ พบว่าปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่สุด เพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องให้ความคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชน เป็นเรื่อง que ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เพราะจากอดีตที่ผ่านมา ประชาชนไม่ใช่ผู้ก่อปัญหา แต่ต้องเป็นผู้ที่อยู่ระหว่างกลไกรัฐและกลุ่มโจร โดยได้รับผลกระทบจากความรุนแรงโดยตรงมาตลอด นอกจากนี้ ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินยังมีผลกระทบอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเป็นผลเสียต่อภาพลักษณ์โดยรวมของพื้นที่มาเป็นเวลายาวนาน ปัญหาความไม่สงบจึงมีลักษณะเป็นวัฏจักร คือเมื่อเกิดเงื่อนไขก็จะเกิดความรุนแรง แล้วมีการแก้ไขปัญหาก็จะสงบลงไปชั่วคราวแล้วเมื่อเกิดเงื่อนไขก็จะเกิดความรุนแรงขึ้นอีกรวนเวียนเช่นนี้มาโดยตลอด

ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เกิดจากสาเหตุสำคัญคือ การคุกคามของโจรก่อการร้าย

(จกร.) และกลุ่มโจรแอบอ้าง จกร. และการก่ออาชญากรรมของกลุ่มโจรมัจฉาชีพและกลุ่มอิทธิพล ซึ่งปัจจุบันทำงานเป็นเครือข่ายแสวงหาอำนาจ อิทธิพล ผลประโยชน์จากการเรียกค่าคุ้มครองและค้ายาเสพติด

2) ปัญหาการก่อการร้าย

ถึงแม้ว่าการก่อเหตุร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระยะหลังส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของกลุ่มโจรมัจฉาชีพและกลุ่มผลประโยชน์ มากกว่าจะเป็นการกระทำของโจรก่อการร้าย (จกร.) แต่ทางราชการยังต้องติดตามความเคลื่อนไหวของ จกร. ในลักษณะขบวนการซึ่งในปัจจุบันไม่มีอุดมการณ์ แต่มุ่งแสวงหาอำนาจและหาผลประโยชน์เป็นหลักมากกว่ามุ่งแบ่งแยกดินแดน มีเพียงแกนนำรุ่นเก่าในต่างประเทศที่ยังมุ่งต่อสู้ทางด้านอุดมการณ์อยู่บ้าง แต่ก็มีบทบาทและความเคลื่อนไหวในประเทศน้อยลง มีเพียงความหวังที่จะยกระดับการต่อสู้ให้ได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีโอกาสน้อยลงตามลำดับ เพราะประเทศมุสลิมมีความเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริงในจังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้น

ปัจจุบันความเคลื่อนไหวของโจรก่อการร้ายในลักษณะกองกำลังติดอาวุธมีอยู่ ๒ กลุ่มได้แก่

- **ขบวนการพูโล (Pattani United Liberation Organization - P.U.L.O.)** มีการเคลื่อนไหวแยกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มพูโลเก่า และกลุ่มพูโลใหม่
- **ขบวนการ บี อาร์ เอ็น (Barisan Revolution National)**

ปัจจุบันทั้งสองขบวนการมีจำนวนกองกำลังติดอาวุธจำนวนไม่เกินขบวนการละ 50-60 คน และเคลื่อนไหวในลักษณะจำกัดในบางพื้นที่เท่านั้น

3) ปัญหาการเมืองและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันเกิดจากสาเหตุใหญ่คือ การประทุพติมิชอบและการสร้างสถานการณ์ของเจ้าหน้าที่บางคนที่มีมุ่งแสวงหาอำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์ จากเดิมเป็นปัญหาไกลรัฐเป็นเพียงตัวเร่งของปัญหามาเป็นตัวหลักที่ทำให้เกิดปัญหา โดยมีการทำงานเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกับผู้ที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น นักการเมืองในท้องถิ่น และกลุ่มหัวคะแนนของนักการเมืองแต่ละฝ่าย ซึ่งต่างสร้างอิทธิพลแข่งขันและขัดแย้งกัน เครือข่ายดังกล่าวมีการเชื่อมโยง ปกป้อง ค้ำครอง และแบ่งปันผลประโยชน์จากการเรียกค่าคุ้มครองและการค้ายาเสพติดเป็นกระบวนการที่เหนียวแน่น ประกอบกับเจ้าหน้าที่บางส่วนยังสร้างเงื่อนไข โดยไม่ให้ความเป็นธรรมกับประชาชน ไม่เข้าถึงมวลชน ไม่มุ่งสร้างศรัทธาและหาความร่วมมือจากประชาชนรวมทั้งมีพฤติกรรมแสวงหาผลประโยชน์จากการสนับสนุนผู้มีอิทธิพลและกลุ่มโจรในการก่ออาชญากรรม การข่มขู่เรียกค่าคุ้มครอง และการค้ายาเสพติด

ปัญหาความไม่สงบและปัญหาพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับปัญหานักการเมืองท้องถิ่น สนับสนุนผู้มีอิทธิพลและเจ้าหน้าที่ที่กระทำผิดกฎหมาย เพื่อช่วงชิงอำนาจทางการเมืองระหว่างพรรคการเมืองใหญ่ 2 พรรค ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์และพรรคความหวังใหม่ ทำให้เกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายและมีการใช้อิทธิพลอำนาจมืด มีการสร้างสถานการณ์และใช้สถานการณ์ให้เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตน โดยไม่ได้คำนึงถึงสังคมส่วนรวมและประชาชน นำไปสู่การใช้ความรุนแรงและความไม่สงบในสังคม

(2) สาเหตุของปัญหา

- 1) *ความไม่เป็นธรรมในสังคม* ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนหนึ่งเกิดจากที่มีผู้ก่อเหตุร้าย โดยอ้างเงื่อนไขว่าประชาชนมีความรู้สึกที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากทาง

ราชการและมีความหวาดระแวงเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีที่มาจากหลายสาเหตุคือ ความรู้สึกของผู้อยู่ใต้การปกครองกับผู้ปกครอง ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกับในพื้นที่อื่นๆ และความรู้สึกฝังใจมาจากอดีตที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากอำนาจรัฐในอดีตซึ่งในบางช่วงมีนโยบายที่ไม่เหมาะสมสอดคล้องต่อสภาพสังคมและประชาชนในพื้นที่นี้ รวมทั้งความรู้สึกไม่ศรัทธาและไม่ไว้วางใจในพฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่บางคน ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ทราบดี แม้ไม่แสดงออกมาโดยตรง แต่จะเก็บกดไว้เป็นความรู้สึกฝังใจมาโดยตลอดว่ากลไกรัฐไม่เป็นที่พึ่งและไม่สามารถให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน และทำให้ประชาชนไม่กล้าให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการแก้ปัญหาความไม่สงบ และเมื่อเกิดเหตุก็จะ “ไม่รู้ ไม่เห็น ไม่เป็นพยาน” ทำให้การรักษาความสงบทำไม่ได้ผล

- 2) **การประพาศมิชอบของเจ้าหน้าที่** เจ้าหน้าที่บางคนมีพฤติการณ์แสวงประโยชน์โดยสนับสนุนกลุ่มโจรก่ออาชญากรรมและค้ายาเสพติด เป็นเครือข่ายนอกกฎหมายที่เข้มแข็ง และมีแนวโน้มว่าจะขยายตัวตามผลประโยชน์ที่เพิ่มมากขึ้นและเป็นเพราะทางราชการขาดการแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง แม้เจ้าหน้าที่ที่ไม่ดีมีเพียงบางส่วน แต่ปัญหาคือคนไม่ดีเหล่านั้นไม่ถูกลงโทษ มีลักษณะของการ “ลู่หน้าปะจุมุก” หรือเห็นแก่พวกพ้อง เพราะข้าราชการที่ประพาศมิชอบได้รับความคุ้มครองจากเครือข่ายการเมืองท้องถิ่น และอิทธิพลท้องถิ่น ทำให้ปัญหาสะสมเพิ่มมากขึ้นทุกที พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ จึงเป็นสาเหตุของปัญหาความไม่สงบที่สำคัญที่สุดในปัจจุบัน
- 3) **การต่อสู้ช่วงชิงอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่น** เชื่อมโยงกับการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่กระทำผิดกฎหมาย และใช้จ้างวานโจรหรือ ผู้ติดยาเสพติดเป็นเครื่องมือในการก่อเหตุร้าย การก่อกวสร้างสถานการณ์ หรือมุ่งกดดันฝ่ายตรงข้ามโดยนักการเมืองมีส่วนในการให้ท้ายสนับสนุน และคุ้มครองข้าราชการที่เป็นพวกของตน หรืออยู่ในเครือข่ายหัวคะแนน

ของตนเอง ทำให้มาตรการปรับปรุงพฤติกรรมของข้าราชการ
ไม่ได้ผล เพราะข้าราชการที่ประพฤติไม่ดี แต่มีนายคัมหวั

- 4) **การขาดเอกภาพในการแก้ไขปัญหา** การดำเนินงานรักษา
ความสงบของทางราชการยังมีจุดอ่อนในเรื่องการขาด
เอกภาพในการประสานการข่าวและการปฏิบัติงานระหว่าง
หน่วยงานในการทำงานมวลชน และการปราบปรามการ
ก่อการร้าย แม้ทุกหน่วยงานจะมีแผนปฏิบัติการและ
ทรัพยากร แต่ยังทำงานในลักษณะต่างคนต่างทำ
- 5) **การขาดการปรับปรุงการทำงานของระบบราชการ** การแก้
ไขปัญหาของทางราชการยังมีลักษณะเชิงรับ คือตามแก้ไข
ปัญหาเมื่อเกิดเหตุ มากกว่าจะทำงานเชิงรุก ในการป้องกัน
ปัญหา คือการทำงานด้านการข่าวและงานมวลชน เพื่อป้อง
กันและการเตือนภัยก่อนเกิดปัญหาความไม่สงบ ทำให้การแก้
ไขปัญหาไม่ได้ผล และวนเวียนตามแก้ไขปัญหาไม่รู้จบ

(3) ผลการดำเนินงานตามนโยบาย

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้
(พ.ศ. 2537 - 2541) ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วยเมื่อวันที่
7 มิถุนายน 2537 เป็นนโยบายของรัฐบาล มีเนื้อหาครอบคลุมการ
แก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้ในทุกด้าน สำหรับ ด้านการ
รักษาความสงบ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ประการเดียวคือ เพื่อให้
ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากขบวนการโจรก่อ
การร้าย และได้กำหนดนโยบายไว้ 3 ประการ ได้แก่

- 1) ปรับปรุงประสิทธิภาพด้านการข่าวควบคู่ไปกับการทำงาน
มวลชนรวมทั้งกระจายข่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่าง
รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์
- 2) พัฒนาระบบการป้องกันการก่อการร้ายทั้งในเขตป่าเขาและ
เขตเมือง โดยมีการจัดกำลังพลเรือน ตำรวจ ทหารอย่าง
เหมาะสม และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกป้อง
ชุมชน
- 3) แยกแยะเป้าหมายและดำเนินมาตรการอย่างเหมาะสมต่อโจร
ก่อการร้าย ทั้งระดับนำ กองกำลัง และแนวร่วม โดยชักจูงให้

กลับเข้ามาอยู่ร่วมในสังคม และปราบปรามผู้ที่ยังใช้กำลังอาวุธอย่างเหี้ยมขาด

จากการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายความมั่นคงฯ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้ดำเนินการในช่วงปลายห้วงระยะเวลาของนโยบายสรุปผลได้ดังนี้

นโยบาย 1) ปรับปรุงประสิทธิภาพด้านการข่าว และงานมวลชน รวมทั้งกระจายข่าวไปยังหน่วยงานอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

ผลการดำเนินงานตามนโยบาย ทุกหน่วยงานในพื้นที่ได้ดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงานด้านการข่าวและงานมวลชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ยังมีลักษณะของการต่างหน่วยต่างทำ ไม่มีการประสานการปฏิบัติในด้านการข่าวระหว่างหน่วยงานให้เกิดเอกภาพ ทำให้ทางราชการยังไม่สามารถทำงานเชิงรุกในการรักษาความสงบเรียบร้อย คือสามารถป้องกันมิให้เกิดเหตุร้าย แต่ยังคงทำงานเชิงรับ คือตามแก้ปัญหาเมื่อเกิดเหตุร้ายขึ้นแล้ว

นโยบาย 2) พัฒนาระบบการป้องกันการก่อการร้าย ทั้งในเขตป่าเขาและเขตเมือง โดยมีการจัดกำลังพลเรือנד้าตรวจ ทหารอย่างเหมาะสม และเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกป้องชุมชนของตน

ผลการดำเนินงานตามนโยบาย หน่วยงานที่รับผิดชอบการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้าย ได้จัดทำแผนยุทธการในการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายและการก่อเหตุร้ายรุนแรงในเขตป่าเขาและเขตเมือง และมีการดำเนินงานที่ได้ผลในการเปิดยุทธการต่อ จกร. ในเขตป่าเขา ส่วนในเขตเมืองและพื้นที่ราบอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองและตำรวจเป็นหลัก การดำเนินงานยังขาดเอกภาพ และยังไม่สามารถดึงมวลชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้องชุมชนของตนได้อย่างเป็นระบบ สาเหตุหนึ่งเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าถึงประชาชนซึ่งยังสับสนใน

สถานการณ์ และยังไม่ไว้วางใจในพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

นโยบาย 3) แยกแยะเป้าหมายและดำเนินมาตรการอย่างเหมาะสมต่อโครงการร้าย ทั้งระดับนำ กองกำลังและแนวร่วม โดยชักจูงให้กลับเข้ามาอยู่ร่วมในสังคมและปราบปรามผู้ที่ยังใช้กำลังอาวุธอย่างเฉียบขาด

ผลการดำเนินงานตามนโยบาย หน่วยปฏิบัติได้ดำเนินงานตามนโยบายในการแก้ไขปัญหาโครงการร้าย โดยมีการเข้าถึงแกนนำ จกร. ทั้งในและนอกประเทศ เพื่อเจรจาให้ขบวนการยุติการต่อสู้และเข้ามอบตัว สำหรับกองกำลังติดอาวุธของ จกร. ในเขตป่าเขา เจ้าหน้าที่ได้ติดตามกดดันอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ต้องลดความเคลื่อนไหวลงในเขตป่าเขา กำลังติดอาวุธส่วนใหญ่ต้องหนีเข้าไปหลบซ่อนอยู่ในมาเลเซีย แต่เข้ามาเคลื่อนไหวก่อเหตุในเขตเมืองมากขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลได้รับความร่วมมือจากมาเลเซียในการส่งตัวสมาชิกระดับนำของ จกร. พูล เข้ามาให้เจ้าหน้าที่ของไทยจับกุมเมื่อเดือนมกราคม และกุมภาพันธ์ 2541 สำหรับสมาชิก จกร. แนวร่วมและผู้สนับสนุน รัฐบาลมีนโยบายให้เข้ามา รายงานตัวเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย (ผรท.) และมีโครงการให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูความเป็นอยู่ให้สามารถกลับเข้ามาอยู่ร่วมในสังคมได้อีกครั้งหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของทางราชการในเรื่องนี้ก็ประสบผลเพียงระดับหนึ่ง ยังไม่สามารถทำความตกลงกับระดับนำของ จกร. ได้อย่างเป็นรูปธรรม และการดำเนินการต่อสมาชิกและแนวร่วม จกร. ของแต่ละหน่วยงานอย่างไม่เป็นเอกภาพเท่าที่ควร และยังไม่มีความโน้มที่จะได้ผลถาวร

(4) บัณฑิตแนะในการแก้ไขปัญหา

- 1) แก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของข้าราชการ โดยดำเนินการอย่างเฉียบขาดทั้งทางกฎหมายและทางวินัย และการลงโทษ โยกย้ายออกจากพื้นที่ให้เห็นผลในทันที โดยสมควรจัดตั้งองค์กรขึ้นดำเนินการเป็นพิเศษ และกำหนดหลัก

เกณฑ์ที่ให้อำนาจแก่องค์กรและเจ้าหน้าที่อย่างมีเอกภาพในการดำเนินงานอย่างจริงจัง

- 2) **สร้างจิตสำนึกให้กับข้าราชการอย่างจริงจังในหน้าที่รับผิดชอบ** โดยการแก้ไขปัญหาทุจริตประพดติมิชอบในวงราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมทั้งเน้นภารกิจในการสร้างความเข้าใจที่ดีและลดความหวาดระแวงของประชาชน โดยถือผลงานในด้านนี้เป็นหลักในการพิจารณาความดีความชอบ
- 3) **ป้องกันและปราบปรามการค้าและการเสพยาเสพติด** โดยเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันเยาวชนที่ยังไม่ติดยาให้พ้นจากภัยยาเสพติด โดยเน้นความร่วมมือจากผู้นำศาสนาและชุมชนมากขึ้น และตัดการเคลื่อนไหวของเครือข่ายของเจ้าหน้าที่ ผู้มีอิทธิพล และกลุ่มอาชญากรรม
- 4) **ปรับปรุงประสิทธิภาพและสร้างเอกภาพในการทำงานของทางราชการอย่างจริงจัง** ทั้งในด้านการข่าว งานมวลชน และงานด้านการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพ
- 5) **ปรับปรุงการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรักษาความสงบให้เกิดเอกภาพ** โดยกำหนดกรอบนโยบายและกรอบการปฏิบัติให้ชัดเจน
- 6) **สนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน** โดยทางราชการต้องเข้าถึงชุมชนและให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางราชการในการปกป้องชุมชน โรงเรียน และเยาวชนให้พ้นจากการก่ออาชญากรรมและยาเสพติด
- 7) **สนับสนุนให้ชุมชนเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนของตนเองบนพื้นฐานของความเสมอภาคและประโยชน์ของชุมชนโดยรวม**

สรุปสาระสำคัญของปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยและแนวทางการแก้ไข

ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นปัญหา	สภาพปัญหา	สาเหตุปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1. ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อย	(1) ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (2) ปัญหาการก่อการร้าย (3) ปัญหาการเมืองและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่	(1) ความไม่เป็นธรรมในสังคม (2) การประพฤติกมิชอบของเจ้าหน้าที่ (3) การต่อสู้ช่วงชิงอำนาจทางการเมืองในท้องถิ่น (4) การขาดเอกภาพในการแก้ไขปัญหา (5) การขาดการปรับปรุงการทำงานระบบราชการ	(1) แก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของข้าราชการ (2) สร้างจิตสำนึกให้ข้าราชการอย่างจริงจังในหน้าที่รับผิดชอบ (3) ป้องกันและปราบปรามการค้าและเสพติด (4) ปรับปรุงประสิทธิภาพและสร้างเอกภาพในการทำงานของทางราชการอย่างจริงจัง (5) ปรับปรุงการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรักษาความสงบให้เกิดเอกภาพ (6) สนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

4.2 ปัญหาอิทธิพลท้องถิ่น

(1) สภาพปัญหา

- 1) โครงสร้างสังคมที่สำคัญและเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ชาวไทยมุสลิม ซึ่งได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมของผู้มีอิทธิพล รวมทั้งสถานการณ์ความไม่สงบใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง ความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ยังคงถูกละเลยจากทางราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไม่ได้รับการบริการจากทางราชการอย่างถูกต้องและเป็นธรรมยังคงมีอยู่มาก นอกจากนี้ยังคงมีความหวาดระแวงทางราชการซึ่งอาจมาจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบางรายยังคงมีอคติหรือทัศนคติต่อความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม หรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของข้าราชการเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- 2) สภาพเศรษฐกิจยังคงไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ทั้งๆ ที่มีทรัพยากรธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก บรรยากาศการลงทุนถูกบดบังด้วยกลิ่นไอและภาพลักษณ์ของอิทธิพล สถานการณ์ความไม่สงบและการก่อการร้าย ซึ่งส่งผลถึงการจ้างงาน ความกินดีอยู่ดี ความเจริญเติบโตและการพัฒนาคน ชุมชนและเมืองในจังหวัดดังกล่าว
- 3) ประชาชนบางกลุ่มได้รับผลกระทบทางสังคมจากกลุ่มอิทธิพลซึ่งเป็นมิถนาศีพและข้าราชการ เช่น การบีบบังคับให้ยินยอม การชี้หน้า การแพร่ระบาดของยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ การได้รับผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการเผาป่าเพื่อครอบครองที่ดิน รวมทั้งตกเป็นเหยื่อจากการรีดไถในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือการติดต่อราชการ ซึ่งคอร์รัปชันกันอย่างเป็นระบบจนเป็นประเพณีในการติดต่อกับทางราชการ
- 4) จากการสัดบตรีบฟังสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าปัญหาไกลของรัฐบาลและอิทธิพลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นปัญหาสำคัญที่สุดที่ประชาชนคาดหวังให้แก้ไข ปรากฏว่ายังคงมีข้าราชการที่มีพฤติกรรมกดขี่ รับส่วย จากกิจการผิดกฎหมาย แสวงหาผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ผักใฝ่ฝ่ายการเมือง และยังมีปัญหาการขาดเอกภาพในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะการสั่งการแก้ไขปัญหอันเกิดจากอิทธิพลท้องถิ่น อิทธิพลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างทันท่วงทีของผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางราย มีอิทธิพลในพื้นที่

บางรายเรียกเก็บเงินผลประโยชน์จากการค้าขายที่ดิน จากการที่เอกชนที่เข้ามาทำธุรกิจและการขออนุญาตประกอบกิจการในพื้นที่เขตการปกครองท้องถิ่น

(2) ความหมาย

- 1) ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 คำว่า อิทธิพล หมายถึง “กำลังที่ยังผลให้สำเร็จ, อำนาจซึ่งแฝงอยู่ในบุคคลหรือรัฐ ซึ่งสามารถบันดาลให้เป็นไปตามความประสงค์, อำนาจที่สามารถบันดาลให้ผู้อื่นต้องคล้อยตามหรือทำตาม อำนาจที่สามารถบันดาลให้เป็นไปได้ต่าง ๆ เช่น อิทธิพลของดวงดาว, อำนาจนอกเหนือหน้าที่ เช่น ใช้อิทธิพลบังคับให้ยอม”

อิทธิพลท้องถิ่นในที่นี้ หมายถึง อำนาจที่มีอยู่ในตัวบุคคล ทั้งข้าราชการและพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐในท้องถิ่นหนึ่ง โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ หรือใช้อำนาจนั้นนอกตำแหน่งหน้าที่ เพื่อให้เป็นไปในทางมิชอบ หรือละเว้นจากการปฏิบัติตามตำแหน่งหน้าที่ และหรืออาศัยช่องโหว่ของกฎหมาย เพื่อให้ได้ผลในทางมิชอบซึ่งเป็นไปตามความประสงค์ บันดาลให้ผู้อื่นต้องคล้อยตาม หรือทำตามด้วยความเต็มใจหรือยินยอมโดยถูกบังคับ และยังหมายถึง อำนาจที่มีอยู่ในตัวบุคคลทั่วไปในท้องถิ่นหนึ่ง ซึ่งใช้ในทางมิชอบ เพื่อให้ได้ผลดังกล่าวข้างต้น ผลนั้นจะกระทบกระเทือนต่อประชาชนในท้องถิ่นนั้น ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม ทั้งในด้านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ สิทธิและเสรีภาพ สังคมและชุมชน จิตใจ ขวัญและกำลังใจ เศรษฐกิจ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ฯลฯ

- 2) จากการศึกษาข้อมูลพบว่า มีตัวการ ผู้มีอิทธิพล พฤติการณ์ และผลประโยชน์ ซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้
 - ตัวการ ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น นักการเมือง ผู้มีบารมี/อิทธิพล กลุ่มโจรก่อการร้าย (จกร.) และมิจฉาชีพ ผู้ใช้อำนาจไปในทางมิชอบ โดยผิดทำนองคลองธรรม
 - พฤติการณ์
 - ชักจูง ชี้นำไปในทางเสื่อม/ทุจริต
 - สั่งการ บีบบังคับ ช่มชู้ กดขี่ รีดไถ
 - ก่อความไม่สงบเรียบร้อย

- ใช้อำนาจบารมี ใช้ตำแหน่งหน้าที่ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อทำให้มีการฝ่าฝืน เบี่ยงเบน ไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามตัวบทกฎหมาย ระเบียบ ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมในสังคมต่อประชาชน
- ผลประโยชน์
 - มีรายได้ทรัพย์สินเงินทองจากพฤติการณ์ดังกล่าว ในรูปค่าคุ้มครอง / ส่วย หรือผลประโยชน์ในรูปของความนิยมศรัทธา หรือเนื่องมาจากความเกรงกลัว ความเป็นผู้นำทางความคิด การกระทำอันได้จากการดำเนินการกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย การครอบครองทรัพย์สินใด ๆ ที่ได้มาจากการใช้อิทธิพล

(3) ประเด็นปัญหา

- 1) อิทธิพลท้องถิ่นสัมพันธ์เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการก่อการร้าย การสร้างสถานการณ์ให้เห็นว่าเป็นการก่อการร้าย โดยกลุ่มอิทธิพล/ผลประโยชน์ ได้ชักนำจางวาน จกร. ก่อเหตุร้าย สร้างอิทธิพลของตนขึ้น นอกจากนี้ยัง ช่มชู้กรโซกทรัพย์ เรียกส่วยค่าคุ้มครอง หากไม่ได้ก็จะลอบทำร้าย วางระเบิด ให้จ่ายเงินตามที่ต้องการ
- 2) อิทธิพลท้องถิ่นสนับสนุนและทำให้ปัญหายาเสพติดทวีความรุนแรงมากเป็นลำดับ ทั้งการเสพติดในพื้นที่และการลักลอบส่งออกไปยังต่างประเทศผ่านแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย ปรากฏว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐบางรายเป็นผู้จำหน่าย ปัจจุบันมีวัยรุ่นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ติดยาเสพติดมาก บางรายรับจ้างก่อการร้ายโดยเข้ามาก่อเหตุวางเพลิง ปาระเบิด
- 3) ปัญหาการค้าของเถื่อน สินค้าชายแดนนอกระบบ หรืออาวุธสงคราม ได้รับการสนับสนุนจากอิทธิพลท้องถิ่น เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ตัวอย่างเช่น สินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้า และยังมีทองเถื่อน น้ำมันเถื่อน ไม้ซุงจากมาเลเซีย เป็นต้น การไหลเวียนของสินค้าต่าง ๆ และการหมุนเวียนของเงินทุนนั้นมากมาย มหาศาล หากไม่มีระบบมาควบคุมคงจะเกิดปัญหามากมาย และคงไม่มีระบบใดจะมาควบคุมได้ นอกจากกลไกแห่งอำนาจอย่างแท้จริงและดูเหมือนว่าอำนาจที่มีอิทธิพลและบารมีเหล่านั้นจะต้องมีพื้นฐานที่มาจากกลไกแห่ง

รัฐเป็นสำคัญ โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีอำนาจและควบคุมกองกำลัง
บางหน่วยงานน่าจะเป็นกรณีศึกษาอย่างละเอียดต่อไป

- 4) ความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างอิทธิพลท้องถิ่นกับนักการเมือง ผู้ให้
ข้อมูลบางท่านมีความเห็นว่ากลุ่มผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ก็มีนักเลงอันธพาลใน
อาณัติ เช่นเดียวกับกลุ่มสังกัดพรรคการเมือง น่าจะมีความเชื่อมโยงในความ
สัมพันธ์ระหว่างนักการเมือง ผู้เป็นหัวคะแนน บุคคลชั้นปลายแถว รวมทั้ง
อาจมีสมาชิก จกร. อีกด้วย เป็นไปได้ที่กลุ่มเหล่านี้จะสร้างสถานการณ์ เพื่อ
ลดความเชื่อถือของกลุ่มฝ่ายตรงกันข้ามจริง

ภาพที่ชัดเจนอีกภาพหนึ่ง คือ การเคลื่อนไหวทางการเมืองใน 5
จังหวัดเป็นภาพของ “ตัวแทน” เป็นหลัก กล่าวคือ ผู้ที่มาแสวงหาผล
ประโยชน์ภูมิภาคนี้ส่วนใหญ่จะเป็น “ลูกหลานจีน” ซึ่งส่วนมากจะมีกำลัง
ด้านการเงินค่อนข้างสูง หลายคนพยายามจะลงสมัคร ส.ส. ส.จ. แต่ส่วน
ใหญ่จะไม่ประสบความสำเร็จ เพราะประชาชนทราบดีว่าเขาเหล่านั้นประกอบ
ธุรกิจอะไร และความเป็นท้องถิ่นนิยมก็ยังมีสูงจึงทำให้มีการหาตัวแทนเป็น
ยังหลักอย่างเช่น กรณีของอำเภอสุโขทัย-สก ดังนั้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทาง
การเมืองมีสูง เพราะตัวแทนของเขาสามารถ “เอื้อประโยชน์” ให้กับธุรกิจ
ของเขาเป็นอย่างดี และจะเพิ่มขีดความสามารถในการหาผลประโยชน์มาก
ขึ้น เมื่อตัวแทนของเขาอยู่ในซีกของรัฐบาล

- (5) อิทธิพลท้องถิ่นกับการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีเกิด
ไฟไหม้ป่าพรุโต๊ะแดง ป่าพรุที่สมบูรณ์ที่สุดในเขตอุทยานแห่งชาติลุ่มน้ำ
บางนรา ตำบลเปเสม็ด อำเภอสุโขทัย-สก จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 2
มีนาคม 2541 เพลิงได้ลุกไหม้กินเวลานานกว่า 2 เดือน และไหม้ลุกลาม
กระจายออกสู่พื้นที่กว้างไปถึงบริเวณป่าพรุ บ้านโคกกาหรา ตำบล
บางขุนทอง อำเภอตากใบ รวมเพลิงลุกไหม้กินพื้นที่ป่าพรุทั้งหมดกว่า
11,000 ไร่ สาเหตุของการยึดเชื้อของไฟไหม้ป่าครั้งนี้ไม่ได้เกิดจากความ
รุนแรงของเพลิงลุกไหม้ จนเกินกำลังของเจ้าหน้าที่แต่เกิดจากความไม่เอา
ใจใส่ของเจ้าหน้าที่ที่เห็นแก่ได้บางส่วน ซึ่งมีพฤติกรรมร่วมสมคบกับนายทุน
ในการบุกรุกพื้นที่ป่า โดยการจุดไฟเผาป่าให้กลายเป็นป่าสภาพเสื่อมโทรม
จะได้ขอเอกสารสิทธิในพื้นที่ป่านั้น แล้วแบ่งพื้นที่ออกขายเป็นแปลง ๆ

- 6) อิทธิพลท้องถิ่นกับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นแหล่งของผลประโยชน์ที่สลับซับซ้อนมาก ไม่ใช่ผลประโยชน์ที่เกิดจากการค้าขายของเดือนเท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มผลประโยชน์ทั้งภายในประเทศและนานาชาติเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่อย่างแน่นหนาไม่ว่าจะเป็นประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศ ยุโรป อเมริกา ตะวันออกกลาง ตลอดจนในทวีปเอเชีย โดยอาศัยประเทศ มาเลเซีย สิงคโปร์ ชองกง เป็นทางผ่าน ดังนั้นการดำเนินของกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้จะครอบคลุมในทุก ๆ สาขาอาชีพ จึงดูจะเป็นกลุ่มอิทธิพลใหญ่ที่ปัจจุบันถูกใช้และสามารถกำหนดความเคลื่อนไหวทางการเมืองเกือบทุกระดับ

4. สาเหตุของปัญหา

- 1) สาเหตุการคงอยู่ของอิทธิพลท้องถิ่นไม่ว่าจะเกิดจากกลุ่มตัวการใดก็ตามขึ้นอยู่กับผลประโยชน์เป็นสำคัญ ผลประโยชน์อาจจะเป็นเงินทอง หรือการช่วยเหลือกันใน รูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นปัจจัยทำให้ฐานอำนาจและอิทธิพลแข็งแกร่งขึ้นเป็นลำดับ นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันแน่นหนาระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในอันที่จะเอื้ออำนวยและแสวงประโยชน์ต่อกัน ผลประโยชน์จากประเด็นปัญหาข้างต้นมีดังนี้

ผลประโยชน์จากสถานการณ์การก่อการร้ายทั้งก่อการร้ายจริง และก่อการร้ายลวงได้แก่ ผลประโยชน์จากการข่มขู่ ผลประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มการเมือง ผลประโยชน์ของข้าราชการที่ถูกกล่าวหาว่าจงใจสร้างสถานการณ์ความไม่สงบ รวมทั้งผลประโยชน์จากค่าคุ้มครองหรือส่วย

- ผลประโยชน์จากยาเสพติด ทั้งผู้ค้า ขบวนการทั้งในและนอกประเทศ กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้มีอิทธิพล และการแสวงประโยชน์จากผู้ติดยาให้ก่อเหตุการณ์ความไม่สงบ
- ผลประโยชน์จากการค้าของเถื่อน สินค้าชายแดน อาวุธสงคราม
- ผลประโยชน์เพื่อชิงความเหนือกว่าทางการเมืองในท้องถิ่น ทำให้มีการแย่งชิงความนิยม ศรัทธา ในหมู่ประชาชน การแย่งชิงผู้นำศาสนาเข้ามาเป็นพวก รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐบางรายซึ่งพึ่งพาอาศัยนักการเมือง เพื่อผลประโยชน์ในการได้รับ แต่งตั้งในตำแหน่งดี ๆ หรือให้ได้มาซึ่งอำนาจหน้าที่ที่ต้องการ

- ผลประโยชน์จากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การบุกรุกเข้าครอบครองที่ดิน การตัดไม้ทำลายป่า
- 2) เกิดจากความห่างเหินระหว่างประชาชนกับสถาบันข้าราชการ ซึ่งน่าจะเป็นสถาบันหลักในการต่อต้านยับยั้งอิทธิพลท้องถิ่นได้ แต่กลับมีพลังต่อต้านไม่เต็มที่ เนื่องจากข้าราชการบางรายเป็นผู้มีอิทธิพลเสียเอง นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่ยังรู้สึกว่าจะไม่ได้รับสิทธิในการรับบริการจากรัฐอย่างเต็มที่ หรืออย่างที่ควรได้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม และประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตเป็นลำดับแรก จึงทำให้ไม่ยอมให้ข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับประเด็นปัญหาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ บางรายเมื่อให้ข้อมูลแล้วกลับถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ถูกร้องเรียน ช่มชู้ ทำร้าย ทำให้ข้อมูลประกอบการแก้ไขปัญหามาตตกบกพร่องไม่ครบถ้วน แก้ไขปัญหาไม่ถูกจุด ไม่กล้าให้การตามความเป็นจริง

5. การดำเนินการของ คอ.บต.

เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2541 คอ.บต. ได้ปรับปรุงการดำเนินการอำนวยความสะดวกเพื่อขจัดอิทธิพลต่าง ๆ รวมทั้งนโยบายการโยกย้ายข้าราชการที่มีปัญหา โดยปรับปรุงโครงสร้างจัดตั้งกลุ่มบริหารงานบุคคลรับผิดชอบเรื่องราวจ้างทุกซ์ พร้อมทั้งเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และปรับปรุงกระบวนการรับเรื่องราวจ้างทุกซ์เสียใหม่ โดยจัดตั้งคณะทำงานกลั่นกรองเรื่องราวจ้างทุกซ์ประกอบด้วยผู้แทนของทางราชการ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศาสนา นักกฎหมายเพื่อกลั่นกรองเรื่องให้เป็นธรรมและรอบคอบมากขึ้น การรักษาความลับของผู้ร้องทุกซ์ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ร้องทุกซ์ระบุข้อมูล และเบาะแสเรื่องร้องเรียนให้เพียงพอที่ คอ.บต. จะดำเนินการให้ผู้ร้องทุกซ์ได้

6. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

- 6.1 เนื่องจากกลุ่มผู้มีอิทธิพลอาศัยช่องว่างทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เสริมสร้างอิทธิพล อำนาจบารมี ผลประโยชน์และรายได้ ความศรัทธา ให้แข็งแกร่งขึ้นเป็นลำดับ จึงควรให้ความสำคัญแก่การสำรวจตรวจสอบ และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน กฎหมายที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อสวัสดิภาพประชาชนและชุมชนในสังคมและที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหรือขยายอิทธิพลให้เหมาะสม โดยให้

ความคุ้มครองและเสริมสร้างสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง โดยสอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และดำเนินการให้กฎหมายมีประสิทธิภาพในการครอบคลุมการกระทำผิดที่เกี่ยวข้อง ตัวการ ผู้สมรู้ร่วมคิด กวดขันบทลงโทษ การประกันตัว และการคุ้มครองพยานบุคคล ฯลฯ

ในระดับชาติ ให้รัฐสภาพิจารณาเหตุผล ความจำเป็นในการปรับปรุงกฎหมายเพื่อขจัดอิทธิพลซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชน จัดลำดับความสำคัญของกฎหมายที่คาดว่าจะปรับปรุง และดำเนินการปรับปรุงโดยรีบด่วน

ในระดับรัฐบาล ให้กระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง สืบสวนตรวจสอบกฎหมายลักษณะดังกล่าวที่อยู่ในความรับผิดชอบ พิจารณาหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แล้วดำเนินการเสนอขอปรับปรุงตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ควรมอบอำนาจ เร่งรัด ติดตามประเมินผลเรื่องดังกล่าวให้ผู้ตรวจราชการกระทรวง ทบวง กรม หรือเทียบเท่า เร่งรัดการปฏิบัติงานให้บังเกิดผลโดยเร็ว รวมทั้งมอบอำนาจในการสับดับรับฟัง สอดส่องพฤติกรรมของข้าราชการในสังกัดด้วย

- 6.2 ในขณะที่ดำเนินการสำรวจ ตรวจสอบ และปรับปรุงกฎหมายข้างต้น ให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ปรับปรุงนโยบายความมั่นคงแห่งชาติใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งที่จะคุ้มครองและเสริมสร้างสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค มุ่งขจัดอิทธิพลท้องถิ่น อิทธิพลทางการเมือง อิทธิพลจากมิถุนาซีพ หรือโจรก่อการร้าย แล้วประชุมชี้แจงมอบหมายภารกิจหน้าที่ให้หน่วยงานปฏิบัติ อันได้แก่ ศอ.บต. พตท. 43 ทภ. 4 ฯลฯ รวมทั้งติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามนโยบายภายในห้วงเวลาอันเหมาะสม
- 6.3 ในส่วนของการแก้ไขปัญหาอิทธิพลท้องถิ่นในระดับจังหวัด ให้กระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง พิจารณามอบอำนาจในการสั่งการ อนุญาต อนุมัติ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือข้าราชการตำแหน่งต่ำกว่าลงมา เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาและผลกระทบดังกล่าวได้อย่างทันต่อเหตุการณ์ สนองตอบความต้องการของประชาชนได้โดยรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อให้เอกภาพในการบริหารราชการในเขตจังหวัดมีประสิทธิภาพ และลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นออกไป

- 6.4 ควรปรับปรุงแนวทางบริหารงานบุคคลสำหรับกลไกของรัฐทุกหน่วยงาน ทุกตำแหน่งหน้าที่ให้มีเอกภาพและเป็นระบบ สอดคล้องกับหลักคุณธรรม ความเหมาะสมในพื้นที่ โดยอาจมอบหมายให้องค์กรอิสระรับผิดชอบในการ ตรวจสอบ สดับรับฟัง ปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากพฤติกรรมของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ แม้กระทั่งหน่วยงานของรัฐ แล้วเสนอความเห็นต่อพฤติกรรมนั้นไปยังนายกรัฐมนตรี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายสั่งการเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว
- 6.5 ให้ ศอ.บต. ร่วมกับสำนักงาน ก.พ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งรัดการพัฒนากลไกของรัฐทุกหน่วยงาน ทุกตำแหน่งหน้าที่ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ทักษะคิด คุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกในการให้บริการแก่ประชาชน อันจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยังพาทของประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งปรับปรุงสรรหาวิธีการที่เหมาะสมในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีในหลักศาสนาและวัฒนธรรมอิสลาม เพื่อขจัดความรู้สึกแปลกแยกอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางศาสนา และวัฒนธรรม
- 6.6 ควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการตัดและลดรอนเครือข่ายโยงใยของการขยายและการแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพล เป็นต้นว่าอิทธิพลของกลุ่มข้าราชการบางกลุ่มบางบุคคลที่อยู่ในพื้นที่มานานเมื่อย้ายออกไปแล้วก็จะหาช่องทางย้ายกลับเข้ามาในพื้นที่อีก หรืออาจต้องสร้างกลุ่มแกนนำชุมชนที่ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ของชุมชนนั้นขึ้นมาด้านอิทธิพลของผู้ฉกฉวยผลประโยชน์หรือผู้สร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนในพื้นที่ หรือการตัดและลดรอนเครือข่ายโยงใยเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดการค้าของเถื่อนสินค้าชายแดนนอกระบบและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มงวดกวดขัน ทั้งนี้ เพื่อทำลายหรือลดฐานอำนาจทางการเงินและฐานอำนาจอิทธิพลท้องถิ่นลง พร้อมกันกับชี้้นำให้ประชาชนเห็นความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ขณะเดียวกันให้ทางราชการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยมุ่งที่จะสร้างจิตสำนึกในหมู่ประชาชนให้ตระหนักและต่อต้านอำนาจและอิทธิพลในท้องถิ่น โดยการพัฒนาจิตใจและความรู้สึกร่วมกันในหมู่ประชาชนแต่ละท้องถิ่นให้ตระหนักถึงภัยและผลกระทบที่ประชาชนจะได้รับโดยตรงจากอิทธิพลและอำนาจมืดที่ครอบงำแต่ละท้องถิ่นพร้อมกันนั้นให้นำหลักศาสนาและการศึกษาเข้ามามีส่วนเสริมสร้างช่องว่างที่ขาดหายไปด้วย

- 6.7 ควรมอบหมายให้ ศอ.บต. เป็นศูนย์กลางประสานงานกับองค์กรพัฒนาภาคเอกชน (NGO) และประชาชนผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสับตรับฟัง ตรวจสอบ ติดตามกรณีร้องเรียนพฤติกรรมของข้าราชการหรือบุคคลอันน่าสงสัยว่าเข้าข่ายผู้มีอิทธิพลและส่งเสริมให้องค์กรพัฒนาภาคเอกชนมีบทบาทเชิงแกร่ง เพื่อเป็นที่ปรึกษาและผู้ตรวจสอบที่ดี
- 6.8 ควรสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมขององค์กรพัฒนาภาคเอกชนและประชาชน ในการกระทำคุณประโยชน์แก่ทางราชการและสังคม เช่น ศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติด ชมรมอาสาต้านภัยยาเสพติด โครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ฯลฯ โดยอาจดำเนินการใน 3 ประสานแบบไตรภาคี ระหว่างภาคราชการ ประชาชนไทยพุทธและไทยมุสลิม และองค์กรประชาชน ในลักษณะ "ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันตรวจสอบ"
- 6.9 ปรับปรุงระเบียบพิธีของทาง ราชการ ลดกฎระเบียบปฏิบัติของทางราชการ (Deregulation) ให้สอดคล้องกับหลักศาสนา และวิถีการดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิมให้มากที่สุด และขอให้ผู้นำศาสนาเป็นกำลังสำคัญในการชี้แนะสังคม ในปัญหายาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 6.10 ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการศึกษาพิจารณาเสนอแนะในการออกกฎหมายในเชิงพัฒนา/สร้างสรรค์ เพื่อจัดการกับวิวัฒนาการในการเสริมสร้างอิทธิพล และผลประโยชน์จากการกระทำผิดกฎหมาย เช่น ร่างกฎหมายป้องกันและปราบปราม การปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด ซึ่งมุ่งที่จะกำหนดความผิดฐานฟอกเงิน จัดการเพื่อให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน เพื่อให้สามารถติดตามป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น
- 6.11 เพื่อป้องกันการเสริมสร้างอิทธิพล การใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อประชาชน จึงควรเร่งรัด เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เป็นประจำ และต่อเนื่อง รวมทั้งสรรหาวิธีการที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจได้โดยง่ายถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กฎหมายที่สามารถป้องกันหรือถ่วงดุลมิให้เกิดการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเพื่อความโปร่งใส ยุติธรรมแก่ประชาชน เช่น พระราชบัญญัติวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย

การปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2532 ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นต้น และควรมอบให้หน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ฝ่ายอำนาจการ ควบคุมการบังคับใช้กฎหมายนั้น ดำเนินการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่โดยเร่งด่วน

**สรุปสาระสำคัญของปัญหาอิทธิพลท้องถิ่น
ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้**

ประเด็นปัญหา	สภาพปัญหา	สาเหตุปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>2. ปัญหาอิทธิพลท้องถิ่น</p>	<p>1) ความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการได้รับการบริการจากทางราชการอย่างถูกต้องและเป็นธรรม ยังคงถูกละเลย และยังคงมีความหวาดระแวงทางราชการ</p> <p>2) ภาพลักษณ์ของอิทธิพลและสถานการณ์ความไม่สงบ ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ ทั้ง ๆ ที่มีทรัพยากรธรรมชาติอยู่มาก ส่งผลถึงความเจริญเติบโตและการพัฒนาชุมชนและเมือง</p> <p>3) ประชาชนได้รับผลกระทบจากกลุ่มอิทธิพลที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีจลาจลค่อนข้างมาก</p> <p>4) ข้าราชการบางรายยังคงแสวงประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่หรือการละเว้นปฏิบัติหน้าที่ ผักใฝ่การเมือง ขณะเดียวกันมีปัญหาการขาดเอกภาพในการบริหารราชการในจังหวัด ทำให้แก้ไขปัญหาไม่ได้ทันทั่วถึง</p>	<p>1) ผลประโยชน์อันมหาศาลในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลกับกลุ่มโจรก่อการร้าย, กลุ่มยาเสพติด, ผู้ค้าของเถื่อน และอาวุธสงคราม กลุ่มการเมือง, การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกลุ่มผลประโยชน์ต่างประเทศ</p> <p>2) เกิดจากความห่างเหิน การไม่ได้รับการบริการอย่างถูกต้องและเป็นธรรม ความรู้สึกว่าพึ่งพาทางราชการไม่ได้ รวมทั้งความหวาดระแวง</p>	<p>1) สำรองตรวจสอบกฎหมาย และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัย สิ่งก่อกำเนิดผลกระทบต่อสวัสดิภาพของประชาชนให้เหมาะสม</p> <p>2) ให้ สมช. ปรับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกฎหมายตามข้อ 1</p> <p>3) ให้กระทรวง ทบวง กรม มอบอำนาจในการแก้ไขปัญหาและผลกระทบอันเกี่ยวข้องกับอิทธิพลให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อการสั่งการแก้ไขปัญหาได้อย่างทันทั่วถึง</p> <p>4) ปรับปรุงแนวทางการบริหารงานบุคคลสำหรับกลไกของรัฐทุกหน่วยงานทุกตำแหน่งหน้าที่</p> <p>5) เร่งรัดพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจัง</p> <p>6) ให้ความสำคัญแก่การตัดและลิดรอนเครือข่ายอิทธิพล เช่น การปราบปรามยาเสพติด การค้าของเถื่อน สินค้าชายแดน อย่างเข้มงวด เพื่อลดฐานอำนาจทางการเงินและอิทธิพลลง ขณะเดียวกันให้สร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธและต่อต้านอิทธิพลท้องถิ่น โดยเสริมสร้างและนำหลักศาสนาและการศึกษาเข้ามาแทนที่</p> <p>7) ประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนและประชาชน เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของ</p>

**สรุปสาระสำคัญปัญหาอิทธิพลท้องถิ่น
ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้**

ประเด็นปัญหา	สภาพปัญหา	สาเหตุปัญหา	ข้อเสนอแนะ
			<p>เจ้าหน้าที่ของรัฐ</p> <p>8) สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน ประชาชน ผู้นำศาสนา ในการกระทำกิจกรรมคุณประโยชน์ให้แก่สังคม</p> <p>9) ให้ความสำคัญต่อสถาบันศาสนา โดยลดกฎระเบียบปฏิบัติของทางราชการให้เหมาะสม</p> <p>10) ให้เสนอกฎหมายเชิงพัฒนา สร้างสรรค์ และก้าวหน้าทันต่อการจัดการกับวิวัฒนาการในการเสริมสร้างอิทธิพล และผลประโยชน์จากการกระทำผิดกฎหมาย</p> <p>11) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกฎหมายที่ป้องกันหรือถ่วงดุลมิให้เกิดการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งสิทธิต่างๆ ในการได้รับการบริการ ให้ประชาชนรับทราบอย่างแพร่หลาย และต่อเนื่อง</p>

4.3 ปัญหาการเมือง

ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสลับซับซ้อนและแก้ไขได้ยาก เพราะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการเมือง ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อย ปัญหาการศึกษา ปัญหากลไกของรัฐ ปัญหาอิทธิพลท้องถิ่น ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด ปัญหาโจรก่อการร้าย เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้หากจะตามไปแก้ไขเป็นเรื่อง ๆ คงจะไม่สำเร็จ เพราะปัญหาแต่ละเรื่องมีความเกี่ยวข้องกัน จะต้องหาสาเหตุร่วมกันให้ได้ อะไรเป็นกุญแจ ซึ่งเมื่อแก้ไขแล้ว จะเปิดไปสู่การแก้ไขปัญหาทั้งหมด

การเมืองเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์

ปัญหาการเมือง เป็นเรื่องหนึ่งที่ควรได้รับความสนใจ การเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ ดังนั้นจึงทำให้เกิดความขัดแย้ง แข่งขันต่อสู้ถกฉวย ผลประโยชน์ สร้างสถานการณ์เพื่อความชอบธรรมทางการเมือง ส่งผลกระทบไปสู่ท้องถิ่นโดยเฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย

1. สภาพปัญหาการเมืองในปัจจุบัน

การเมืองในปัจจุบันมักจะได้ยินเสียงพูดจากประชาชนว่า เอือมระอาต่อพฤติกรรมของนักการเมืองที่ต่อสู้แย่งกันเป็นใหญ่อย่างไร้จรรยาบรรณ ขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดความสุจริตในการแก้ปัญหาการเมือง ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

1.1 พรรคการเมือง

มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า พรรคการเมืองไทยถูกครอบงำด้วยนักธุรกิจ คนมีเงิน การเลือกตั้งจึงมีการใช้เงินซื้อเสียง ขณะนี้การซื้อเสียงได้ระบาดถึงการเมืองท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนมากเป็น นักธุรกิจ จึงมีผู้กล่าวว่า สภาผู้แทนราษฎรเป็นสภาของนักธุรกิจ พ่อค้า รัฐมนตรี

บางคนทีมาจากพรรคการเมืองก็คอยตั้งหน้าตั้งตารว่าใน
 กระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจที่ตนควบคุมอยู่นั้น
 จะมีอะไรให้ตกฉวยผลประโยชน์ได้บ้าง ระบบราชการจึงถูก
 คุมโดยนักการเมือง คุมกันเป็นสาย พรรค ก. คุมกระทรวง
 หนึ่ง พรรค ข. คุมอีกกระทรวงหนึ่ง โดยไม่ได้จัดสายงาน
 ตามความรู้ความสามารถของรัฐมนตรี แต่จัดตาม
 กระทรวง ทบวง กรม หรือรัฐวิสาหกิจที่เป็นแหล่งแสวง
 หาผลประโยชน์ ดังนั้นพรรคการเมืองจึงแย่งกันคุม
 กระทรวงหรือรัฐวิสาหกิจสำคัญที่พอจะแสวงหาผล
 ประโยชน์ได้ รัฐมนตรีเจ้าสังกัดทีมาจากพรรคการเมือง จะ
 ใช้อำนาจหรืออิทธิพลลงไปจัดการในเรื่องการแต่งตั้ง โยก
 ย้ายขอ 2 ชั้น เลื่อนตำแหน่ง ฯลฯ ปัจจุบันนี้ลงไปถึง
 ระดับ ข้าราชการระดับซี 3 แล้ว ผู้ได้รับการแต่งตั้ง ก็จะต้อง
 คอยส่งส่วยเป็นระยะ ๆ นอกจากนี้ในการรับเหมาก่อ
 สร้าง หรือซื้อวัสดุครุภัณฑ์ของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
 จะมีการเรียกค่าคอมมิชชั่น ทหารายได้ได้โตะ โดยความร่วมมือ
 มือของข้าราชการกับนักการเมือง เพื่อหารายได้เข้า
 กระเป๋าและส่งส่วยไปยังผู้มีอำนาจให้คุณให้โทษต่อตน

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น นักการเมือง
 ส่วนใหญ่ตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงท้องถิ่น เมื่อเข้ามาเป็น
 นักการเมืองก็แสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่ง เริ่มต้น
 ด้วยการปรับปรุงโยกย้ายตำแหน่งข้าราชการเป็นสำคัญ
 เพื่อเอาลูกน้องคนสนิทของตนไปบรรจุในตำแหน่งนั้น เพื่อ
 แสวงหาผลประโยชน์ (พลเอกท้าว สีนานนท์ : 2527 :
 29) เมื่ออำนาจและผลประโยชน์เป็นที่มาและเชื่อว่าเป็นที่
 มาของเกียรติด้วย ทำให้พรรคการเมืองโดยเฉพาะใน
 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีการแย่งชิงผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น
 เพื่อแสวงหาพรรคพวกอันจะนำไปสู่การมีอำนาจและ
 ชวงชิงความได้เปรียบในการเลือกตั้งระหว่างพรรคการเมือง
 และในท้องถิ่น ทำให้เกิดการขัดแย้งกันอย่างรุนแรง มีการ

บิดเบือนความจริงต่าง ๆ สับสนและเดือดร้อนแก่ประชาชน นำไปสู่การปฏิบัติการหลากหลายเพื่ออำนาจ เช่น พรรคการเมืองที่มีฐานะและช่องทางเข้าถึงพวกโจรก่อการร้ายก็อาจใช้ช่องทางนั้นเป็นข้อต่อรองเป็นค้ำประกันว่า คนในรัฐบาลสามารถเจรจามีการปรับเงื่อนไขขออย่าให้มีสถานการณ์โดยตอบแทนเป็นผลประโยชน์ หรือเงินแก่ จกร. กรณีเผาโรงเรียน 34 แห่ง ในปี 2536 นั้น ผู้ให้ข้อมูลกับคณะกรรมการมาธิการฯ บางคนตั้งข้อสังเกตว่าเป็นการกระทำของบุคคลในกลุ่ม จกร. ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลบางคนยืนยันว่าเป็นการสร้างสถานการณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการปราบปรามตั้งนี้เป็นตัวอย่าง

1.2 กระบวนการยุติธรรม

จากการที่การเมืองซึ่งเป็นระบบของอำนาจปกครองประเทศขาดความถูกต้องเช่นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักการเมืองหรือระบบบริหารราชการหรือใช้ระบบพรรคพวก ประกอบกับกฎหมายที่ไม่เหมาะสมกับกาลสมัยมีมากมาย ทำให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่น ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะกระบวนการยุติธรรม ที่ผู้เกี่ยวข้องบางคนทำตัวเป็นผู้ยุติธรรมเสียเอง เช่น ตำรวจบางกลุ่ม และฝ่ายอัยการบางคน เคยมีการหาผลประโยชน์จากการฟ้องคดี (ผู้ให้ข้อมูลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างวันที่ 27 - 29 กันยายน 2541) กระบวนการยุติธรรมที่ทำให้เกิดปัญหาแก่ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้สรุปได้ดังนี้

1.2.1 กฎหมาย

ในขณะที่จังหวัดชายแดนภาคใต้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว แต่การเมืองกลับตามไม่ทัน นักการเมือง พรรคการเมือง ซึ่งเป็นผู้ออกกฎหมายมาบังคับใช้นั้น กฎหมายที่ออกมาเกือบทุกฉบับล้วน

ถูกนำไปใช้เป็นช่องทางการสร้างอำนาจให้แก่ข้าราชการ เพื่อให้เกิดความสะตอกแก่ข้าราชการมากกว่าจะให้เกิดความสะตอก หรือความอยู่ดีมีสุขของประชาชน เรียกว่า ข้าราชการนั่งอยู่เฉย ๆ ใครที่เกี่ยวข้องจะต้องวิ่งมาหา กฎหมายทุกฉบับที่ออกมาจึงเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ทำมาหากินได้ทั้งสิ้น เพราะกฎหมายมีมากมาย เช่น รถยนต์ ตำรวจจับลงไปที่ตรงไหนก็ผิดได้ทั้งนั้น แต่ตำรวจไม่จับก็เพราะรู้ ๆ กัน แต่วันดีคืนดีหากตำรวจไม่ชอบหน้าใครขึ้นมา ก็จะจับผลที่เกิดขึ้นจึงกลายเป็นว่ากฎหมายจะถูกใช้หรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคน การบังคับใช้กฎหมายก็หาความเป็นธรรมไม่ได้มีการละเมิดกฎหมายอยู่เสมอ ทำให้เกิดปัญหาผู้มีอิทธิพลตามมา (มีชัย ฤชุพันธ์:2541:25)

1.2.2 ตำรวจ

ตำรวจเป็นข้าราชการกลุ่มที่มีอิทธิพลมาก ตำรวจที่ดีก็มี แต่บางคนที่ถูกดู ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ข่มเหงประชาชนก็ยังมีให้เห็นอยู่เช่นเดียวกัน จากข้อมูลของ ศอ.บต.ระบุว่าข้าราชการที่ถูกร้องเรียนจากประชาชนมากที่สุดคือ ตำรวจ โดยถูกร้องเรียนถึง 60 % เนื่องจากตำรวจบางคนมีผลประโยชน์

รัฐมนตรี นักการเมือง และพรรคการเมือง จะใช้อำนาจหรืออิทธิพลเข้าไปจัดการเรื่องการแต่งตั้งโยกย้าย ตำรวจในจังหวัดชายแดนภาคได้ แม้จะมีคณะกรรมการข้าราชการตำรวจพิจารณาเรื่องการแต่งตั้งโยกย้ายเป็นทางการอยู่ก็ตาม แต่การเล่นพรรคเล่นพวก เล่นเส้นเล่นสายก็ยังทำได้ และทำกันมานานแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนภาคได้บางคนจะขอย้ายนายตำรวจระดับ ร.ต.ต.ยังทำได้

ด้วยความยากลำบาก เพราะมีนักการเมืองหนุนหลัง หรือบางที่ย้ายนายตำรวจออกนอกพื้นที่ไปได้ แต่ไม่เกิน 6 เดือนนายตำรวจคนดังกล่าวก็กลับมาปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อีก เพราะนายตำรวจคนนั้นหาผลประโยชน์ให้กับนักการเมือง

สำหรับวิธีการปฏิบัติงานของตำรวจเกี่ยวกับการสอบสวนนั้น ในทางทฤษฎีแล้วคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด แต่วิธีการของตำรวจในจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ การสอบสวนโดยการบีบเค้น หาหลักฐานจากผู้ต้องหาเป็นหลัก อันเป็นการผิดกับหลักการสืบหาหลักฐานมามัดตัวผู้กระทำผิด ก่อนการจับกุมตั้งข้อหาที่ใช้กันเป็นสากล ทำให้ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรม

1.2.3 อัยการ

อัยการ เป็นข้าราชการกลุ่มที่มีอิทธิพลมากกว่าตำรวจ แต่ไม่ค่อยได้รับการกล่าวถึงมากนัก กระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีปัญหาทุกขั้นตอน มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า ถ้าหากตำรวจจับอัยการก็จะปล่อย เพราะ “ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่” ผลประโยชน์จะต้องสอดคล้องกัน จึงจะประสานสามัคคีกันได้ ผู้ให้ข้อมูลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างวันที่ 27 - 29 กันยายน 2541 หลายคนยืนยันว่าตำรวจบางกลุ่ม และอัยการบางคนมีการหาผลประโยชน์จากการฟ้องคดี สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่า กระบวนการยุติธรรมบางส่วน ทำตัวเป็นผู้ยุติธรรมเสียเอง

1.2.4 ข้าราชการทั่วไป และพนักงานรัฐวิสาหกิจ

ข้าราชการทั่วไป

นอกจากตำรวจและอัยการแล้ว ข้าราชการหน่วยอื่น ๆ ก็ไม่ยิ่ง-หย่อนไปกว่ากัน ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการฝ่ายปกครอง ที่ดิน ป่าไม้ โยธาธิการ ฯลฯ ส่วนใหญ่ยังยึดมั่นในระบบเจ้าขุนมูลนาย ข้าราชการมีความสำคัญว่าตนมีศักดิ์ศรีเหนือกว่าประชาชน จึงขาดจิตสำนึกที่จะให้บริการหรือรับใช้ประชาชน โดยเฉพาะถ้าประชาชนนั้นยากจนด้อยการศึกษา ก็จะได้รับบริการปฏิบัติแตกต่างจากประชาชนที่มีฐานะการเงินดี เช่น หากมีประชาชนธรรมดาติดต่อขอตั้งบิมน้ำมันขนาดเล็ก (บิมน้ำมัน) ขนาด 200 ลิตร เจ้าหน้าที่จะมองในลักษณะที่หน้ารำคาญ เพราะจะเอางานมาให้ตนทำเหนื่อยยาก แต่ถ้าประชาชนระดับ “เสีย” มาติดต่อขอสร้างบิมน้ำมันขนาดพันลิตร หมื่นลิตร เจ้าหน้าที่คนเดียวกันก็จะกุสีกุจจอ ต้อนรับอำนวยความสะดวกให้เป็นอย่างดี บางครั้งนำใบอนุญาตไปส่งให้ถึงบ้าน

สำหรับการปฏิบัติงานราชการที่ไม่เท่าเทียมกัน ก็มีให้เห็นอยู่มาก เช่น ประชาชนผู้ยากจนเข้าไปรุกป่าสงวนแห่งชาติ ก็จะถูกเจ้าหน้าที่จับและถูกปรับ แต่หากนักการเมือง ข้าราชการ นายทุน เข้าไปรุกป่าสงวนทำสนามกอล์ฟบ้าง ทำรีสอร์ทบ้าง กลับไม่มีเจ้าหน้าที่คนใดใครกล้าไปจับไล่ เป็นต้น

พนักงานรัฐวิสาหกิจ

พนักงานรัฐวิสาหกิจเกือบทุกแห่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็มีพฤติกรรมเป็นเจ้าขุนมูลนาย ใช้ระเบียบแบบแผนมาบีบบังคับประชาชนเหมือนกับข้าราชการทั่วไป ทั้งที่ตนเองเป็นผู้บริการประชาชนในเชิงธุรกิจ เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ เป็นต้น

1.3 กลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่น

1.3.1 กลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่น ในที่นี้หมายถึงพ่อค้า นักธุรกิจ

เป็นกลุ่มที่ใช้เงินสร้างอิทธิพล มีความสัมพันธ์กับศูนย์อำนาจโดยเฉพาะพรรคการเมืองและนักการเมืองเพื่อร่วมกันกอบโกยผลประโยชน์ บางครั้งกลุ่มผลประโยชน์ก็มีการสร้างสถานการณ์ขึ้นมาเอง เช่น บริษัทก่อสร้างได้สร้างสถานการณ์ว่าบริษัทของตนถูกเรียกค่าคุ้มครอง มีการวางระเบิดเอง เพื่อปรามผู้รับเหมารายอื่นไม่ให้ไปแข่งขันหรือเพื่อต่อสัญญาที่ทำไม่เสร็จ โดยอ้างว่าถูกคุกคามจากการก่อการร้าย

1.3.2 ผู้มีอิทธิพล

ออกจากกลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่น ที่เป็นพ่อค้า นักธุรกิจแล้ว ยังรวมถึง “ผู้มีอิทธิพล” ซึ่งมีกิจการผิดกฎหมายต่าง ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยความเป็นจริงแล้ว “ผู้มีอิทธิพล” เหล่านี้มักถูกเรียกขานว่า “พวกหัวคะแนน” เพราะมีความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองและนักการเมือง กลไกการหาเสียงเลือกตั้งหลายระดับต้องพึ่งพาผู้มีอิทธิพลเหล่านี้ เพื่อให้มาเป็นหัวคะแนน มาบีบบังคับเพื่อให้พรรคและพวกของตนเข้ามาเป็นผู้แทน ขณะเดียวกันผู้มีอิทธิพลเหล่านี้ ก็ต้องพึ่งพิงและแอบอิงกับอำนาจรัฐ รวมทั้งนักการเมือง เพื่อให้ช่วยปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นบ่อนการพนัน สถานบริการ หวยเถื่อน สินค้าเถื่อนหนีภาษี การซื้อขายอาวุธสงคราม บางรายรวมไปถึงเอเยนต์ยาเสพติด ซึ่งมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า ผู้ค้ายาเสพติดบางรายถึงขนาด ถ้ายูกับกับรัฐมนตรีแล้วไปติดไว้ที่

บ้าน ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่กล้าจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวด้วย ผู้มีอิทธิพลบางคนมีทั้งอำนาจและบารมีสามารถใช้สารวัตรใหญ่ไปหยิบเหล้าที่บ้านมาเลี้ยงแขกที่ร้านอาหารได้ หากผู้มีอิทธิพลไม่พอใจใครที่ขัดผลประโยชน์ก็จะส่งมือปืนไปฆ่าเสีย (พลเอก ทาญ สีนานนท์ : 2523 : 29 - 35)

1.3.3 โจรก่อการร้าย

โจรก่อการร้ายเป็นปัญหาการเมืองเก่าที่ตกทอดมาจากอดีต ผู้มีอำนาจรัฐเดิมแสวงหาอำนาจรัฐใหม่การต่อสู้ทำทลายอำนาจรัฐของขบวนการต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ในปัจจุบันนี้ลดความสำคัญลงไป การเคลื่อนไหวของ จกร. ในระยะหลังไม่มีอุดมการณ์เหมือนในอดีต แต่มุ่งแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์เป็นหลักมากกว่าการมุ่งแบ่งแยกดินแดน

ในปัจจุบัน ยังมีเหตุร้ายเกิดขึ้น ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่ราบชุมชน พื้นที่ป่าเขามีเพียงเล็กน้อย จากสถิติของ พตท.43 ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2540 - พฤษภาคม 2541 มีเหตุการณ์ร้ายของโจรกลุ่มต่าง ๆ รวม 53 ครั้ง เป็นการกระทำของโจรก่อการร้าย จริง ๆ 5 ครั้ง ที่เหลืออีก 11 ครั้งไม่ชัดเจน แต่คาดว่าโจรก่อการร้ายทำที่ชัดเจนว่ากลุ่มมุจาฮิดีนอิสลามปัตตานี (ถือเป็นโจรมิจนาศีฟ ไม่ใช่เป็นโจรก่อการร้าย) ทำรวม 7 ครั้ง ไม่ชัดเจนแต่คาดว่ากลุ่มนี้ทำ 2 ครั้ง ที่เหลืออีก 27 ครั้งเป็นโจรหลายกลุ่ม ทั้งโจรมิจนาศีฟ โจรผู้ร้ายธรรมดา การขัดแย้งผลประโยชน์ กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดรายย่อย รวมทั้งปัญหา ชัดแย้งเรื่องส่วนตัว ลักษณะเหตุร้ายที่เกิดขึ้นจะคล้ายกัน เช่น คนร้ายนั่งรถจักรยานยนต์มาก่อเหตุลอบยิงเจ้าหน้าที่ ขวางระเบิดป้อม วางเพลิงยิงได้รับการเสนอ

ข่าวจากสื่อมวลชนโดยต่อเนื่อง ยิ่งทำให้ภาพเกิดความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

ในความเป็นจริงนั้น ความเชื่อมโยงกันเป็นกลุ่ม เป็นพวกในเรื่องของหัวคะแนน ผู้นำท้องถิ่น ซึ่งมีญาติ เพื่อนฝูง พี่น้องหลายพวกติดต่อกัน บางคนเป็นสมาชิก จกร. แล้วมาสมัครเป็นหัวคะแนนให้นักการเมือง สำหรับ ขบวนการก่อการร้าย ไม่ว่า พุโล , BRN ฯลฯ ไม่ได้หลบซ่อนตัวในภูเขา พวกนี้ก็อาศัยอยู่ในเมือง และ จกร. บาง คนก็เป็นผู้สนับสนุนพรรคการเมือง

2. สาเหตุของปัญหา

- 2.1) การแข่งขันเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบในการเลือกตั้ง ระหว่างพรรคการเมืองทำให้เกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง

เมื่ออำนาจเป็นที่มาของเกียรติและเงิน การแข่งขันทางการเมือง โดยเฉพาะการเลือกตั้งที่มุ่งตำแหน่งเป็นสำคัญ ทำให้พรรคการเมืองมีการแย่งชิงผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น เพื่อช่วงชิงความได้เปรียบในการเลือกตั้ง ทำให้มีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง แต่ละพรรคมีการสร้างกลุ่มสร้างองค์กร ทำให้แบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย ไม่รวมมือกัน มีการกล่าวหาใส่ร้าย รวมถึงการทำลายล้างซึ่งกันและกัน

- 2.2) การแสวงหาผลประโยชน์ของนักการเมือง ทำให้เกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง

การทุจริต คอร์รัปชันโดยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ร่วมกับข้าราชการระดับสูงเกิดขึ้นตลอดเวลา ดังนั้น การแสวงหาผลประโยชน์ จึงเป็นการร่วมมือกันระหว่างนักการเมืองกับส่วนอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการร่วมกับกลุ่มผลประโยชน์ ผู้มีอิทธิพล โจรก่อการร้าย ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อนักการเมืองร่วมมือกับข้าราชการ และนัก

ธุรกิจ เราจะพบว่ามีภารกิจที่ คอรัปชันด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประมูลซื้อของในราคาแพง หรือการรับคอมมิชชันในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนการก่อสร้าง และหากเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลขึ้นใหม่ ก็จะทำให้ความระส่ำระสายมาสู่ข้าราชการชุดเดิม ที่ร่วมมือกับนักการเมือง ชุดเก่า ดังนั้น ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้น

บทสรุป

ปัญหาการเมืองเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกับปัญหาอื่น ๆ ในขณะที่บ้านเมืองในจังหวัดชายแดนภาคใต้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว แต่การเมืองตามไม่ทัน มีการเดินเกมสืบทอดเมือง แบ่งเป็นขั้ว เป็นข้าง เกิดการแตกแยก ช่วงชิงอำนาจ แย่งชิงผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น

พรรคการเมือง นักการเมือง ต่างแสวงหาอำนาจ ผลประโยชน์ จึงเข้าแทรกแซงข้าราชการประจำ เอาพรรคพวกของตนเข้ามาดำรงตำแหน่งเพื่อหาผลประโยชน์ โกงกินประเทศชาติและประชาชน ด้วยวิธีการต่าง ๆ

กระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นการบังคับใช้กฎหมาย กฎหมายบางฉบับ ถ้าสมัยไม่เป็นธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำรวจบางกลุ่ม มีผลประโยชน์กับสิ่งผิดกฎหมาย ตลอดจนมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า ขบวนการยุติธรรมอื่น ๆ ก็ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เช่น อัยการบางคนก็มีผลประโยชน์จากการฟ้องคดี ข้าราชการส่วนใหญ่ไร้ประสิทธิภาพ มีคอรัปชันสูง พนักงานรัฐวิสาหกิจก็ทำตัวเป็นเจ้าของมูลนาย เช่นเดียวกับข้าราชการ ขาดจิตสำนึกในการให้บริการประชาชน ประชาชนต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่าย ตลอดจนเสียค่าน้ำร้อนน้ำชา เมื่อต้องมาติดต่อขอรับบริการ ทำให้ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรม

กลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่น ไม่ว่าจะป็นพ่อค้า นักธุรกิจ ผู้มีอิทธิพล (หัวคะแนน) ตลอดจนโจรก่อการร้าย ก็สมรู้ร่วมคิดกับนักการเมือง มีการสร้างสถานการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน

สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเมือง ซึ่งนำไปสู่การแสวงหาอำนาจ และผลประโยชน์ มีการช่วงชิงอำนาจทางการเมือง บิดเบือนสร้างความเดือดร้อนแก่ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นสำคัญที่สุดคือผลประโยชน์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับคน และระบบ ดังนั้นจึงต้องตัด โยงโยยที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ออกให้หมด ไม่ว่าจะเป็นอิทธิพลของการเมือง กระบวนการยุติธรรม ตำรวจ อัยการ ข้าราชการ ทหารไป พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนกลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ปัญหาความไม่สงบยังดำรงอยู่ต่อไป รัฐบาลยังตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาค่อนข้างน้อย และงบประมาณมีจำกัด การเมืองยังมีมากพรรค ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้อาจยิ่งมีเพิ่มมากขึ้น

3. *ข้อเสนอแนะ*

ในการจะแก้ไขปัญหาลงสำเร็จต้องสร้างอำนาจของประชาชนให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อตัดโยงโยยอำนาจทางการเมือง โดยจะต้องมีความร่วมมือร่วมใจกันของฝ่ายต่าง ๆ รวม 6 ฝ่าย ได้แก่

1. ผู้นำศาสนา
2. นักการเมือง
3. ข้าราชการ
4. ผู้นำท้องถิ่น
5. ตัวแทนประชาชน
6. สื่อมวลชน

โดยทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันผลักดันให้มีการจัดตั้ง องค์กรอิสระ เป็น

คณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งอาจกำหนดรายละเอียดเป็นตัวอย่างได้ดังนี้

คณะที่ปรึกษาฯ ดังกล่าวเป็นองค์กรอิสระ มีจำนวนไม่เกิน 9 คน อยู่ในตำแหน่งไม่เกิน 4 ปี แต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี

คณะที่ปรึกษา ดังกล่าว ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีแต่เพียงผู้เดียว

ประกอบด้วย

1. ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษด้านการบริหารงานบุคคล ด้านบริหารและการจัดการ

และด้านกฎหมาย จำนวนไม่เกิน 3 คน

2. ผู้แทนของสำนักงานข้าราชการพลเรือน จำนวน 1 คน

3. ผู้นำศาสนา จำนวน 2 คน

4. ตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนท้องถิ่น จำนวน 2 คน

5. ตัวแทนภาคเอกชนท้องถิ่น จำนวน 1 คน

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม

1. ไม่เป็นหรือเคยเป็นกรรมการพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง หรือที่ปรึกษาพรรคการเมือง เว้นแต่ได้พ้นตำแหน่งหน้าที่มาแล้วเกินกว่าสามปี

2. ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง

3. เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

เป็นประมุข

4. ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีจนเป็นที่รังเกียจของสังคม

5. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

สถานที่ตั้ง

ควรมีที่ทำการอยู่ที่จังหวัดยะลา โดยให้ ศอ.บต. สนับสนุนบุคลากร ช่วยปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการคณะที่ปรึกษา

อำนาจหน้าที่

ให้ความเห็นและเสนอแนะ ตลอดจนคัดค้านในการโยกย้ายข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม ประสพการณ์ การรับราชการ ตลอดจนคุณสมบัติพิเศษที่พึงมี ฯลฯ รวมถึงการย้ายออกข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม หรือมีพฤติกรรมที่

นำเสนอว่าไม่เหมาะสม โดยเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการโดยตรง และเมื่อนายกรัฐมนตรีมีบัญชา และให้กระทรวง ทบวง กรม หรือรัฐวิสาหกิจดังกล่าว ดำเนินการให้เป็นไปตามบัญชาโดยเร็ว

**สรุปสาระสำคัญปัญหาการเมือง และแนวทางการแก้ไข
ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้**

ประเด็นปัญหา	สภาพปัญหา	สาเหตุปัญหา	ข้อเสนอแนะ
3. ปัญหาการเมือง	สภาพปัญหาการเมืองในปัจจุบัน 1. พรรคการเมือง 2. กระบวนการยุติธรรม 2.1 กฎหมาย 2.2 ตำรวจ 2.3 อัยการ 2.4 ข้าราชการทั่วไป และพนักงานรัฐวิสาหกิจ 3. กลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่น 3.1 พ่อค้า นักธุรกิจ 3.2 ผู้มีอิทธิพล (หัวคะแนน) 3.3 โจรก่อการร้าย	1. การแข่งขันเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบในการเลือกตั้งระหว่างพรรคการเมือง ทำให้เกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง 2. การแสวงหาผลประโยชน์ของนักการเมือง ทำให้เกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง	จัดตั้งคณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นองค์กรอิสระ

4.4 ปัญหาการศึกษา

(1) สภาพปัญหา

- 1) หลักสูตรแบบเรียนและสื่อไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนมุสลิม

เนื่องจากการจัดทำหลักสูตรเป็นหน้าที่ของกรมวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรที่เป็นวิชาแกนหรือวิชาบังคับ กรมวิชาการจะเป็นผู้กำหนดหลักสูตร ยกเว้นวิชาเลือกที่เป็นวิชาที่หมอบอำนาจให้ท้องถิ่น แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรแบบเรียนที่กรมวิชาการจัดทำขึ้นนั้นใช้สำหรับโรงเรียนทั่วประเทศ เนื้อหาสาระบางอย่างขัดกับศาสนาอิสลามหรือไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนมุสลิมในจังหวัด 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

- 2) ครูส่วนใหญ่ไม่ใช่คนในท้องถิ่น

การที่กระทรวงศึกษาธิการบรรจุครูที่สามารถสอบคัดเลือกได้ทีมาจากท้องถิ่นอื่นๆ เข้าสอนในโรงเรียนของรัฐ ครูเหล่านั้นส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ของคนในท้องถิ่นจนบางครั้งก่อให้เกิดปัญหาระหว่างครูกับนักเรียน หรือชุมชนในท้องถิ่นนั้น

- 3) นักเรียนมุสลิมไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ

การออกกฎ ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการจะครอบคลุมให้นักเรียนได้ปฏิบัติเหมือนกันทั่วประเทศ กฎ ระเบียบบางอย่างขัดกับหลักศาสนาอิสลาม นักเรียนมุสลิมไม่สามารถปฏิบัติตามได้ เช่น ระเบียบการแต่งกายนักเรียน การแต่งกายสุกเสี-เนตรนารี และระเบียบว่าด้วยการกั๊ยืมเงินเรียนที่จะต้องเสียดอกเบี้ย เป็นต้น

4) **ครูสอนวิชาศาสนาอิสลามขาดขวัญ และกำลังใจ**

ครูสอนวิชาศาสนาอิสลามในโรงเรียนของรัฐ ไม่ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการเป็นแต่เพียงถูกจ้างชั่วคราว ทำหน้าที่วิทยากรสอนวิชาศาสนาอิสลาม ทำให้ขาดความมั่นคง ความก้าวหน้าในอาชีพ ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนโดยตรง

5) **โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนเฉพาะวิชาศาสนาอิสลามไม่มีคุณภาพ**

โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนเฉพาะวิชาศาสนาอิสลามอย่างเดียว ยังไม่ได้รับการอุดหนุนงบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ แต่ประการใด ซึ่งต่างจากโรงเรียนในศาสนาอื่นที่ได้รับการอุดหนุนจากงบประมาณจากกรมการศาสนาทุกปี ด้วยเหตุนี้จึงทำให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภทนี้มีสภาพชำรุดทรุดโทรม บางแห่งมีสภาพไม่เหมาะที่จะเป็นโรงเรียน ครูสอนก็ได้รับค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อย นักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน จึงมีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาอย่างมาก

6) **หลักสูตรชั้น ชานาวิยะฮ์ ไม่ได้รับการรับรอง**

นักเรียนที่เรียนจบหลักสูตรชั้น “ชานาวิยะฮ์” เมื่อไปศึกษาต่อต่างประเทศจะประสบปัญหาอย่างมาก ไม่สามารถจะเข้าเรียนได้เลย เพราะกระทรวงศึกษาธิการยังไม่ให้การรับรองหลักสูตรนี้ เมื่อนักเรียนไปศึกษาต่อต่างประเทศจะต้องมีการทักท้วง ทวงถาม และโต้ตอบกันทำให้เสียเวลาของนักเรียน

7) **รัฐบาลยังไม่ให้การสนับสนุนด้านการเงินให้แก่ “โรงเรียนขยายโอกาส” อย่างพอเพียง**

ในปัญหานี้โรงเรียนบ้านกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา เป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจเนื่องจากในปัจจุบันนี้ ผู้บริหาร ครู และชุมชนบ้านกาตอง จะต้องช่วยกันออกเงินจ้างครูสอนวิชาศาสนาอิสลามเอง จำนวน 9 คน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 เพราะสำนัก

งานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่อนุญาตให้เปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษาทั้งๆ ที่ในโรงเรียนแห่งนี้มีนักเรียนมุสลิมเกือบ 100 เปอร์เซนต์ จึงไม่ไหวงบประมาณจ้างครูสอนวิชาศาสนาอิสลาม และไม่แน่ว่าทางโรงเรียนบ้านกาตอง จะจ้างครูสอนศาสนาอิสลามได้อีกนานเท่าใด ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีก

8) นักเรียนมุสลิมไม่นิยมพูดภาษาไทย

นักเรียนมุสลิมนิยมใช้ภาษามลายูท้องถิ่น เพราะเป็นภาษาที่ใช้พูดกันในครอบครัว นักเรียนขาดความสนใจในการเรียนภาษาไทย จึงทำให้เป็นปัญหาในการสอนของครู เพราะนักเรียนไม่เข้าใจภาษาไทย ไม่มีทักษะทั้งในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนคุณภาพทางการศึกษา หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กกลุ่มนี้จึงต่ำกว่าเด็กกลุ่มอื่นๆ ส่งผลต่อการสอบเข้าเรียนต่อในระดับสูง นักเรียนส่วนใหญ่สอบเข้าเรียนต่อหรือสอบแข่งขันไม่ได้

9) ความไม่ปลอดภัยของครู

ในปัจจุบันนี้ ครูเป็นกลุ่มบุคคลในเป้าหมายของผู้ก่อการร้ายอีกกลุ่มหนึ่ง เพราะการกระทำกับครูนั้นจะมีผลในแง่จิตวิทยาได้ดีกว่ากระทำกับประชาชนจึงได้รับอันตรายอยู่เสมอ ทั้งครูของโรงเรียนรัฐบาลและครูของโรงเรียนเอกชน

10) ความเอาใจใส่ทางการบริหารไม่แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ

แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการทราบดีอยู่แล้วว่า พื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความแตกต่างพิเศษจากพื้นที่อื่นๆ แต่กระทรวงศึกษาธิการก็ไม่ได้มีรูปแบบการบริหารการศึกษาในท้องถิ่นนี้ให้มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ มาจนกระทั่งปัจจุบัน

(2) สาเหตุของปัญหา

1) อำนาจการบริหารอยู่ในส่วนกลาง

เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการไม่ได้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปสู่ส่วนภูมิภาคอย่างแท้จริง แม้ว่าบางกรมจะมีหน่วยงานอยู่ในส่วนภูมิภาคแต่ในความเป็นจริงแล้ว การวินิจฉัยสั่งการ การดำเนินการ จะต้องปฏิบัติตามนโยบาย หรือการสั่งการของอธิบดี หรือการสั่งการของอธิบดี หรือเลขาธิการ ซึ่งบางอย่างขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น ในเรื่องการใช้หลักสูตรแบบเรียนสื่อการเรียนการสอน รวมทั้ง กฎ ระเบียบต่างๆ ด้วย เป็นต้น

2) กระทรวงศึกษาธิการไม่แก้ไขปัญหาการศึกษาของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างจริงจัง และจริงจัง

ปัญหาการศึกษาของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาเรื้อรังที่เกิดขึ้นมานานแล้ว แต่กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหานั้น เท่ากับปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนภูมิภาคอื่นๆ ไม่สนใจที่จะแก้ปัญหานั้น ให้หมดไปอย่างจริงจังและจริงจัง เช่น ปัญหาเด็กมุสลิมส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสได้เรียนต่อในระดับสูงเพราะยากจน ปัญหาการจดทะเบียนपोเนาะเพิ่มขึ้นไม่ได้ ปัญหาการสอนภาษามลายูท้องถิ่นที่ไม่ได้รับการส่งเสริม เป็นต้น

3) การไม่ปฏิบัติตามนโยบาย

ปัญหาการศึกษาบางอย่างที่เกิดใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้ว่าการกระทรวงศึกษาธิการจะได้พยายามแก้ปัญหานั้นๆ แล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติยังได้รับการตอบสนองอย่างจริงจังจากผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารบางคนมีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตาม เช่น การผ่อนผันการแต่งกายนักเรียน เครื่องแบบลูกเสือ เนตรนารี ของนักเรียนมุสลิม เป็นต้น จึงก่อให้เกิดปัญหาและความขัดแย้งรุนแรงยิ่งขึ้น

นโยบายการศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้รับการตอบสนองในทางปฏิบัติต่างๆ ที่เป็นมติคณะรัฐมนตรี หรือนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น

1. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2534 เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและปัญญาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปลงสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ 3 ประการ คือ
 - 1.1 การสร้างคนในท้องถิ่นให้เป็นครู
 - 1.2 ให้กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย ก.ค. พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณารับรองและหรือเทียบวุฒิเพื่อให้ปัญญาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถในหน่วยงานของรัฐได้กว้างขวางขึ้น
 - 1.3 ให้ ก.ค. รับผิดชอบในการจัดตั้งกองทุนของรัฐ เพื่อให้ทุนการศึกษาด้านศาสนาอิสลามตามความต้องการของหน่วยงานในสังกัดองค์กรต่างๆ
2. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2532 อนุมัติหลักการดำเนินการขยายโอกาสของการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่บังคับ และยึดหลักสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล กำหนดสาระในการเรียนเป็น 3 ส่วน คือวิชาการ วิชาชีพ และสรรถสภาพขั้นพื้นฐาน และให้ระดมสรรพกำลังทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมาใช้ในการดำเนินงาน
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางด้านการศึกษาของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องการศึกษาผลกระทบต่อชีวิต ชีวัญ และกำลังใจของครู เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2533 มีความตอนหนึ่งระบุว่า 4.2.2 “สนับสนุนให้บุคคลในท้องถิ่นได้มีโอกาสเป็นครูมากยิ่งขึ้น” 4.2.3 “การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีหลักสูตรสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับประเพณีความเชื่อทางศาสนา...” 4.2.4 “ส่งเสริม

ให้ประชาชนผู้นำชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น”

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจัดโดยฝ่ายโครงการพิเศษ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2533 ตอนหนึ่งระบุว่า...7. เร่งรัดปรับปรุงการเรียนการสอนในวิชาศาสนาอิสลามทั้งที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา และในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของผู้นำศาสนาเปิดโอกาสให้ผู้นำศาสนาได้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร แบบเรียนสื่อการเรียนการสอน และพัฒนาครูสอนวิชาศาสนาอิสลามให้มีความรู้ ปรับปรุงเรื่องรายได้ สวัสดิการ ความมั่นคงในอาชีพครูสอนศาสนาอิสลาม

นโยบายต่างๆ ที่กล่าวข้างต้น ยังไม่มีการตอบสนองในการปฏิบัติอย่างจริงจัง

4) ความไม่ชัดเจนในด้านนโยบาย

เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการไม่มีความชัดเจนในด้านนโยบายการศึกษาของนักเรียนมุสลิมใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะต้องจัดการศึกษาให้มีความแตกต่างที่จำเป็น ตามหลักการของศาสนาอิสลาม ตัวอย่างเช่น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกระทรวงศึกษาธิการ ต้องให้ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา (หลักสูตรที่ผสมกลมกลืนระหว่างหลักสูตรสายสามัญกับหลักสูตรศาสนาอิสลาม แต่ในทางตรงกันข้าม สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติไม่อนุญาตให้โรงเรียนในสังกัดใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา กรณีตัวอย่างโรงเรียนบ้านกาตอง เป็นต้น จนทำให้เกิดปัญหาอยู่จนทุกวันนี้)

(3) ข้อเสนอแนะ:

- 1) กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการศึกษา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

แม้ว่าในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการยังไม่สามารถกระจายอำนาจในการจัดการสอนไปสู่ส่วนภูมิภาคได้ แต่ถ้าเห็นว่า ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นที่แตกต่างจากส่วนภูมิภาคอื่นๆ มีความแตกต่างกันทั้งในด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ปัญหาทางการศึกษาก็แตกต่างกัน ทั้งในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ปัญหาทางการศึกษาก็แตกต่างจากปัญหาที่เกิดขึ้นในส่วนภูมิภาคอื่นเช่นเดียวกัน การจัดตั้งหน่วยพิเศษเฉพาะให้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นนี้ก็ น่าจะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ทาง การศึกษาได้อย่างดี แต่องค์กร จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ในการจัดการศึกษาของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวคือ ภารกิจของทุกคน จะต้องอยู่ในสายการบังคับบัญชาขององค์กรแห่งนี้ทั้งหมด

- 2) กระทรวงศึกษาธิการควรกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาท้องถิ่น หรือชุมชนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

ถ้าหากกระทรวงศึกษาธิการ ได้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาให้ท้องถิ่นดำเนินการ และให้มีคณะกรรมการบริหารแต่ละโรงเรียน โดยกรรมการส่วนหนึ่งเป็นตัวแทนของท้องถิ่นหรือชุมชน จะทำให้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นลดลงหรือหมดไปในที่สุด

- 3) รัฐจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนที่เรียนเฉพาะวิชาศาสนาอิสลามได้เรียนวิชาอาชีพควบคู่ไปด้วย เพื่อจะได้ออกไปประกอบอาชีพเมื่อเรียนจบวิชาศาสนา
- 4) รัฐจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้การศึกษาแก่กลุ่มอาชีพต่างๆ อย่างทั่วถึง เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้ประกอบอาชีพด้วยหลักวิชาการที่ทันสมัยการศึกษาตลอดชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นที่รัฐจะต้อง

สนับสนุนและส่งเสริมโดยหน่วยงานต่างๆ จะต้องประสานความร่วมมืออย่างจริง

- 5) รัฐควรจัดฝึกวิชาชีพพระยะสั้นให้กับเยาวชนไทยมุสลิม โดยเน้นทักษะฝีมือแรงงาน และการใช้ภาษาอังกฤษ หรือภาษาอาหรับ แล้วจัดส่งแรงงานเหล่านี้ไปทำงานในประเทศตะวันออกกลาง โดยประสานความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลประเทศนั้น ๆ จะทำให้สามารถจัดส่งแรงงานดังกล่าวไปทำงานในต่างประเทศได้เป็นจำนวนมาก และอาจจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ได้ระดับหนึ่ง
- 6) ควรเปิดสอนวิชาชีพระดับ ปวส. ในสาขาช่างอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมเพื่อผลิตกำลังคนด้านการอาชีพรองรับโครงการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย คือ อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT)
- 7) กระทรวงศึกษาธิการควรจะได้มีการพัฒนาหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้สถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยให้สำนักจุฬาราชมนตรี คณะกรรมการกลางอิสลาม ได้มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนดังกล่าวด้วย
- 8) กระทรวงศึกษาธิการ ควรจะได้มีการวิจัยเพื่อหารูปแบบในการจัดการศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีคุณภาพมาตรฐานเท่ากับท้องถิ่นหรือภูมิภาคอื่น ๆ
- 9) ควรจัดให้มีโครงการจัดการศึกษาในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง เพื่อเพิ่มศักยภาพของคนและชุมชนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม การพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การรู้จักฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการต่อต้านสารเสพติด
- 10) ควรจัดให้มีโครงการคุ้มครองสวัสดิภาพครูจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อจะได้ช่วยคุ้มครองสวัสดิภาพ ความปลอดภัยในโรงเรียน ชีวิต

และครอบครัวของผู้ประกอบอาชีพครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการจัดระบบการประสานงานคุ้มครองสวัสดิการครู ระดับ จังหวัด อำเภอ และตำบล ด้วย

- 11) กระทรวงศึกษาธิการควรจะได้มีการสำรวจความเป็นอยู่ของครูใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้รับสวัสดิการที่จำเป็น และเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ประกอบอาชีพครู ส่งเสริม ให้มีความมั่นคงในอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตของครูใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สูงขึ้น
- 12) ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรมุสลิมทั่วทุกระดับ ตลอดทั้ง ประชาชนชาวไทยมุสลิมให้มีจิตสำนึกในความรักชาติรักแผ่นดิน ไทย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักศรัทธาของศาสนาอิสลาม

**สรุปสาระสำคัญปัญหาการศึกษาและแนวทางแก้ไข
ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้**

ประเด็นปัญหา	สภาพปัญหา	สาเหตุของปัญหา	ข้อเสนอแนะ
4. ปัญหาการศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักสูตรแบบเรียนและสื่อไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนมุสลิม 2. ครูส่วนใหญ่ไม่ใช่คนในท้องถิ่น 3. นักเรียนมุสลิมไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการได้ 4. ครสอนวิชาศาสนาอิสลามขาดขวัญและกำลังใจ 5. โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนเฉพาะวิชาศาสนาอิสลามไม่มีคุณภาพ 6. หลักสูตรชั้น “ชานาวิยะฮ์” ไม่ได้การรับรอง 7. โรงเรียนบ้านกาดองขาดงบประมาณจ้างครูสอนวิชาศาสนา 8. นักเรียนมุสลิมไม่นิยมพูดภาษาไทย 9. ความไม่ปลอดภัยของครู 10. ความเอาใจใส่ทางการบริหารไม่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. อำนาจบริหารอยู่ในส่วนกลาง 2. กระทรวงศึกษาไม่แก้ปัญหาการศึกษาใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างจริงจังและจริงใจ 3. การไม่ปฏิบัติตามนโยบาย 4. ความไม่ชัดเจนในด้านนโยบาย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการศึกษา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2. กระทรวงศึกษาธิการควรกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้ท้องถิ่นหรือชุมชนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างแท้จริง 3. รัฐจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนที่เรียนวิชาศาสนาได้เรียนวิชาชีพควบคู่ไปด้วย 4. รัฐจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้การศึกษาแก่กลุ่มอาชีพต่าง ๆ อย่างทั่วถึง 5. รัฐควรจัดฝึกอาชีพระยะสั้นแก่เยาวชนไทยมุสลิม เพื่อจัดส่งแรงงานไปทำงานในประเทศ ตะวันออกกลาง 6. ควรผลิตกำลังคนด้านช่างอุตสาหกรรมและพณิชยกรรมเพื่อรองรับโครงการเศรษฐกิจสามฝ่าย (IMT-GT) 7. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษา

สรุปสาระสำคัญปัญหาการศึกษาและแนวทางแก้ไข
ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นปัญหา	สภาพปัญหา	สาเหตุของปัญหา	ข้อเสนอแนะ
			<p>โดยให้องค์กรศาสนาอิสลามไปเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรและพิจารณาจัดทำสื่อการเรียนการสอนด้วย</p> <p>8. ให้กระทรวงศึกษาธิการได้มีการวิจัยหารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>9. ควรจัดโครงการจัดการศึกษาในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง</p> <p>10. ควรจัดให้มีโครงการคุ้มครองสวัสดิการครูจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>11. กระทรวงศึกษาธิการควรจะได้มีการสำรวจความเป็นอยู่ของครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้รับสวัสดิการที่จำเป็นและเหมาะสม</p> <p>12. ส่งเสริมให้องค์กรมุสลิมทั่วทุกระดับ ตลอดทั้งประชาชนชาวไทยมุสลิมให้มีจิตสำนึกในการรักชาติรักแผ่นดินไทย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักศรัทธาของศาสนาอิสลาม</p>

4.5 ปัญหาความยากจน

(1) สภาพปัญหา

- 1) โดยภาพรวมประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีฐานะยากจน ขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ มักจะเกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรมเป็นหลัก คือ การทำสวน ยางพารา การทำนาข้าว การปลูกพืชผลไม้และการประมงตาม แนวชายฝั่ง นอกจากนั้นแล้วยังประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและค้า ขาย ส่งผลทำให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในภูมิภาคนี้ค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับในระดับภาคและทั่วประเทศ
- 2) การขาดปัจจัยหลายประการที่จะเร่งรัดให้เกิดการลงทุนและ กระตุ้นสภาวะเศรษฐกิจ เพื่อกระจายรายได้และการจ้างงานไปสู่ ประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาระบบโครงสร้าง พื้นฐานของรัฐยังขาดความสมบูรณ์และเชื่อมโยงกัน อีกทั้งขาด โอกาสในการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของ ภูมิภาค เช่น พื้นที่ตามเมืองชายแดนต่าง ๆ เป็นต้น
- 3) ภายใต้นโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐยังขาดประสิทธิภาพ ใน การที่จะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในพื้นที่ด้อยโอกาส เช่น จังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยนักลงทุนส่วนใหญ่ยังคงมุ่งที่จะ ลงทุนในพื้นที่จังหวัดสงขลาเป็นหลัก สืบเนื่องจากสิทธิประโยชน์ ในการลงทุนเท่าเทียมกัน คือ เป็นพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนเขต 3 เช่นเดียวกัน
- 4) ขาดตลาดรองรับการจ้างงาน ประกอบกับการพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ยังไม่ทั่วถึง กล่าวคือ แม้รัฐบาลได้จัดตั้งสถาบัน/ศูนย์ พัฒนาฝีมือแรงงานขึ้นทุกจังหวัดก็ตาม แต่ยังมีช่องว่างในการ ประชาสัมพันธ์และจูงใจให้ประชาชนเข้ามารับการฝึกอบรมฝีมือ แรงงาน
- 5) ระบบเศรษฐกิจของพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงหันหน้า หรือพึ่งพาต่อระบบเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศมาเลเซีย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การค้าการลงทุน ซึ่งมักจะอาศัยกำลังซื้อจากประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์เป็นหลัก ดังนั้นหากเกิดภาวะวิกฤตการณ์ทางการเมืองหรือทางเศรษฐกิจในประเทศเพื่อนบ้าน จะส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของพื้นที่ชายแดนภาคใต้ อันจะนำซึ่งการว่างงานและปัญหาสังคมตามมาในภายหลัง

(2) ประเด็นปัญหา

1) ฐานการผลิตทางเศรษฐกิจแคบ

ผลผลิตทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับสินค้าทางการเกษตรไม่กี่ชนิด โดยเฉพาะยางพาราและการประมง นอกจากนั้นการประกอบอาชีพอุตสาหกรรม ยังคงพึ่งพาวัตถุดิบทางการเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ประมง ข้าวและกาแฟ ซึ่งมีความผันผวนทางราคาสูง ในส่วนของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมยางแผ่น อาหารทะเล ปลาป่น และน้ำมันปาล์ม เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก นอกจากนี้ยังกระจุกตัวอยู่เฉพาะในบริเวณพื้นที่สงขลา-หาดใหญ่เป็นส่วนใหญ่

2) ความไม่สงบและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ความไม่สงบเรียบร้อยของพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงเป็นประเด็นปัญหาทางเศรษฐกิจที่สำคัญ แม้ว่าโดยสภาพข้อเท็จจริงแล้วสถานการณ์โดยทั่วไปจะอยู่ในวิสัยที่ฝ่ายปกครองและฝ่ายความมั่นคงจะควบคุมไว้ได้ในระดับปกติ แต่กระแสข่าวที่ปรากฏทางสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่องได้สร้างให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างบรรยากาศในการลงทุนและประกอบธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสถานการณ์รุนแรง เพื่อข่มขู่เรียกค่าคุ้มครองหรือเพื่อหวังผลทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับความพยายามแบ่งแยกดินแดนก็ตาม

3) การกระจุกตัวของการบริการโครงสร้างพื้นฐาน

ระบบบริการโครงสร้างพื้นฐานยังกระจายตัวไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอในชุมชนชนบท โดยมีสภาพกระจุกตัวในเขตชุมชนเมือง จึงเกิดปัญหาในการกระจายสาธารณูปโภค สาธารณูปการของรัฐ ได้แก่ ปัญหาการแย่งชิงน้ำระหว่างภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ปัญหาการแย่งใช้ไฟฟ้าระหว่างผู้ประกอบการหนักกับโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ ซึ่งปัญหาประเด็นนี้จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการสร้างงานในพื้นที่

4) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

ประเด็นปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกประการหนึ่งคือ ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม้ว่าในเชิงเปรียบเทียบอนุภูมิภาคนี้จะมีความอุดมสมบูรณ์กว่าภูมิภาคอื่นก็ตามแต่ปัจจุบันมีปัญหาคือสำคัญ คือ ปัญหาการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติระหว่างภาคเศรษฐกิจ ได้แก่ การแย่งชิงทรัพยากรน้ำระหว่างภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การบริการ การขยายตัวของหนัก ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับนาข้าว การประมงเชิงพาณิชย์ที่ใช้เครื่องมือขนาดใหญ่ทำลายระบบนิเวศชายฝั่งขัดแย้งกับผู้ประกอบอาชีพประมงขนาดเล็ก

5) การขาดแคลนกำลังแรงงานและแรงงานมีฝีมือ

ปัจจุบันพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบปัญหาภาวะขาดแคลนแรงงานโดยเฉพาะในภาคเกษตร ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ก. การอพยพแรงงานไปยังประเทศเพื่อนบ้าน แม้ว่าในขณะนี้ภูมิภาคนี้จะประสบวิกฤตการณ์ด้านเศรษฐกิจกอร์ปกับประเทศมาเลเซียมีนโยบายผลักดันแรงงานข้ามชาติออกจากประเทศก็ตาม แต่การอพยพแรงงานในแถบชาย

แดนภาคใต้ยังมีอยู่เรื่อยๆ ซึ่งนับว่าเป็นประเด็นปัญหา ความมั่นคงและเศรษฐกิจควบคู่กัน

- ข. แรงงานไม่มีคุณภาพในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แรงงานส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาต่ำและไม่มีฝีมือเนื่องจาก เป็นแรงงานที่เคลื่อนย้ายมาจากภาคเกษตรกรรม ซึ่งหาก ไม่มีการยกระดับฝีมือแรงงานแล้ว จะนำไปสู่ประเด็น ปัญหาการพัฒนาที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ทางเศรษฐกิจและการเชื่อมโยงการค้า การลงทุนกับ ประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบการพัฒนาโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจสามฝ่าย (IMT-GT)
- ค. แรงงานผิดกฎหมาย แม้ว่าจะมีการอพยพแรงงานในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ขณะเดียวกันพื้นที่นี้ยังเป็นที่รองรับแรงงานผิดกฎหมายที่ถูกขับไล่จากประเทศมาเลเซียซึ่งในอนาคตหากไม่มีการดูแลกวดขันอย่างเต็มที่แล้วจะส่งผลกระทบต่อแรงงานในพื้นที่

6) การหันหน้าพึ่งพาเศรษฐกิจจากประเทศเพื่อนบ้าน

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีเขตติดต่อชายแดนกับ ประเทศมาเลเซียด้านทิศเหนือกว่า 500 กิโลเมตร ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาก่อให้เกิดการขยายตัวด้านการลงทุน และการท่องเที่ยว เป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศมาเลเซีย การกำหนดนโยบายปรับลดเงินตราต่างประเทศที่ควบคุมการนำเงินริงกิตเข้า-ออก ผนวกกับ สถานการณ์การเมืองที่ประสบปัญหาในขณะนี้ ส่งผลกระทบต่อ สภาวะทางเศรษฐกิจโดยรวมของภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวและบริการ

(3) แนวทางแก้ไข

- 1) กำหนดให้พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็น “พื้นที่ส่งเสริมการลงทุนพิเศษ” โดยผ่อนคลายมาตรการด้านภาษีให้กับนักลงทุน

และลดต้นทุนด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ไฟฟ้า ประปา รวมทั้งสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุน และการสร้างงาน

- 2) ขยายฐานการผลิตในพื้นที่ให้หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายการพัฒนาแหล่งทรัพยากรก๊าซธรรมชาติระหว่างไทย-มาเลเซีย (JDA) มาเป็นฐานการผลิตพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่สำคัญ เช่น อุตสาหกรรมสนับสนุนการแปรรูปผลผลิตอาหารทะเล เป็นต้น ทั้งนี้จะต้องคำนึงต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่เป็นสำคัญ
- 3) จัดระบบการจัดการด้านประมงครบวงจร โดยกำหนดให้จังหวัดปัตตานีเป็น “ศูนย์กลางประมงของอาเซียน” ตามโครงการ IMT-GT เพื่อสนับสนุนเขตอุตสาหกรรมปัตตานีให้เป็นศูนย์กลางผลิตอาหารมุสลิม (Halal) สำหรับการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกสู่ตลาดโลก
- 4) เร่งรัดการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจสามฝ่าย (IMT-GT) ให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของหน่วยงานของภาคเอกชนให้มีความเข้มแข็ง โดยภาครัฐจะต้องสนับสนุนด้านวิชาการและกำลังคนและการเงินให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรจะมีการทบทวนและเพิ่มบทบาทในหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง
- 5) สนับสนุน “อุตสาหกรรมในชนบท” ให้มีบทบาทต่อการดำรงชีพของประชากรในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยส่งเสริมและอบรมระยะสั้นให้กับประชาชนในชนบทที่มีระยะเวลาเว้นว่างจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมให้สามารถนำความรู้ความสามารถไปประกอบอาชีพอื่นๆ เพื่อหารายได้ให้กับตัวเองและครอบครัวต่อไป

- 6) ส่งเสริมพื้นที่ที่มีศักยภาพในการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยกำหนด “โครงการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน” ขึ้นตามเมืองชายแดนสำคัญ เพื่อพัฒนาให้เป็นประตูการค้าที่สำคัญของภูมิภาคนี้ โดยขยายขนาดของตลาด และลดต้นทุนการขนส่งที่จะเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านพร้อมทั้งการแก้ไขปัญหาการค้าชายแดนนอกระบบ
- 7) ส่งเสริม การท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ พร้อมทั้งจัดให้มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้แพร่หลายแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างประเทศ ขณะเดียวกันควรจัดให้มีการวางแผนเปิดตลาดนักท่องเที่ยวใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน และได้หวัน เพื่อเป็นทางเลือกกรณีได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจและการเมืองจากประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง
- 8) สนับสนุนการลงทุนให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจัดตั้ง “กองทุนพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้” ขึ้นเป็นกรณีเฉพาะเพื่อสนับสนุนการลงทุนตลอดจนการจัดตั้งสถาบันการเงินตามหลักศาสนาอิสลาม หรือ “ธนาคารอิสลาม” ขึ้นอย่างเต็มรูปแบบ โดยมีพรบ. ว่าด้วยกิจกรรมดังกล่าวขึ้นมารองรับ
- 9) กระตุ้นให้หน่วยงานต่างๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มบทบาทมากขึ้นอีกทั้งให้สอดคล้องกับวิกฤตการณ์ด้านเศรษฐกิจของประเทศและภูมิภาคนี้ เช่น บทบาทของพาณิชย์จังหวัดควรจะกำหนดภารกิจเฉพาะเป็นกรณีพิเศษด้านการแสวงหาตลาดสินค้าในประเทศเพื่อนบ้านควบคู่กับหน้าที่รับผิดชอบปกติ

สรุปสาระสำคัญปัญหาความยากจนและแนวทางการแก้ไข
ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นปัญหา	สภาพปัญหา	สาเหตุปัญหา	ข้อเสนอแนะ
6. ปัญหาความยากจน	<p>(1) ราษฎรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำ</p> <p>(2) ขาดปัจจัยพื้นฐานที่จะกระตุ้นการลงทุน</p> <p>(3) ขาดการสนับสนุนด้านการจูงใจให้เกิดการลงทุน</p> <p>(4) การพัฒนาฝีมือแรงงานยังไม่ทั่วถึง</p> <p>(5) ระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ยังคงอาศัยพึ่งพาต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซีย</p>	<p>(1) ฐานการผลิตทางเศรษฐกิจแคบ</p> <p>(2) ความไม่สวดยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน</p> <p>(3) การไม่กระจายตัวของการบริการโครงสร้างพื้นฐาน</p> <p>(4) การจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม</p> <p>(5) ขาดการพัฒนาคุณภาพคน</p> <p>(6) ขาดแคลนกำลังแรงงานและแรงงานมีฝีมือ</p> <p>(7) การพึ่งพาเศรษฐกิจจากประเทศเพื่อนบ้าน</p>	<p>(1) เพิ่มรายได้ของประชาชนไทยสนับสนุนให้เป็น "เขตส่งเสริมการลงทุนพิเศษ"</p> <p>(2) ขยายฐานการผลิตในพื้นที่ให้กว้างและหลากหลายพร้อมทั้งสนับสนุนการแปรรูปผลผลิตการเกษตร</p> <p>(3) สนับสนุนให้จังหวัดปัตตานีเป็น "ศูนย์กลางการผลิตอาหารมุสลิม" (Halal Food)</p> <p>(4) ขยายปริมาณและกระจายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดให้กว้างขวาง พร้อมทั้งจัดให้มีตลาดรองรับ</p> <p>(5) ส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนที่ทำงานโดยส่งเสริมอาชีพระยะสั้น</p> <p>(6) ส่งเสริมวิชาชีพในโรงเรียนปอเนาะ</p> <p>(7) สนับสนุนให้โรงเรียนใช้พื้นที่เหมาะสมด้านการเกษตรเพื่อเป็นอาหารสำหรับนักเรียนและการเรียนรู้ด้านตัดเย็บเสื้อผ้า</p> <p>(8) ขยายและเผยแพร่สินค้าในพื้นที่สู่ตลาดประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>(9) ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่</p> <p>(10) วางแผนเปิดตลาดนักท่องเที่ยวใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวมาเลเซียและสิงคโปร์</p>

ประเด็นปัญหา	สภาพปัญหา	สาเหตุปัญหา	ข้อเสนอแนะ
			(11) สนับสนุนการจัดตั้งสถาบันการเงินตามหลักศาสนาอิสลาม (ธนาคารอิสลาม) ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.6 ปัญหาเสพติด

สภาพปัญหา

ยาเสพติดมีวิวัฒนาการด้านการผลิตคิดค้นซึ่งเป็นไปตามความเจริญก้าวหน้าและความทันสมัยของโลกมนุษย์ ทำให้ยาเสพติดมีหลายรูปแบบและทวีความรุนแรงจนเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญทั่วโลกเป็นลำดับในสังคมไทย ปัจจุบันปัญหาเสพติดนับเป็นปัญหาที่ทางราชการต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการปราบปราม ป้องกัน และบำบัดรักษา ซึ่งรวมทั้งการระดมบุคลากร ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันแก้ไขปัญหาอีกทางหนึ่งด้วย ปัญหาเสพติดได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมหมุนเวียนด้านอื่น ๆ ตามมา ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาโสเภณี ซ่องโจร การพนัน ปัญหาการแพร่โรคเอดส์ หรือแม้กระทั่งก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยโดยผู้ติดยาเสพติดตกเป็นเครื่องมือของผู้มีอิทธิพลให้การร้าย ก่อวินาศกรรม

จากรายงานสถานการณ์ยาเสพติดของจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย ศอ.บต. ปรากฏว่า ปัญหาเสพติดที่แพร่ระบาดและมีความรุนแรงในปัจจุบันคือ เฮโรอีน ซึ่งพบการใช้มากในกลุ่มวัยรุ่นนักเรียนนักศึกษา หญิงขายบริการ ผู้ใช้แรงงาน รองลงมาคือ กัญชา สารระเหย ยาบ้า และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท สำหรับยาบ้า นั้นมีแนวโน้มทวีความรุนแรงและนำมาใช้แทนเฮโรอีนในที่สุด

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้พิจารณาเห็นว่าปัญหาเสพติดทำให้เกิดปัญหาสังคมระยะยาว ทำให้เกิดปัญหากลุ่มวัยรุ่นก่ออาชญากรรม และเป็นเครื่องมือของโจรก่อการร้าย และกลุ่มอิทธิพลค้ายาเสพติดจ้างวานก่อเหตุร้าย โดยลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจและก่อวินาศกรรมในเขตเมือง และชุมชนที่สำคัญปัญหาเสพติดยังเป็นเงื่อนไขให้ฝ่ายตรงข้ามนำไปโฆษณาชวนเชื่อว่า ทางราชการใช้ยาเสพติดเป็นเครื่องมือทำลายสังคม เป็นเรื่องสำคัญที่ทางราชการต้องเร่งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจโดยเร็ว

ประเด็นปัญหา

1. ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้ามาในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความรุนแรง ขาดการป้องกันปราบปรามอย่างเข้มงวดจริงจัง จากสถิติผู้ติดยาเสพติดทั่วประเทศซึ่งมีจำนวนเกือบ 2 ล้านคน ในจำนวนนี้มีนักเรียนนักศึกษาเกือบ 1 ล้านคนนั้น ปรากฏว่าพื้นที่ที่มีความมระบาดรุนแรงคือ 13 จังหวัดภาคเหนือ และ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะ 3 จังหวัดชายแดน มีผู้ติดยาเสพติดถึง 85,000 คน

ที่มาของยาเสพติดประเภทต่าง ๆ ได้แก่

เฮโรอีน	ถูกลักลอบเข้ามาในพื้นที่จากภาคเหนือ
กัญชา	จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกหรือภาคใต้ตอนบนจากจังหวัดนครศรีธรรมราชและสุราษฎร์ธานี
ยาบ้า	มีที่มาจากภาคเหนือโดยจำหน่ายให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานกรรมกร รวมทั้งการแพร่ระบาดไปสู่กลุ่มเด็กและเยาวชน และตามชุมชน

สำหรับพื้นที่ที่มีความเคลื่อนไหวของกลุ่มค้ายาเสพติดและการลักลอบส่งออก-นำเข้ายาเสพติดที่สำคัญ ประกอบด้วย

- 1.1 **จังหวัดสงขลา** มีอำเภหาดใหญ่เป็นจุดศูนย์กลางของการค้ายาเสพติดในภาคใต้ เป็นแหล่งกระจายการค้า การเงิน อำเภอสะเดา เป็นแหล่งพำนักของกลุ่มค้า แหล่งเก็บซุกซ่อนยาเสพติดเพื่อการส่งออก
- 1.2 **จังหวัดสตูล** ลักลอบส่งออกที่อำเภอมือง อำเภอละงู และกิ่งอำเภท่าแพ
- 1.3 **จังหวัดยะลา** เป็นจังหวัดที่กลุ่มค้ายาเสพติดจากอำเภหาดใหญ่ ใช้ลำเลียงยาเสพติดเพื่อส่งออกต่างประเทศ โดยผ่านอำเภอบेतง ทางด่านศุลกากรและแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย

- 1.4 จังหวัดนราธิวาส เป็นจังหวัดที่มีอารักขาหลบนำเขโรอื่นและกัญชาไปมาเลเซียมากจังหวัดหนึ่ง ทางอำเภอตากใบ อำเภอสุโหงโก-ลก และอำเภอแว้ง ตามแม่น้ำสุโหงโก-ลก ผ่านศุลกากร และแนวชายแดน
- 1.5 จังหวัดปัตตานี มีปัญหาการเสพติดของลูกเรือประมงเป็นส่วนใหญ่ วัยรุ่น ผู้รับจ้างใช้แรงงาน

สำหรับการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาจากต่างประเทศก็มี ยาอี (เอ็ดคาสี) หรือ M.D. M.A. เป็นสารสังเคราะห์นำเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้าน ยาแก๊ไฮผสมโคเคอิน เต็มลักลอบเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้าน จำหน่ายในพื้นที่แนวชายแดนที่ย่าเภอสุโหงโก-ลก และอำเภอเบตง นอกจากนี้ก็มีการนำเข้าเฮโรอื่นจากมาเลเซีย แต่มีคุณภาพต่ำกว่าเฮโรอื่นที่เข้ามาทางภาคเหนือของไทยมาก

สำหรับข้อมูลพื้นฐานยาเสพติดในระดับหมู่บ้านชุมชนสำรวจโดยสำนักงาน ปปส. และกระทรวงมหาดไทย เมื่อปี 2539 พบว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหายาเสพติดไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 กล่าวคือ จากหมู่บ้านชุมชนที่สำรวจ 2,545 แห่ง พบว่ามีปัญหา 1,319 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 52 ประกอบด้วยมีปัญหาน้อย 726 แห่ง ปานกลาง 470 แห่ง และรุนแรง 48 แห่ง สำหรับสถิติการจับกุมคดีและสถิติการเข้าบำบัดรักษาของผู้ติดยาเสพติด ในรอบปี 2535-2540 ก็เป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการแพร่ระบาดของสูงขึ้น

2. เจ้าหน้าที่ของรัฐบางรายมีส่วนร่วมกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้ให้ข้อมูลต่อคณะกรรมการราชการรายหนึ่ง กล่าวว่า ศูนย์กลางค้ายาเสพติดอยู่ที่อำเภอสุโหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส มีข้าราชการเป็นเอเยนต์จำหน่าย นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลายท่านได้กล่าวโดยสอดคล้องกันว่า มีเจ้าหน้าที่ของรัฐบางรายมีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจในการแพร่ระบาดของยาเสพติด และนักค้ายาเสพติดบางรายยังมีความสนิทสนมกับรัฐมนตรีในรัฐบาลอีกด้วย ในเขตอำเภอสะเดา มีผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจ

และมือผลิตเฮโรอีนจากกองพล 93 ร่วมกันผลิตยาเสพติด ในเขต
อำเภอสุโขทัย-ลก มีลูกของอิหม่ามติดยาและยังเป็นผู้จำหน่ายยาเสพ
ติดอีกด้วย

3. การแสวงประโยชน์จากผู้ติดยาเสพติดให้ก่อการร้ายก่อความไม่สงบ
ยังคงมีอยู่ จากสถานการณ์ความไม่สงบในช่วงปลายปี 2540 เมื่อ
วันที่ 7 มกราคม 2541 นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้เปิดเผย
ต่อผู้สื่อข่าวภายหลังจากที่ พล.ต.อ. ประชา พรหมนอก อธิบดีกรม
ตำรวจ ได้เข้ารายงานสถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้และการจับ
กุมคนร้ายที่ก่อเหตุได้ว่า จากคำสารภาพของคนร้าย ตนได้ฝากให้
ดำเนินการเรื่องยาเสพติดในภาคใต้ เนื่องจากมี ส.ส. ในพื้นที่แจ้งว่ามี
วัยรุ่นติดยาเสพติดมีส่วนร่วมก่อความไม่สงบอยู่ด้วย โดยขอให้จับกุม
นักค้ายาเสพติดรายใหญ่สัก 2-3 ราย จะได้สกัดต้นตอของปัญหาได้
มากขึ้น (วัฏจักร ฉบับวันที่ 8 มกราคม 2541)

นอกจากนี้ นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา กล่าว
ภายหลังจากที่หารือกับนายสุรินทร์ พิศสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการต่างประเทศ เกี่ยวกับสถานการณ์ในภาคใต้ว่า ข้อมูล
ค่อนข้างจะตรงกันคือ ยังคงมีขบวนการก่อการร้ายบางส่วน โดยมีผู้
บงการอยู่ในต่างประเทศโดยอาศัยช่องว่างของผู้ติดยาเสพติดและผู้ว่าง
งานในพื้นที่ โดยให้ค่าจ้างรางวัลตอบแทน และอาศัยพื้นที่ของประเทศ
เพื่อนบ้านหลบหนีไป (ผู้จัดการรายวัน, ฉบับวันที่ 6 มกราคม
2541)

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลต่อคณะกรรมการฯ ท่านหนึ่งกล่าวว่า
กลุ่มวัยรุ่นติดยาเสพติด ถูกจ้างวานให้ก่อความไม่สงบ ตามขบวนการ
ยุทธการใบไม้ร่วงโดยทำร้ายเจ้าหน้าที่ครั้งละ 4-5,000 บาท และ
กลุ่มนี้จะเข้ามาแทนที่โจรก่อการร้าย ผู้ให้ข้อมูลอีกท่านกล่าวว่า พวก
โจรก่อการร้ายกลุ่มอาบูจีฮัด (Abujihad) มีกำลัง 6-7 คน เริ่มเคลื่อน
ไหวประมาณตุลาคม 2540 ก่อตั้งโดยผู้ต้องหาคดีอาญา มีปืน
รับจ้าง และพวกติดยาเสพติด รับจ้างเป็นเครื่องมือของผู้มีอิทธิพล มี
เป้าหมายเกี่ยวกับผลประโยชน์ พยายามยกระดับความสำคัญของกลุ่ม
โดยเลียนแบบโจรก่อการร้าย

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งยืนยันว่า ปัญหายาเสพติดยังโยงโยไปถึงโจรก่อการร้าย ขณะที่ทางการจับ ทะยี่ ดาโอ๊ะ ท่าน้ำ ได้นั้น นอกจากอาวุธแล้วยังค้นพบยาเสพติดอีกด้วย

สาเหตุของปัญหา

1. สาเหตุของปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดไปทั่วประเทศคือ การได้รับผลประโยชน์อันมหาศาลจากการผลิตและการค้ายาเสพติด แม้จะรู้ว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่ผลกำไรที่ผลิตและขายยาเสพติดได้สูงกว่าต้นทุนมากมาย และสามารถที่จะนำไปจำหน่ายต่อเนื่องแผ่ลามเป็นลูกโซ่ รวมทั้งยังอาจเจออุปสรรคที่เป็นพิษเข้าไปอีก จนทำกำไรได้มหาศาล จึงเป็นสิ่งจูงใจให้มีการกระทำผิดกฎหมายดังกล่าว นอกจากนี้การขยายเครือข่ายตลาดไปยังต่างประเทศยังมีโอกาสอีกมาก และยังสามารถแสวงหาเอเยนต์จำหน่ายจากผู้ที่ไม่ใช่เอง เมื่อไม่มีเงินทองซื้อก็จะแปรสภาพเป็นทั้งผู้เสพและผู้ขาย และเมื่อตกอยู่ในวงจรการค้าแล้ว ยากที่จะถอนตัวจากขบวนการ ซึ่งปรากฏข่าวอยู่บ่อยครั้งว่าขบวนการค้ายาบ้าได้ตามฆ่ากันเพราะขัดผลประโยชน์ หรือหักหลังกันเอง หรือการคิดจะถอนตัวล้างมือจากวงการ ผลประโยชน์ดังกล่าวจะครอบคลุมไปถึงผู้ผลิต ผู้ส่ง ผู้รับจ้างขนส่ง ผู้อำนวยการความสะดวกในการขนส่ง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐบางราย ผู้คุ้มกัน เจ้าของพื้นที่ เอเยนต์รายย่อย ผู้ที่เสพและขายเองด้วย ฯลฯ ซึ่งจะเห็นได้จากกรณีนายสุรชัย เงินทองฟู หรือ บังรอน สามารถพลิกผันจากอาชีพรับจ้างเป็นมหาเศรษฐีได้ในเวลาเพียงไม่กี่ปี
2. สาเหตุของปัญหาอีกประการหนึ่งเกิดจากกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมีจำนวนมากขึ้นเป็นลำดับ ผู้ค้ารายใหม่เป็นผู้ค้าอิสระ เป็นผู้ค้าที่ไม่มีประสบการณ์ทางการค้ายาเสพติดมาก่อน แต่เมื่อเกิดสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ไม่มีทางเลือก เดิมกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะมีสถานภาพทางสังคมที่ดี เป็นที่ยอมรับนับหน้าถือตาในสังคม เช่น ข้าราชการ พระ ครูอาจารย์ จึงส่งผลให้จำนวนผู้ค้าและผู้เสพมีปริมาณสูงขึ้นไปด้วย (เดลินิวส์, ฉบับวันที่ 1 พฤศจิกายน 2541)
3. ความไม่พร้อมในการแก้ไขปัญหายาโดยกลไกของรัฐ ทำให้ปัญหายาเสพติดมิได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ได้แก่ การขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และงบประมาณในการป้องกันปราบปรามมีน้อย หากกลไกของรัฐกลับเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อปัญหายาเสพติดโดยเข้าไปมีส่วนร่วมมือ รู้เห็นและละเว้นการปฏิบัติหน้าที่

ก็ยากที่จะจัดปัญหาดังกล่าวได้ ทั้งนี้ รวมถึงปัญหาการกำหนดให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นศูนย์กลางประสานการปฏิบัติของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องด้วย

4. การขาดความร่วมมือจากชุมชน ประชาชนและองค์การพัฒนาภาคเอกชนอันเนื่องมาจากความห่างเหินระหว่างทางราชการกับประชาชน นอกจากนี้ ทางราชการไม่สามารถให้ความคุ้มครองผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ที่ให้ความร่วมมือในการปราบปรามได้อย่างทั่วถึง บ้างก็มีการเอารายชื่อผู้ให้ความร่วมมือไปเปิดเผย บางครั้งถูกข่มขู่หรือลอบสังหารให้เป็นตัวอย่าง เช่น กรณีนายมามุ เปาะสา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ตำบลเฉลิม อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ถูกยิงตาย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยให้ความช่วยเหลือทางราชการปราบปรามยาเสพติด (หนังสือพิมพ์ข่าวสด, ฉบับที่ 24 มกราคม 2541)

นโยบายและการดำเนินการ

ศอ.บต. ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1. **การวิเคราะห์และจัดทำแผน** ศอ.บต. และสำนักงาน ปปส. ภาคใต้ได้จัดทำแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางการควบคุมปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้เบาบางลง และตั้งเป้าหมายไว้ 4 ประการคือ
 - 1.1 การปราบปรามผู้เสพและผู้จำหน่ายในพื้นที่ที่มีสภาพการแพร่ระบาดหนาแน่นใน 14 อำเภอ ให้มีสถิติผลการจับกุมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
 - 1.2 ใช้มาตรการทั้ง 3 คือ การปราบปราม การป้องกัน และการบำบัดรักษาอย่างผสมผสานในพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กร ประชาชน องค์กรส่วนท้องถิ่น และ องค์กรศาสนา

- 1.3 ให้สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเป็นเครือข่ายของการร่วมมือแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน
 - 1.4 การจัดตั้งองค์กรกลางที่จะทำหน้าที่ประสานแผนงาน ประสานการปฏิบัติ ให้คำแนะนำ กำกับดูแล และติดตามผลการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่
2. การประสานงาน ศอ.บต. ได้ประสานงานกับสำนักงาน ปปส. ภาคใต้ จังหวัดชายแดนภาคใต้ องค์กรพัฒนาภาคเอกชน และองค์กรศาสนา ในการกำหนดมาตรการ แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดย
- 2.1 ประสานสนับสนุนคณะกรรมการศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) โดยเป็นแกนกลางในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ
 - 2.2 ประสานสำนักงาน ปปส. ภาคใต้ จัดกิจกรรมในการป้องกันต่าง ๆ
3. การสนับสนุนด้านงบประมาณ ในปี 2541 ศอ.บต. ได้จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานของรัฐและเอกชน ผ่านจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปดำเนินการด้านบำบัดรักษาและฟื้นฟู 11 โครงการ เป็นเงิน 3,055,950 บาท
- สำหรับในปี 2540 ศอ.บต. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการแก้ไขปัญหายาเสพติด จำนวน 6,300,000 บาท ในปี 2541 จำนวน 4,410,000 บาท และในปี 2542 จำนวน 2,700,000 บาท ซึ่งมีจำนวนลดลงมากอย่างเห็นได้ชัด
4. การเผยแพร่กิจกรรมและความรู้การแก้ไขปัญหายาเสพติดให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ครู นักเรียน รวมทั้งการสอดแทรกเนื้อหาสาระเกี่ยวกับภัยของยาเสพติดในการอบรมสัมมนา โครงการต่าง ๆ อีกด้วย
 5. ศอ.บต. โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายจรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์) ได้กำหนดมาตรการห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วน

เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และการรวบรวมรายงานข้อมูลข่าวสารให้กับ ศอ.บต. โดย

- 1) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ถือปฏิบัติกับผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดดังนี้
 - ไม่ขอความร่วมมืออย่างหนึ่งอย่างใด ไม่ว่าจะเงินหรือสิ่งของ
 - ไม่เชิญให้เข้ามามีส่วนร่วมในงานหรือกิจกรรมของจังหวัด
 - ไม่ยกย่องหรือส่งเสริม
 - ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่บุคคลดังกล่าวจัดขึ้น
 - ไม่ร่วมมือในกิจกรรมอื่นใดที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อบุคคลกลุ่มนี้
- 2) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตรวจสอบติดตามข้อมูลบุคคลที่มีพฤติกรรมที่น่าสงสัยอย่างใกล้ชิดและรายงาน ศอ.บต.
- 3) หากพบเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืน ศอ.บต. จะดำเนินการโดยเสนอรัฐมนตรีเจ้าสังกัด คณะกรรมการ ปปส. เพื่อดำเนินการความเหมาะสมต่อไป

แนวโน้มสถานการณ์ยาเสพติด

ศอ.บต. ได้วิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มว่าปัญหายาเสพติดในพื้นที่จะขยายตัวมากยิ่งขึ้น หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง นอกจากนี้ รายงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเกี่ยวกับแผนการปราบปรามในช่วงปี 2540-2544 ระบุว่าหากประเทศต่าง ๆ ในสามเหลี่ยมภูมิภาคขยายความร่วมมือด้านการค้าการลงทุน และเศรษฐกิจมากขึ้น อาจส่งผลถึงการขยายตัวของการลักลอบค้าเฮโรอีนผ่านแดนมากยิ่งขึ้นด้วย โดยเฉพาะสามเหลี่ยมเศรษฐกิจระหว่างประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย แม้แต่ในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ซึ่งเชื่อมโยงประเทศทางฝั่งมหาสมุทรอินเดีย

ข้อเสนอแนะ

1. ปัญหายาเสพติดใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทั้งการเสพติดในพื้นที่ กับการลักลอบส่งออกผ่านประเทศเพื่อนบ้านไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งก่อรายได้มหาศาลแก่กลุ่มผู้ค้าทั้งชาวไทยและต่างชาติ ข้าราชการในพื้นที่ผู้รู้เห็นเป็นใจ ที่ผ่านมายังมิได้มีการปราบปรามกันอย่างเข้มงวดและจริงจัง และเพื่อให้ดำเนินการเป็นระบบมีเอกภาพ จึงสมควรปรับปรุงประสิทธิภาพกลไกของรัฐ ในการปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ดังกล่าว และโดยที่ภารกิจและกิจกรรมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีหลายประการ และเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายหน่วย แม้จะมีการจัดทำแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2540-2544) ร่วมกันระหว่าง ศอ.บต. และสำนักงาน ปปส. ภาคใต้ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) แล้วก็ตาม เพื่อให้การดำเนินการต่อต้านปัญหาเสพติดเป็นไปในทางประสานสอดคล้องกันด้วยดี ระหว่างส่วนราชการและภาคเอกชน จึงเห็นสมควรจัดตั้งองค์กรทำหน้าที่ศูนย์กลางประสานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะกรรมการ ประกอบไปด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามภารกิจและกิจกรรมดังนี้
 - 1.1 การป้องกันและปราบปราม : สำนักงาน ปปส. ภาคใต้, ศอ.บต. พตท. 43, กองทัพภาคที่ 4, ตำรวจภูธรภาค 9 และจังหวัด
 - 1.2 การบำบัดรักษา : หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานขององค์กรพัฒนาภาคเอกชน หน่วยงานการสาธารณสุขอื่น ๆ รวมทั้งขององค์กรปกครองท้องถิ่นและจังหวัด
 - 1.3 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ : หน่วยงานสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ หน่วยงานเสียงตามสายขององค์กรปกครองท้องถิ่น และชุมชนเครือข่าย
 - 1.4 การเข้มงวดกวดขันด้านพิธีการศุลกากร และการตรวจคนเข้าเมือง : หน่วยงานสังกัดกรมศุลกากร และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เพื่อสกัดกั้นการลักลอบขนยาเสพติดผ่านทางชายแดนไทย และสกัดกั้นการนำเข้าจากต่างประเทศ

- 1.5 งานกิจการมวลชน : ฝ่ายปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเครือข่ายชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด การจัดตั้งอาสาสมัครชุมชนสอดส่องเฝ้าระวังพฤติกรรมยาเสพติด
- 1.6 กิจการศาสนาเพื่อต้านภัยยาเสพติด : ผู้นำศาสนา คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 1.7 การศึกษาเพื่อต้านภัยยาเสพติด : หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย ผู้นำศาสนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ ให้บริการคำปรึกษาแก่นักเรียนนักศึกษา ที่ใช้สารเสพติดและยาในทางที่ผิด และกิจกรรมกีฬา

โดยมีสำนักงาน ปปส.ภาคใต้ เป็นฝ่ายเลขานุการศูนย์ โดยประสานงานการป้องกันและปราบปรามกับ 5 จังหวัด ซึ่งมีศูนย์ในระดับจังหวัดซึ่งขณะนี้สำนักงานจังหวัดเป็นฝ่ายเลขานุการศูนย์ระดับจังหวัด

อำนาจหน้าที่ของศูนย์ประสานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดฯ

- กำหนดแผนงานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามโครงการที่ศูนย์ระดับจังหวัดเสนอเพื่อพิจารณาโดยสอดคล้องกับแผนป้องกันและปราบปรามของสำนักงาน ปปส. ส่วนกลาง
- เป็นศูนย์กลางประสานการปฏิบัติในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดใน 5 จังหวัด ในภารกิจและกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น
- จัดทำงบประมาณของศูนย์ฯ และศูนย์ฯ ระดับจังหวัดให้สอดคล้องกันกับแผนงาน และเสนอไปยังรัฐบาลโดยตรง รวมทั้งจัดสรรงบประมาณไปยังศูนย์ระดับจังหวัด หรือหน่วยงานศาสนา หรือองค์กรพัฒนาภาคเอกชนโดยตรง เพื่อความคล่องตัวรวดเร็วในการทำงาน มีความรับผิดชอบมากขึ้น และสามารถตรวจสอบได้
- ให้คำปรึกษา แนะนำ เผยแพร่ด้านวิชาการแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เข้าร่วมในศูนย์ฯ และจังหวัด

- เป็นศูนย์กลางในการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับยาเสพติดและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พ.ศ. 2542 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 มกราคม 2542 ซึ่ง ครม. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2541 โดยกำหนดโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าจะต้องได้รับโทษเพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่า ของโทษปกติ
- 2. รณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงโทษและพิษภัยจากยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอโดยเฉพาะในสถานศึกษา ในชุมชน ในสถานประกอบการ และชี้ชวนให้จัดตั้งอาสาสมัครชุมชนต่อต้านยาเสพติด โดยเร่งรัดการรณรงค์ในพื้นที่แพร่ระบาดรุนแรงก่อนเป็นลำดับแรก รวมถึงการเพิ่มการผลิตวิทยากร สื่อทางวิชาการในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด
- 3. ควรเปิดโอกาสให้องค์กรศาสนา องค์กรพัฒนาภาคเอกชนทั้งไทยและต่างประเทศ โรงเรียนสถานศึกษา ประชาชนทั้งไทยพุทธ-ไทยมุสลิม เข้ามาร่วมในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบำบัดรักษายาเสพติดให้มากขึ้น โดยสนับสนุนแนวทางของบ้านดาร์ลุอีมาน อำเภอเมืองยะลา ซึ่งรับช่วงผู้ที่ผ่านการถอนพิษยามาฟื้นฟูสมรรถภาพ หรือบ้านปากน้ำ ในศูนย์บำบัดรักษา ยาเสพติดจังหวัดปัตตานี ซึ่งบำบัดรักษาโดยใช้หลักศาสนานำการสาธารณสุข ตั้งแต่ขั้นถอนพิษ ฟื้นฟูสมรรถภาพ และฝึกอาชีพ (หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 29 สิงหาคม 2541)
- 4. เมื่อพิจารณางบประมาณในการป้องกันและปราบปรามของ ศอ.บต. จะเห็นได้ว่าลดลงอย่างมากทุกปีตั้งแต่ปี 2540 ขณะที่สถานการณ์ยาเสพติดยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ซึ่งน่าจะมีผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อการปฏิบัติงาน จึงควรเพิ่มงบประมาณในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้เหมาะสมเพียงพอต่อสถานการณ์ความรุนแรงรวมทั้งการเพิ่มเงินสนับสนุน เงินรางวัล ในคดียาเสพติดเพื่อเพิ่มขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- 5. ปรับปรุงระเบียบกฎหมายโดยเฉพาะการเพิ่มบทลงโทษเด็ดขาดต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยยกเว้นการลดหย่อนผ่อนโทษ และปรับปรุงมาตรการอนุมัติให้ประกันตัวผู้ต้องหาคดียาเสพติด ให้เหมาะสมรวมทั้งพัฒนามาตรการด้านกฎหมายเพื่อเอื้ออำนวยต่อการป้องกัน และปราบปราม เช่น การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน การ

ป้องกันการฟอกเงินอันได้จากกิจการค้ายาเสพติด เพื่อลดฐานอำนาจทางการเงิน และทรัพย์สินที่จะใช้สนับสนุนการค้ายาเสพติด

6. ให้ความสำคัญในการปราบปรามและทำลายฐานการผลิตยาเสพติดในประเทศไทย โดยเฉพาะยาบ้า และปราบปรามแหล่งปลูกพืชเสพติด เนื่องจากการป้องกันและปราบปรามที่ต้นเหตุของปัญหา สกัดกั้นการนำส่วนผสมหรือตัวยา เข้ามาจากต่างประเทศ รวมทั้งการปรับหลักเกณฑ์การขออนุมัติทำลายยาเสพติดให้ง่าย เนื่องจากขณะนี้มียาเสพติดที่ถูกยึดได้และรอการพิจารณาคดี อยู่ใน การเก็บรักษาของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นจำนวนถึง 13 ตัน (บางกอกโพสต์, ฉบับวันที่ 8 มกราคม 2542)
7. จากกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนพัวพันกับยาเสพติดและอยู่ระหว่างติดตามพฤติการณ์ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์แน่ชัดจำนวนถึง 800 คน โดยเฉพาะตำรวจชั้นประทวนมีมากที่สุดนั้น (มติชน ฉบับวันที่ 24 ธันวาคม 2541) เห็นสมควรดำเนินการตามมาตรการการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้มีส่วนพัวพันดังกล่าว โดยให้ระบุที่มาของทรัพย์สินอย่างชัดเจน การได้มาโดยเกินฐานะหรือไม่ เพื่อเป็นการตรวจสอบเบื้องต้นไว้ชั้นหนึ่งก่อน แล้วจึงสอบสวนขยายผลว่าจะเกี่ยวพันจริงหรือไม่ต่อไป
8. เนื่องจากในปัจจุบันมีผู้ต้องหาหรือจำเลยคดียาเสพติดอยู่ระหว่างพิจารณาคดีเป็นจำนวนมาก จนแน่นเรือนจำและศาล ดังนั้นเห็นควรปรับปรุงแนวทางการดำเนินคดีในปัจจุบันโดยเฉพาะการพิจารณาคดียาเสพติดออกจากคดีอาญาทั่วไป เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างรวดเร็ว (ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 19 มกราคม 2542) และในคดีจำหน่ายซึ่งมีอัตราโทษขั้นต่ำจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป แม้จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นศาลอันจะเป็นประโยชน์ต่อรูปคดี ซึ่งศาลมีอำนาจลดโทษให้ได้เต็มที่กึ่งหนึ่ง จำเลยจะรับโทษจำคุกขั้นต่ำสุด 2 ปี 6 เดือน แต่ก่อนจะลงโทษจะต้องมีการสืบประกอบการรับสารภาพ กว่าคดีจะแล้วเสร็จต้องใช้เวลาอีกหลายเดือน ทำให้เกิดปัญหาคดีล่าช้า ผู้ต้องหาหรือจำเลยล้นที่คุมขัง จึงควรพิจารณาแก้ไขอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำคดีให้น้อยกว่า 5 ปี เพื่อว่าเมื่อคดีใดที่จำเลยรับสารภาพแล้ว ก็สามารถที่จะลงโทษได้เลย ไม่ต้องรอให้โจทก์สืบประกอบอีก (เดลินิวส์, ฉบับวันที่ 12 มกราคม 2542)
9. โดยที่ปรากฏว่าการลักลอบนำเข้ายาเสพติดและสารสังเคราะห์จากประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นความร่วมมือจากประเทศเพื่อนบ้านบนหลักแห่งความ

สัมพันธ์อันดีต่อกันจะเอื้ออำนวยต่อการสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติด รวมทั้งการปราบปรามขบวนการค้ายาเสพติดที่มีเครือข่ายโยงใยในต่างประเทศ จากการประชุมคณะกรรมการระดับสูงของไทยและมาเลเซียครั้งที่ 3 ซึ่งพลเอก มงคล อัมพรพิสิฏฐ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ได้ร่วมประชุมสัมมนา กับพลเอก ดันศรี ดาโต๊ะ ศรี อีสมาฮิล ฮัจจีโอมาร์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดมาเลเซีย และคณะ ทางฝ่ายมาเลเซียได้ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยดี โดยให้เจ้าหน้าที่ประสานงานกันโดยตลอด (ไทยรัฐ, ฉบับวันที่ 9 ธันวาคม 2541) ดังนั้น รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญแก่การพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ในประเด็นดังกล่าว รวมทั้งการประสานความร่วมมือฝึกอบรมปราบปรามยาเสพติดกับมิตรประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา โดยหน่วยงานปราบปรามยาเสพติด (D.E.A) ได้สนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรมเรื่องดังกล่าวแก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงาน ปปส. ในการคัดเลือกบุคลากรจำนวน 50 คนไปฝึกอบรมทฤษฎีวิชาการ ทาซาว เทคนิคการสืบสวนและปราบปราม ที่มลรัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 9 มกราคม ถึงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2542 (ไทยรัฐ, ฉบับวันที่ 13 มกราคม 2542)

**สรุปสาระสำคัญปัญหาหาเสพติด
ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้**

ประเด็นปัญหา	สภาพปัญหา	สาเหตุปัญหา	ข้อเสนอแนะ
7. ปัญหาหาเสพติด	<p>1) ปัญหาหาเสพติดใช้งบประมาณจำนวนมาก รวมทั้งบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหา</p> <p>2) ก่อให้เกิดปัญหาสังคมทรมานเวียน เช่น ปัญหาอาชญากรรม วัยรุ่นโสเภณี ช่างโจร การพนัน การฉ้อฉล ตั๋วประกัน แพทย์โรคเอดส์ ฯลฯ</p> <p>3) ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย โดยกลุ่มผู้ติดยาถูกแสวงประโยชน์เป็นเครื่องมือของโจรก่อการร้ายในการลอบทำร้ายและก่อวินาศกรรม</p> <p>4) เป็นเงื่อนไขในการโฆษณาชวนเชื่อฯ ทางราชการใช้หาเสพติดเป็นเครื่องมือทำลายสังคม</p>	<p>1) การได้รับผลประโยชน์อันมหาศาลจากการผลิตและจำหน่าย ตลอดจนโอกาสขยายตลาดและเครือข่ายต่างประเทศ</p> <p>2) กลุ่มผู้ค้าหาเสพติดมีจำนวนมากขึ้น สืบเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้จำนวนผู้ติดยาเสพติดมีมากขึ้นเป็นลำดับ</p> <p>3) ปัญหาความไม่พร้อมด้านอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ งบประมาณ</p> <p>4) ขาดความร่วมมือจากชุมชนและประชาชนอันเนื่องมาจากความห่างเหิน ตลอดจนการที่ทางราชการไม่อาจให้ความคุ้มครองบุคคลที่ร่วมมือในการปราบปราม แจ่งข่าวหาเสพติด</p>	<p>1) จัดตั้งศูนย์กลางประสานการป้องกันและปราบปรามหาเสพติดใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีสำนักงาน ปปส. ภาคใต้เป็นฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการศูนย์ประกอบด้วย ศอ.บต. พลท.43 ทท. 4 ตร.ภาคฯ 9 ฯลฯ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดแผนงานป้องกันปราบปรามใน 5 จังหวัดตามที่ศูนย์ฯ ระดับจังหวัดเสนอ - ศูนย์กลางประสานการปฏิบัติ - จัดทำงบประมาณและจัดสรรงบประมาณไปยังศูนย์ฯ ระดับจังหวัด และหน่วยงานศาสนา NGO โดยตรง - ให้คำปรึกษาแนะนำวิชาการ - ติดตามประเมินผล - รับเรื่องร้องเรียนพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับหาเสพติด ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2541 2) รณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงพิษภัยของหาเสพติด ผลิตวิทยากรและสื่อ 3) เปิดโอกาสให้องค์กรศาสนา NGO โรงเรียน สถานศึกษา ประชาชน มีส่วนร่วมในโครงการที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น 4) เพิ่มงบประมาณในการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งเงินสินบน เงินรางวัล 5) ปรับปรุงระเบียบกฎหมายใน

ประเด็นปัญหา	สภาพปัญหา	สาเหตุปัญหา	ข้อเสนอแนะ
			<p>ประเด็นเพิ่มบทลงโทษ การประกันตัวผู้ต้องหา การพัฒนามาตรการด้านกฎหมาย เช่น การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกันเป็นของแผ่นดิน ป้องกันการฟอกเงิน</p> <p>6) ทำลายฐานการผลิตและแหล่งปลูกพืชเสพติด</p> <p>7) ตรวจสอบทรัพย์สินเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ขึ้นบัญชีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตรวจสอบที่มาของทรัพย์สินว่าได้มาเกินฐานะหรือไม่ แล้วขยายผลการสอบสวน</p> <p>8) แยกคดียาเสพติดออกจากคดีอาญาทั่วไป และแก้ไขอัตราค่าสุดให้น้อยกว่า 5 ปี เพื่อว่าคดีใดที่รับสารภาพ ศาลจะได้ตัดสินลงโทษได้เลย ไม่ต้องรอให้โจทก์สืบประกอบอีก</p> <p>9) เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับมิตรประเทศ ในการป้องกันปราบปรามการลักลอบนำเข้า-ส่งออก รวมทั้งการฝึกอบรมจากมิตรประเทศ</p>

4.7 ปัญหากลไกของรัฐ

(1) ประเด็นปัญหา

ปัญหากลไกของรัฐถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากการดำเนินงานตามนโยบายแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่รัฐบาลกำหนดขึ้นจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าหากกลไกของรัฐบกพร่อง ดังที่ น.ต. ประสงค์ สุ่นศิริ อดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้กล่าวไว้ว่า “แม้รัฐบาลจะกำหนดนโยบายหรือแนวทางแก้ไขปัญหามาอย่างสวยงาม ถูกต้องเพียงใด ถ้าข้าราชการกลไกของรัฐไม่ดี ไม่ว่าจะเป็นพลเรือน ตำรวจ หรือทหาร ที่ไม่นำนโยบายเหล่านั้นไปปฏิบัติ ไม่ทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องตรงไปตรงมา ซึ่งอาจจะเกิดจากความเห็นแก่ตัว หรือเห็นแก่สมัครพรรคพวกเป็นใหญ่ ข้าราชการเหล่านี้ย่อมกลับเป็นผู้สร้างปัญหาให้ซับซ้อนยิ่งขึ้นไปอีก โดยเฉพาะข้าราชการที่มาปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ย่อมประสบกับปัญหาที่ค่อนข้างยุ่งยาก และสลับซับซ้อน มีความยากลำบากใจกว่าข้าราชการในภาคอื่น ๆ บางคนก็ไม่อยากมาอยู่ที่นี่เพราะไกลและแก้ปัญหาไม่ค่อยได้ บางคนก็อยากมา เพราะภาคใต้มีผลประโยชน์มาก ด้านเงินทองสินค้าข้ามแดน แร่ ป่าไม้ บางครั้งภาคใต้ก็เป็นสถานที่ไว้สำหรับระบายคนที่ส่วนกลางไม่ชอบ จะด้วยเรื่องอะไรก็แล้วแต่ ส่งมาชุมนุมกันที่นี่ทำให้ปัญหาเพิ่มขึ้นไปอีก” (ประสงค์ สุ่นศิริ, 2526 : 21-24)

ในส่วนของจังหวัดภาคใต้นี้ เราจะพบว่าสภาพหรือประเด็นปัญหา มีความสอดคล้องกับคำกล่าวของ น.ต. ประสงค์ สุ่นศิริ อย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นปัญหาทั้งในลักษณะของภาพรวมของระบบการบริหารราชการ และในส่วนพฤติกรรมของตัวข้าราชการเอง ทั้งในแง่ของความรู้ความสามารถ ความเอาใจใส่ และความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การประสานงานระหว่างหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ขาดเอกภาพ การทำงานเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ และบางครั้งเกิดความขัดแย้งกัน โดยเฉพาะระหว่างฝ่ายปกครองกับตำรวจและส่วนราชการอื่น ๆ ที่ขึ้นตรงต่อส่วนกลาง

2. ข้าราชการบางส่วนยังติดยึดกับระบบศักดินา ขาดสำนึกของการให้บริการทำให้ประชาชนโดยเฉพาะชาวมุสลิม ซึ่งพูดภาษาไทยไม่ค่อยได้ ไม่สามารถติดต่อขอรับบริการได้ และมีความท่างเห็นมากขึ้น
3. ข้าราชการบางส่วน มีความลำเอียงในการปฏิบัติงาน โดยปฏิบัติต่อชาวไทยพุทธในลักษณะที่ผ่อนปรน ยืดหยุ่นในการปฏิบัติ ในขณะที่จะเข้มงวดกวดขันในกรณีของชาวมุสลิม
4. ข้าราชการบางส่วนมีพฤติกรรม ในลักษณะของการแสวงหาประโยชน์ พยายามวิ่งเต้นไปอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ และเป็นช่องทางของยาเสพติด และสินค้าหนีภาษี
5. ข้าราชการบางส่วนยอมตัวเป็นเครื่องมือของกลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ รวมทั้งช่วยกลุ่มผู้ก่อการร้าย และกลุ่มคนร้ายให้ทำผิดกฎหมาย ซึ่งในเรื่องนี้ เรื่องยศ จันทรคีรี (อ้างใน อิมรอน มะลูลีม, 2538 : 99) และจากการสัมภาษณ์จากชาวบ้านและผู้นำท้องถิ่น ระบุอย่างชัดเจนว่าการก่อการร้าย หรืออาชญากรรม ในหลายลักษณะ เช่น การลักพาคนไปเรียกค่าไถ่ การปิดสวนยาง การค้ายาเสพติด และการลักลอบนำสินค้าเถื่อนและออกจากประเทศมักจะมีเจ้าหน้าที่รัฐบาลเป็นผู้หนุนหลัง
6. มีการสร้างสถานการณ์ (เงื่อนไข) โดยข้าราชการบางส่วนเพื่อเป็นการแข่งขันอำนาจ แย่งชิงผลประโยชน์ หรือรักษาสถานภาพการดำรงอยู่ของหน่วยงานของตนเอง ซึ่งตัวอย่างของเหตุการณ์เหล่านี้ ได้แก่ กรณีคนร้ายใช้อาวุธปืนยิงใส่ สภ.ต. รัตนาปิ่นยัง อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี ซึ่งจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในพื้นที่ได้ข้อมูลในลักษณะของการขัดแย้งผลประโยชน์ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยกันเอง หรือ ในกรณีของการวางระเบิดสะพานข้ามแม่น้ำปัตตานีที่บ้านป่าหวัง อ.บันนังสตา จ.ยะลา ซึ่งผลการสืบสวนไม่แน่ชัดว่าเป็นผลงานของฝ่ายใด

(2) สาเหตุของปัญหา

จากประเด็นและสภาพปัญหาเกี่ยวกับความบกพร่องของกลไกของรัฐ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินนโยบายและการแก้ไข ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่กล่าวถึงแล้วนี้ สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. การเลือกสรร โยกย้าย และบรรจุแต่งตั้งข้าราชการลงในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้มักจะไม่เป็นไปตามนโยบายที่ราชการ กำหนด ทั้งที่ทางราชการได้มีการกำหนดนโยบาย และมาตรการ ในการเลือกสรรบรรจุแต่งตั้งข้าราชการไว้อย่างเด่นชัด และต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ไม่ว่าจะเป็นหลักรัฐประศาสนโยบายสำหรับ ปฏิบัติราชการในมณฑลปัตตานี ของสำนักเลขาธิการที่ 6 มติคณะ รัฐมนตรี นโยบายของกระทรวงมหาดไทย และล่าสุดคือ นโยบาย ความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ใช้อยู่ใน ปัจจุบัน แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าในบางหน่วยงานมิได้นำ นโยบายและมาตรการที่กำหนดขึ้นไปใช้อย่างเคร่งครัด โดยยังมีการส่งข้าราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะของการลงโทษ มีการบรรจุข้าราชการโดยไม่ได้คำนึงถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ชนบทธรรมเนียมประเพณีของมุสลิม ไม่ได้คำนึงถึงความซื่อสัตย์
2. การจัดโครงสร้างการบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 56/2539 ลงวันที่ 23 เมษายน 2539 ที่ปรับปรุงสายการบังคับบัญชาเดิมของหน่วยงาน ในพื้นที่จากที่ต้องขึ้นต่อแม่ทัพภาคที่ 4 โดยตรง เป็นการแยกส่วน งานด้านพลเรือนและตำรวจให้ขึ้นต่อ ผอ.ศอ.บต. และงานด้าน ความมั่นคงให้ขึ้นต่อแม่ทัพภาคที่ 4 มีผลทำให้การประสานงาน ระหว่างทั้งสองฝ่ายขาดเอกภาพเนื่องจากขาดผู้รับผิดชอบที่แท้จริง ในพื้นที่ประกอบด้วยคณะกรรมการอำนวยการแก้ปัญหาความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปชต.) ซึ่งเป็นคณะกรรมการกำกับ นโยบายในระดับชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานไม่มีการ ประชุมเพื่อประสาน เร่งรัดการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบาย เท่าที่ควรคือ เพิ่งมีการประชุมเพียงครั้งเดียวนับตั้งแต่ก่อตั้งในปี

2540 จึงทำให้ปัญหาการประสานงานและเอกภาพการบังคับบัญชาไม่ได้รับการแก้ไขให้ลุล่วงไปได้

3. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ซึ่งมีหน้าที่หลักในการกำกับดูแลและเร่งรัดการปฏิบัติงานของฝ่ายพลเรือน และตำรวจรวมทั้งการปรับปรุงประสิทธิภาพของข้าราชการ และพนักงานองค์การของรัฐ ไม่สามารถดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากขาดการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง
4. บุคลากรภาครัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ค่อนข้างขาดแคลน โดยตัวเลขที่ได้จากการศึกษาของคณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2537) พบว่าในหน่วยงานแต่ละแห่งจะมีบุคลากรไม่ครบตามกรอบอัตรากำลังเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะบุคลากรสายแพทย์ พยาบาล และครูจะมีสภาพขาดแคลนมากกว่าหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งจะพบว่า ในเขตอำเภอรอบนอก (อำเภอชั้น 3-5) จะมีสภาพความขาดแคลนมากกว่าอำเภอรอบใน (อำเภอชั้น 1-2) ทำให้อำเภอที่ห่างไกลมีความเจริญน้อย ข้าราชการต้องแบกรับภาระงานมากขึ้นกว่าที่ควรจะเป็น
5. ข้าราชการบางส่วนยังขาดความเข้าใจที่แท้จริงในหลักการ และวิถีปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น ไม่เห็นถึงความสำคัญของความรู้สึกของชาวมุสลิมในเรื่องการรักษา และสืบต่อเอกลักษณ์ทางศาสนาของตน รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ทำให้ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับประชาชนในพื้นที่ได้ และในบางรายกลับประพฤติปฏิบัติในลักษณะที่ขัดกับขนบธรรมเนียมประเพณีโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จนก่อให้เกิดความขัดแย้งไม่สามารถทำงานอยู่ในพื้นที่ได้
6. ข้าราชการขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ ได้แก่

- 6.1 ข้าราชการจำนวนมากมีภูมิลำเนาเดิมอยู่นอกเขตพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีความต้องการที่จะย้ายกลับ ภูมิลำเนาเดิม หรือย้ายออกจากพื้นที่
- 6.2 สวัสดิการและผลประโยชน์เกี่ยวกับบางด้านยังไม่เพียงพอ อาทิเช่น ขาดบ้านพัก เบี้ยเลี้ยง ค่ารักษาพยาบาล และเงิน ค่ายังชีพ และในบางด้านยังไม่มีให้ อาทิเช่น เครื่องมือ สื่อสาร เบี้ยกันดาร และการประกันภัย
- 6.3 การพิจารณาให้ 2 ชั้นปกติ หรือ 2 ชั้นกรณีพิเศษไม่ กระจาย และบางส่วนใช้ระบบอุปถัมภ์โดยผลของการ ศึกษาในเรื่องนี้ของคณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์ (2537 :39) พบว่า
- 1) ไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอนชัดเจนในการพิจารณาให้ 2 ชั้นกรณีปกติ และ 2 ชั้นกรณีพิเศษ รวมทั้งยังพบว่า ข้าราชการในเขตอำเภอที่เจริญกว่ามีโอกาสได้ 2 ชั้น มากกว่าข้าราชการในอำเภอห่างไกล
 - 2) การพิจารณาให้ 2 ชั้นพิเศษ จะกระจุกตัวในกลุ่ม ข้าราชการฝ่ายปกครอง และข้าราชการที่ประจำอยู่ที่ ศอ.บต. ทำให้ไม่กระจายอย่างเป็นธรรม
 - 3) ข้าราชการจำนวนมาก (ประมาณ 1 ใน 3) ไม่เคย ได้รับการพิจารณาให้ 2 ชั้นปกติ หรือ 2 ชั้นพิเศษ เลย ตั้งแต่ปฏิบัติราชการมา

(3) ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับความย่อหย่อนของ กลไกของรัฐที่มีผลทำให้นโยบายต่าง ๆ ที่รัฐบาลกำหนดขึ้นไม่บรรลุ เป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นในส่วนต่อไปนี้จะเป็นการนำเสนอถึงมาตรการ เชิงนโยบายที่ควรกำหนดให้มีขึ้น เพื่อแก้ปัญหา อันประกอบด้วย

- 1) ควรมีการกำชับให้ทุกหน่วยงานยึดมั่นในมติคณะรัฐมนตรี และ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใน

การที่จะเลือกสรรบรรจุแต่งตั้งข้าราชการหรือบุคลากรในหน่วยงานให้ไปทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะควรเป็นคนที่มีความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวมุสลิมเป็นอย่างดี และหากสามารถคัดเลือกข้าราชการที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งรับราชการอยู่ในส่วนราชการต่าง ๆ เข้าไปปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของข้าราชการนั้น ๆ ก็จะเป็นยิ่งขึ้น

- 2) การโยกย้ายข้าราชการที่มีพฤติการณ์ไม่เหมาะสมออกจากพื้นที่ ควรจะมีการดำเนินการอย่างเด็ดขาดและจริงจัง โดยควรมีการสอบสวนข้อเท็จจริงอย่างแน่ชัดเสียก่อน และให้ ศอ.บต. เสนอต่อ นายกรัฐมนตรีโดยตรง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการวิ่งเต้นหรือการปกปิดช่วยเหลือกันเองของหน่วยงาน รวมทั้งควรมีการกำชับให้ย้ายออกจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีเงื่อนไขไม่ให้ย้ายไปสู่ตำแหน่งหรือพื้นที่ที่ดีกว่าเดิมด้วย
- 3) ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผล การทำงานของหน่วยงานในพื้นที่ ทั้งฝ่ายพลเรือน และฝ่ายทหาร ให้รับผิดชอบการดำเนินงานในหน้าที่ของงานให้มีประสิทธิภาพ โดยคณะกรรมการดังกล่าวควรเป็นคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยตรงจากนายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการอำนวยการ แก้ไขปัญหาความความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปชต.) เพื่อเร่งรัดและประสานการทำงานของหน่วยงานในพื้นที่ให้มีเอกภาพมากยิ่งขึ้น
- 4) ในกรณีของ ศอ.บต. ซึ่งผลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ (สุรสิทธิ์ วชิรขจร, 2539) เห็นว่าควรยังคงอยู่ต่อไปอีกระยะหนึ่งนั้น รัฐบาลควรสนับสนุนบทบาทของ ศอ.บต. ให้สามารถทำหน้าที่ของตน ตามที่ระบุไว้ในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 56/2539 ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางแผน การจัดตั้งงบประมาณเพื่อการพัฒนาการสรรหาข้าราชการที่ดี มีความรู้ความสามารถ หรือการโยกย้ายผู้ที่มีความประพฤติที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะควรกำชับให้หน่วยงานต่าง ๆ ยอมรับและสนับสนุน

การทำงานของ ศอ.บต. อย่างจริงจัง เพื่อให้เป้าหมายหลักของการแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้ตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถบรรลุผลตามช่วงเวลาที่กำหนด

- 5) ควรมีการเร่งรับบรรจุแต่งตั้งข้าราชการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นไปตามกรอบอัตรากำลังของแต่ละหน่วยงาน แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาให้ได้ข้าราชการที่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามมติคณะรัฐมนตรี และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย โดยเฉพาะบางหน่วยงานที่มีปัญหาความขาดแคลนบุคลากรอย่างรุนแรง เช่น บุคลากรด้านสาธารณสุข กระทรวงและกรมที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายและมาตรการเฉพาะ โดยให้สิทธิพิเศษ และมาตรการจูงใจอื่น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวให้บรรลุผลต่อไป
- 6) ควรมีการปรับปรุงวิธีการและกฎเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบ (2 ชั้นปกติ หรือ 2 ชั้นพิเศษ) ให้มีความเป็นธรรมและสามารถอธิบายเหตุผลได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะกรณี 2 ชั้นพิเศษ ควรมีการกระจายสัดส่วนให้กับหน่วยงานด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากหน่วยงานฝ่ายปกครอง ฝ่ายความมั่นคง และฝ่ายรักษาความสงบ ให้ได้รับเพิ่มมากขึ้น
- 7) ในส่วนของสวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูลนั้น ควรมีการพิจารณาสนับสนุนให้กับข้าราชการที่ปฏิบัติงาน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกรณีพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของบ้านพัก เบี้ยเลี้ยง เบี้ยกันดาร การประกันภัย ยานพาหนะ หรือเครื่องมือสื่อสาร เพื่อเป็นการตอบแทนในความเสียสละ และการทุ่มเทแรงกายแรงใจของข้าราชการ เหล่านี้

สรุปสาระสำคัญปัญหาหลักของรัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นปัญหา	สภาพปัญหา	สาเหตุของปัญหา	ข้อเสนอแนะ
8. ปัญหาหลักของรัฐ	<p>1. การประสานงานระหว่างหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ขาดเอกภาพ</p> <p>2. ข้าราชการขาดสำนึกของการบริการประชาชน</p> <p>3. ข้าราชการบางส่วนมีความลำเอียงในการให้บริการระหว่างชาวพุทธและชาวมุสลิม</p> <p>4. ข้าราชการบางส่วนมีพฤติกรรมแสวงประโยชน์</p> <p>5. ข้าราชการบางส่วนยอมตัวเป็นเครื่องมือของกลุ่มอิทธิพล</p> <p>6. มีการสร้างสถานการณ์เพื่อแข่งขันอำนาจและปกป้องผลประโยชน์</p>	<p>1. การเลือกสรรโยกย้ายและบรรจุแต่งตั้งข้าราชการไม่เป็นไปตามนโยบาย</p> <p>2. การประสานระหว่างหน่วยงานหลักฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหารขาดเอกภาพ</p> <p>3. ศอ.บต. ขาดการยอมรับจากหน่วยงานอื่น และไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากรัฐบาล</p> <p>4. บุคลากรของรัฐขาดแคลน</p> <p>5. ข้าราชการขาดความเข้าใจที่แท้จริงในหลักการและวิธีปฏิบัติของศาสนาอิสลาม</p> <p>6. ข้าราชการขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน</p>	<p>1. กำชับให้หน่วยงานยึดนโยบายของรัฐในการเลือกสรร บรรจุแต่งตั้งข้าราชการ</p> <p>2. การโยกย้ายข้าราชการที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมควรทำอย่างเด็ดขาดและจริงจัง</p> <p>3. ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและประเมินผลการทำงาน</p> <p>4. รัฐควรสนับสนุนบทบาทของ ศอ.บต. ให้ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>5. เร่งรัดบรรจุแต่งตั้งข้าราชการให้ครบตามกรอบอัตรากำลัง</p> <p>6. ควรมีการปรับปรุงวิธีการและกฎเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบ</p> <p>7. สนับสนุนสวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูลเป็นกรณีพิเศษ</p>

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

ปัญหาในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยทั่วไปแล้วจะเป็นปัญหาที่คล้ายคลึงกับปัญหาที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ แต่เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมี “ปัญหาสังคมจิตวิทยา” อันเป็นผลมาจากความแตกต่างทางด้านศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ที่ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจ หรือความเข้าใจผิด ความหวาดระแวง ตลอดจนความรู้สึกต่ออำนาจรัฐในทางลบที่สะสมมาเป็นเวลานานปรากฏอยู่เป็นทุนเดิม จึงทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นในภูมิภาคนี้ ได้ถูกผูกโยงเข้าสู่ปัญหาสังคมจิตวิทยาดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อได้พิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น นอกจากปัญหา “สังคมจิตวิทยา” ซึ่งเป็นแกนแล้ว ยังมีปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาการศึกษาและปัญหาความยากจน มาเป็นองค์ประกอบทำให้สังคมประชาชนใน 5 จังหวัดดังกล่าวมีความอ่อนแอและเปราะบางเป็นช่องทางให้บุคคลหรือคณะบุคคลเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ เป็นต้นว่าก่อความไม่สงบขึ้นจนกลายเป็นปัญหา หรือปัญหายาเสพติด ปัญหาผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น ปัญหากลไกของรัฐ และปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาเหล่านี้เมื่อเชื่อมโยงเข้ากับปัญหาสังคมจิตวิทยา ทำให้ภาพของปัญหาดังกล่าวมีขนาดและระดับความรุนแรงเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีความแตกต่างกับปัญหาลักษณะเดียวกันที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอื่นของประเทศ ดังนั้นการแก้ปัญหาทุกปัญหาจึงต้องพิจารณาดำเนินการใหม่มิติที่แตกต่างกันกับการแก้ไขปัญหาในภูมิภาคอื่นของประเทศด้วย

สำหรับผลการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาในอดีตที่ผ่านมา รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยระดมสรรพกำลัง ทั้งทางด้านกำลังพลและกำลังงบประมาณ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหารการปกครอง แต่พบว่านโยบายของรัฐ และวิธีแก้ไขปัญหานั้นยังมีจุดอ่อนและมีข้อผิดพลาด ทำให้การแก้ไขปัญหานั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะกรณีการดำเนินนโยบายของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่กำหนดนโยบายแบบอุปสรรค เป็นรูปแบบเดี่ยวลักษณะเดียว และวิธีการเดียวกันทั้งประเทศ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ซึ่งนอกจากจะทำให้การดำเนินนโยบายเหล่านั้นไม่บรรลุผลแล้ว บางครั้งยังกลับกลายเป็นจุดที่ก่อให้เกิดปัญหาลุกลาม อื่นๆ ปัญหา

จังหวัดชายแดนภาคใต้ในระยะเวลาที่ผ่านมา ถ้าดูอย่างผิวเผินในบางช่วงระยะเวลา ก็มีความสงบเรียบร้อย น่าพอใจ แต่เนื่องจากปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา ซึ่งเป็นแกนหลักยังมีได้ถูกแก้ไข สถานการณ์ที่ดูเหมือนสงบนั้น ที่จริงแล้วก็ยังคงเป็นปัญหาที่สงบชั่วคราวและรอปะทุขึ้นรุนแรงครั้งใหม่ ถ้ามีเชื้อหรือปัจจัยสาเหตุจากปัญหาอื่น เข้ามาเสริม หรือมีปัญหาอื่นมาประกอบก็就会有การลุกลามรุนแรงขึ้นเป็นระยะ ๆ

นอกจากนั้น จากการศึกษาได้พบว่า ในบางครั้ง ก็มีบุคคลบางกลุ่ม บางพวก ที่อยู่ในพื้นที่ ไม่ว่าจะข้าราชการ, ผู้นำท้องถิ่น, นักการเมืองที่มีอิทธิพล, กลุ่มโจร, พวกมิจฉาชีพ อาศัยช่องว่างของความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐและประชาชนและจังหวะโอกาสต่าง ๆ สร้างสถานการณ์หรือสร้างปัญหาขึ้น หรือบางกรณีแม้ไม่ได้ฉวยโอกาสสร้างสถานการณ์ขึ้น แต่อย่างน้อยก็ต้องการให้ปัญหาดำรงอยู่ต่อไปเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม

ดังนั้น นโยบาย ยุทธศาสตร์ และกลวิธีในการแก้ไขปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในอนาคต คงต้องมีการทบทวน และพิจารณาให้รอบคอบมากขึ้น โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวความคิด และตระหนักว่า ปัญหาภาคใต้เป็นปัญหาละเอียดอ่อน มีปัญหาทางสังคมจิตวิทยาเป็นแกน ซึ่งเป็นบ่อเกิดของความหวาดระแวงและความไม่เข้าใจกัน และได้พัฒนาความขัดแย้งมาเป็นเวลานาน การแก้ไขปัญหาจึงไม่ง่ายและต้องใช้เวลาในการดำเนินการ โดยไม่สามารถจะรวบรัด ให้เสร็จสิ้นลงในเวลาอันรวดเร็วได้ นอกจากนี้ ยังต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

ข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่งสำหรับปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างไม่ใช่ปัญหาเชิงปรากฏการณ์หรือลักษณะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว แต่เป็นปัญหาที่หยั่งรากลึก ซึ่งต้องแก้ไขที่รากเหง้าอันเป็นสาเหตุของปัญหาให้หมดสิ้นไป จากการศึกษาได้พบว่า ปัญหาซึ่งประกอบด้วยปัญหาสังคม จิตวิทยา ปัญหาด้านการศึกษาและปัญหาความยากจน ตลอดจนปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นตามมา ล้วนมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผล หรือเป็นทั้งเหตุและผลซึ่งกันและกัน ตลอดจนบางปัญหามีลักษณะเป็นตัวเร่งให้สถานการณ์ของปัญหามีความรุนแรงขึ้นด้วย ดังนั้นการแก้ไขปัญหาในอนาคตจะต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กันทุกปัญหา และจะต้องแก้ไขในเชิงบูรณาการ ตั้งแต่ระดับนโยบายลงไปถึงระดับปฏิบัติ โดยมองปัญหาแบบองค์รวมที่มีความสัมพันธ์กันและทุกฝ่ายดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ไม่ใช่มองปัญหาแบบแยกส่วน และแบ่งแยกหน่วยต่างฝ่ายต่างทำโดยไม่ประสานกัน

ด้วยเหตุนี้ การแก้ไขปัญหาก็ต้องอาศัยการแก้ปัญหาเชิงบูรณาการตั้งแต่ระดับนโยบายไปถึงการปฏิบัติ โดยให้คณะกรรมการสิทธิการวิสามัญศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ชุดนี้เป็นคณะกรรมการสามัญของวุฒิสภา (Standing Committee) เพื่อติดตามผลการแก้ไขปัญหามาตามข้อเสนอแนะดังกล่าว นำเสนอต่อรัฐสภาและรัฐบาลต่อไป

โดยสรุปจากรายงานของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ฉบับนี้ ภายใต้กรอบการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีการเชื่อมโยงกันจากข้อเท็จจริงด้านเศรษฐกิจสังคม ผสมกับหลักศาสนาและวัฒนธรรมในท้องถิ่น นับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน คณะกรรมการวิสามัญฯ จึงกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ออกเป็นปัญหาต่าง ๆ ซึ่งทุกปัญหาล้วนมีผลกระทบโดยตรงและทางอ้อมต่อ “ปัญหาสังคมจิตวิทยา” ขณะเดียวกันการแก้ไขปัญหานั้นในแต่ละมิตินั้นคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ทำการศึกษวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การเงินและการคลังของประเทศ พบว่าปัญหาที่มีความสำคัญยิ่งและจำเป็นต้องได้รับการดำเนินการแก้ไขให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างเร่งด่วนนั้น มีดังต่อไปนี้คือ

1. ปัญหาสังคมจิตวิทยา

- ข้อเสนอแนะแก้ไขอย่างเร่งด่วน
 - (1) ควรมีการเน้นย้ำนโยบายพหุนิยมทางวัฒนธรรม
 - (2) เสริมสร้างความเข้าใจระหว่างผู้นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน
 - (3) รัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อย

- ข้อเสนอแนะแก้ไขอย่างเร่งด่วน
 - (1) แก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของข้าราชการ

- (2) สร้างจิตสำนึกให้กับข้าราชการอย่างจริงจังในหน้าที่รับผิดชอบ
- (3) ป้องกันและปราบปรามการค้าและเสพติด
- (4) ปรับปรุงประสิทธิภาพและสร้างเอกภาพในการทำงานของทางราชการอย่างจริงจัง
- (5) ปรับปรุงการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการรักษาความสงบให้เกิดเอกภาพ
- (6) สนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

3. ปัญหาอิทธิพลก้องกัม

- ข้อเสนอแนะแก้ไขอย่างเร่งด่วน

- (1) สํารวจตรวจสอบกฎหมาย และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัย สิ่งทีก่อให้เกิดผลกระทบต่อสวัสดิภาพของประชาชนให้เหมาะสม
- (2) ให้ สมช. ปรับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกฎหมายตามข้อ 1
- (3) ให้กระทรวง ทบวง กรม มอบอำนาจในการแก้ไขปัญหาและผลกระทบทันทีเกี่ยวกับอิทธิพลให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อการสั่งการแก้ไขปัญหาได้อย่างทันที
- (4) ปรับปรุงแนวทางการบริหารงานบุคคลสำหรับกลไกของรัฐทุกหน่วยงานทุกตำแหน่งหน้าที่
- (5) เร่งรัดพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจัง
- (6) ให้ความสำคัญแก่การตัดและลิดรอนเครือข่ายอิทธิพล เช่น การปราบปรามยาเสพติด การค้าของเถื่อน สินค้าชายแดนอย่างเข้มงวด เพื่อลดฐานอำนาจทางการเงินและอิทธิพลลง ขณะเดียวกันให้สร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธ และต่อต้านอิทธิ

พลท้องถิ่น โดยเสริมสร้างและนำหลักศาสนาและการศึกษาเข้ามาแทนที่

- (7) ประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนและประชาชน เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- (8) สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมขององค์กรพัฒนาเอกชน ประชาชน ผู้นำศาสนา ในการกระทำกิจกรรมคุณประโยชน์ให้แก่สังคม
- (9) ให้ความสำคัญต่อสถาบันศาสนา โดยลดกฎระเบียบปฏิบัติของทางราชการให้เหมาะสม
- (10) ให้เสนอกฎหมายเชิงพัฒนาสร้างสรรค์ และก้าวหน้าทันต่อการรับมือจัดการกับวิวัฒนาการในการเสริมสร้างอิทธิพล และผลประโยชน์จากการกระทำผิดกฎหมาย
- (11) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และกฎหมายที่ป้องกันหรือถ่วงดุลมิให้เกิดการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งสิทธิต่าง ๆ ในการได้รับการบริการ ให้ประชาชนรับทราบอย่างแพร่หลาย และต่อเนื่อง

4. ปัญหาการเมือง

- ข้อเสนอแนะแก้ไขอย่างเร่งด่วน
 - (1) จัดตั้งคณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นองค์กรอิสระ

5. ปัญหาการศึกษา

- ข้อเสนอแนะแก้ไขอย่างเร่งด่วน
 - (1) กระทรวงศึกษาธิการควรจัดให้หน่วยงานรับผิดชอบการจัดการศึกษา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
 - (2) กระทรวงศึกษาธิการควรกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้ท้องถิ่นหรือชุมชนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างแท้จริง
 - (3) รัฐจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนที่เรียนวิชาศาสนาได้เรียนวิชาชีพควบคู่ไปด้วย
 - (4) รัฐจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้การศึกษาแก่กลุ่มอาชีพต่าง ๆ อย่างทั่วถึง
 - (5) รัฐควรจัดฝึกอาชีพระยะสั้นแก่เยาวชนไทยมุสลิม เพื่อจัดส่งแรงงานไปทำงานในประเทศตะวันออกกลาง
 - (6) ควรผลิตกำลังคนด้านช่างอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมเพื่อรองรับโครงการเศรษฐกิจสามฝ่าย (IMT-GT)
 - (7) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาโดยให้องค์กรศาสนาอิสลามไปเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรและพิจารณาจัดทำสื่อการเรียนการสอนด้วย
 - (8) กระทรวงศึกษาธิการได้มีการวิจัยหารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - (9) ควรจัดโครงการจัดการศึกษาในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง
 - (10) ควรจัดให้มีโครงการคุ้มครองสวัสดิการครูจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - (11) กระทรวงศึกษาธิการควรจะได้มีการสำรวจความเป็นอยู่ของครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้รับสวัสดิการที่จำเป็นและเหมาะสม

- (12) สนับสนุนให้องค์กรมุสลิมและประชาชนมุสลิมตระหนักถึงการรักษาชาติและให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของความศรัทธา

6. ปัญหาความยากจน

- ข้อเสนอแนะแก้ไขอย่างเร่งด่วน
 - (1) เพิ่มรายได้ของประชาชนไทยสนับสนุนให้เป็น “เขตส่งเสริมการลงทุนพิเศษ”
 - (2) ขยายฐานการผลิตในพื้นที่ให้กว้างและหลากหลาย พร้อมทั้งสนับสนุนการแปรรูปผลผลิตการเกษตร
 - (3) สนับสนุนให้จังหวัดปัตตานีเป็น “ศูนย์กลางการผลิตอาหารมุสลิม”
 - (4) ขยายปริมาณและกระจายการที่พัฒนาอุตสาหกรรมชนบทให้กว้างขวาง พร้อมทั้งจัดให้มีตลาดรับรอง
 - (5) ส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนที่ทำงานโดยส่งเสริมอาชีพพระยะสัน
 - (6) ส่งเสริมวิชาชีพในโรงเรียนปอเนาะ
 - (7) สนับสนุนให้โรงเรียนใช้พื้นที่เหมาะสมด้านารเกษตรเพื่อเป็นอาหารสำหรับนักเรียนและการเรียนรู้ด้านตัดเย็บเสื้อผ้า
 - (8) ขยายและเผยแพร่สินค้าในพื้นที่สู่ตลาดประเทศเพื่อนบ้าน
 - (9) ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่
 - (10) วางแผนเปิดตลาดนักท่องเที่ยวใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวจีนและไต้หวัน เพื่อทดแทนนักท่องเที่ยวมาเลเซียและสิงคโปร์
 - (11) สนับสนุนการจัดตั้งสถาบันการเงินตามหลักศาสนาอิสลาม (ธนาคารระบบอิสลาม) ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

7. ปัญหาสาเสพติด

- ข้อเสนอแนะแก้ไขอย่างเร่งด่วน
 - (1) จัดตั้งศูนย์กลางประสานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
 - (2) รณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงพิษภัยของยาเสพติด ผลิตภัณฑ์ยาสูบและสื่อ
 - (3) เปิดโอกาสให้องค์กรศาสนา NGO โรงเรียน สถานศึกษา ประชาชน มีส่วนร่วมในโครงการที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น
 - (4) เพิ่มงบประมาณในการป้องกันและปราบปราม รวมทั้งเงิน สิบบน เงินรางวัล พร้อมทั้งปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

8. ปัญหาการไกลของรัว

- ข้อเสนอแนะแก้ไขอย่างเร่งด่วน
 - (1) กำชับให้หน่วยงานยึดนโยบายของรัฐในการเลือกสรร บรรจุ แต่งตั้งข้าราชการ ให้ครบตามกรอบอัตรากำลัง
 - (2) การโยกย้ายข้าราชการที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมควรทำอย่าง เต็ดขาดและจริงจัง
 - (3) ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและประเมินผลการ ทำงาน
 - (4) รัฐควรสนับสนุนบทบาทของ ศอ.บต. ให้ทำหน้าที่อย่างมี ประสิทธิภาพ
 - (5) ควรมีการปรับปรุงวิธีการและกฎเกณฑ์ในการพิจารณาความดี ความชอบ พร้อมทั้งการสนับสนุนสวัสดิการและผลประโยชน์ เกื้อกูลเป็นกรณีพิเศษ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กิตติ รัตนฉายา, “ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้”, (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2533)

..... “ปัญหาทางสังคมของชาวไทยมุสลิม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้”, (วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2526).

ชัชฎภัย บุรุษพัฒน์. ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยาอินเตอร์เนชันแนล, 2519.

..... “ไทยมุสลิม. กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยาอินเตอร์เนชันแนล, 2519.

จรัญ มะลูลีม และคณะ. ไทยกับโลกมุสลิม : ศึกษาเฉพาะกรณีชาวไทยมุสลิม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

เฉลิมเกียรติ ชุนทองเพชร. การต่อต้านนโยบายรัฐบาลในสี่จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย โดยการนำของหะยีสุหลง อับดุลกาเดร์. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. อิสลามกับความรุนแรง : การศึกษาเฉพาะกรณีเหตุการณ์รุนแรงในสี่จังหวัดภาคใต้ ประเทศไทย . พ.ศ. 2519-2524. กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

ซานูซี อิบรอเฮม. ประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้ของชนชาติปัตตานี. ม.ป.ท., ม.ป.ป., (อัดสำเนา)

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2498.

เด่น ไต้ะมีนา. ความหวังใหม่กับธนาคารอิสลาม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรว
พิทยา, 2516.

ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมลายู. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
แพรวพิทยา, 2516.

ประพนธ์ เรืองณรงค์ และคนอื่น ๆ. ปัตตานี. กรุงเทพมหานคร : แบล็คไทมอนด์,
2531.

ประเวศ วะสี. การเดินทางแห่งความคิด : ปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพมหานคร. สำนัก
พิมพ์หมอชาวบ้าน, 2540

ปิยนาด บุนนาค. “ระบุงาราชการภาคใต้ปฏิบัติสวนนโยบายรัฐ” ทางนำ. 112
(เมษายน 2534) หน้า 8

ปรีดี พนมยงค์. “ข้อสังเกตเกี่ยวกับเอกภาพของชาติกับประชาธิปไตย” ความเป็น
เอกภาพของชาติกับปัญหาสามจังหวัดภาคใต้. ม.ป.ท. 2517.

มีชัย ฤชุพันธ์. “ปัญหาของประเทศไทย”. สารวิสัยสภา, ฉบับที่ 5 ปีที่ 6 พฤษภาคม
2541.

ลิขิต อีระเวคิน. ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : แพรวพิทยา, 2521.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาค
ใต้. ม.ป.ท., 2533 (อัดสำเนา).

----- นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้.
ม.ป.ท., 2537

วินัย คุรวรรณพัฒน์. “ทัศนคติของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อ
ประเทศสหพันธ์มาเลเซีย”, (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาค
วิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522).

สุรินทร์ พิศสุวรรณ. ปัญหาสามจังหวัดภาคใต้ : ข้อเท็จจริงและแนวทางแก้ไข
กรุงเทพมหานคร : สารมวลชน, 2524.

----- สี่จังหวัดภาคใต้กับสิทธิมนุษยชน : เงื่อนไขทางการเมืองที่นำไป
สู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้.
กรุงเทพมหานคร : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2527.

เสาวนีย์ จิตต์ทมวด. กลุ่มชาติพันธุ์ : ชาวไทยมุสลิม. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2531.

อ. บางนรา (นามแฝง). ปัตตานี อดีต-ปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์, 2519.

อนันต์ วัฒนานิกัร. ประวัติเมืองลังกาสุกะ เมืองปัตตานี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2531.

อารง สุทธาศาสน์. ปัญหาความขัดแย้งในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2519.

อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, ศูนย์. แนวคำบรรยาย. ม.ป.ท. 2532 (อัดสำเนา).

อับดุลฮาติม มินฮาร์, “คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติการโครงการพัฒนาเพื่อความหวังใหม่ตามทัศนะของผู้นำมุสลิมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้”, (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2535).

ภาษาอังกฤษ

Fraser, Thomas. M. Fisherman of South Thailand New York : Holt Rinehart and
Winston, Inc., 1966.

----- : Rusembilan : A Malay Fishing Village in Southern Thailand.
New York : Cornell University Press, 1966.

Pern, B.R. An Introduction of History of South-east Asia. Kuala Lumpur :
Longmans of Malaysia Ltd., 1963.

Teeuw, A. and Wyatt, D.K. Hikayat Patani. (The Story of Pattani). The Hague :
Martinus Nijhoff, 1970.

Wheatly, Paul. The Golden Khersonese. Kuala Lumpur : University of Malaya
Press, 1961.

חכמה פשוטה

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กท. ๑๐๓๐๐

๒๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

เรื่อง ขอเสนอญัตติ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้คือปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

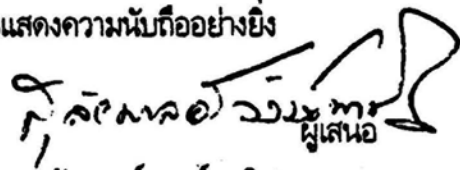
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในปัจจุบัน ได้เกิดเหตุการณ์อันไม่สงบขึ้นในหลาย ๆ พื้นที่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะใน ๓ จังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เนื่องจากมีผู้ไม่หวังดีต่อประเทศชาติได้ก่อความไม่สงบขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การลอบวางเพลิงเผาโรงเรียน การข่มขู่ทำร้ายครู การลอบยิงเจ้าหน้าที่ตำรวจและการยิงถล่มสถานที่ราชการ รวบรวม การลอบวางระเบิดวางระเบิดไฟ การขว้างระเบิดใส่ป้อมยามจุดตรวจ และยังมีอีกหลาย ๆ เหตุการณ์ ซึ่งสร้างความหวาดผวแก่ประชาชนทั่วไปโดยเกรงว่าจะไม่ได้รับความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งไม่มั่นใจต่อการแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของรัฐบาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงว่าเป็นการกระทำของขบวนการโจรก่อการร้าย (ขจก.) ที่เชื่อมโยงกับต่างประเทศ เพื่อต้องการสร้างผลงานโดยหวังการสนับสนุนด้านการเงินและอาวุธยุทธภัณฑ์หรือจะเป็นฝีมือของกลุ่มผู้ที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นที่เสียผลประโยชน์ในเรื่องการค้ายาเสพติดที่ไม่พอใจต่อนโยบายการปราบปรามกวาดล้างอย่างจริงจังของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเป็นการกระทำของนักการเมืองเพื่อต้องการที่จะทำลายความศรัทธาและเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล หรือเกิดจากข้าราชการขัดแย้งกันเองเกี่ยวกับผลประโยชน์ จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงภายในประเทศ ระบบการปกครอง และความหวาดระแวงระหว่างคนไทยด้วยกัน และระหว่างข้าราชการกับประชาชนใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหานี้ได้เกิดมาช้านานเป็นเวลานานับ ๑๐ ปี แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้ ทำให้เสียงประมาณในการแก้ไขปัญหาอย่างมากมาย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะรัฐบาลแก้ไขปัญหามิได้ถูกจุด จึงได้เสนอแก้ไขปัญหาคือวุฒิสภา ซึ่งถ้าทั้งไว้ต่อไปอาจมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศให้เกิดความเสียหายไม่ว่าจะเป็นด้านการท่องเที่ยว การค้าขาย การส่งออก การลงทุน โดยส่งผลกระทบต่อคนไทยและชาวต่างประเทศไม่มีความมั่นใจที่จะเข้ามาลงทุน ตลอดจนอาจจะกระทบต่อการพัฒนาโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความร่วมมือของ ๓ ประเทศ อันได้แก่ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย

จึงกราบเรียนมาเพื่อได้โปรดเสนอที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณาตั้งคณะกรรมการวิสามัญจำนวน ๑๗ คน พิจารณาศึกษาญัตติเรื่องดังกล่าว โดยมีกำหนดระยะเวลาการศึกษา ๑ ปี นับแต่วันที่ วุฒิสภามีมติมอบหมาย ส่วนเหตุผลและรายละเอียด กระผมจะได้ชี้แจงในที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

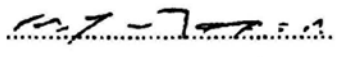
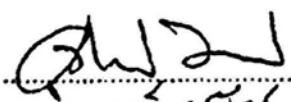
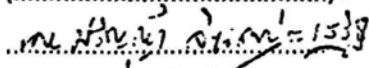
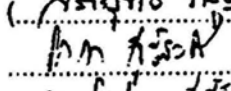
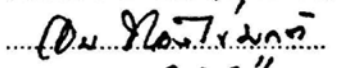
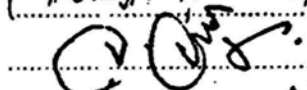
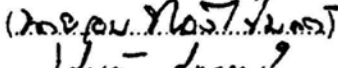
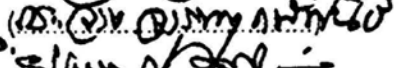
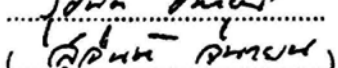
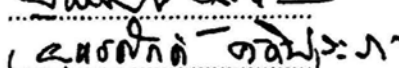
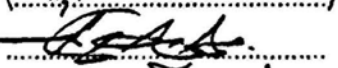
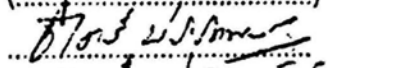

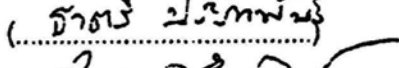
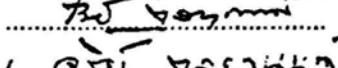
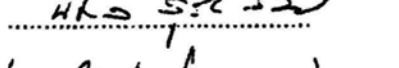
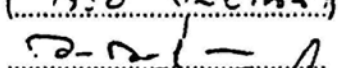
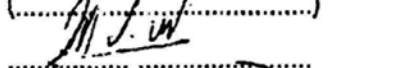
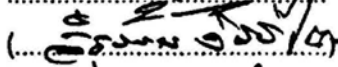
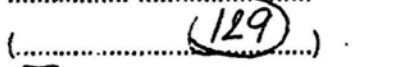
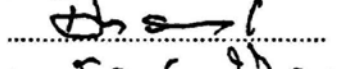
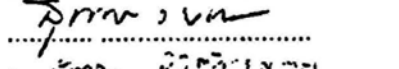
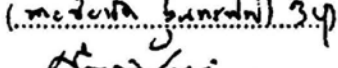

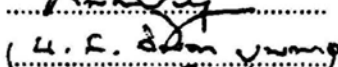
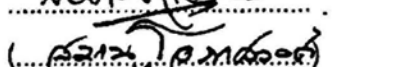
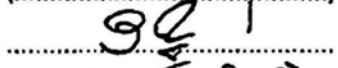
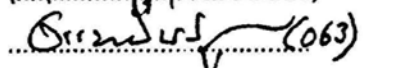
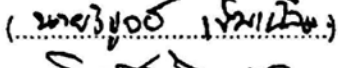
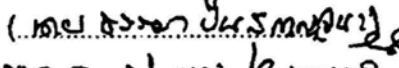
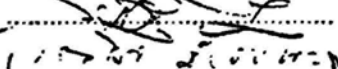
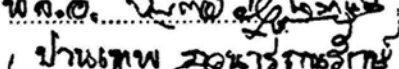

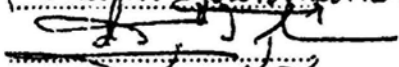
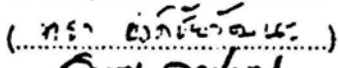
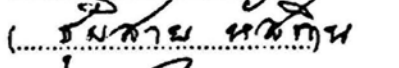

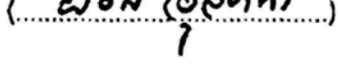
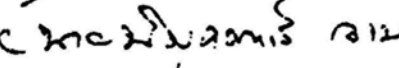

(ลงชื่อ)

 ผู้เสนอ

(นายสุลัยมาลัย วงษ์พานิช)

สมาชิกวุฒิสภา

ผู้รับรอง (ญาติ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส)

๑.
(นางสาว...)	๒.
(นาย... 26)
๓.
(นางสาว... 1539)	๔.
(นาย... 17)
๕.
(นาย...)	๖.
(นาย...)
๗.
(นาย...)	๗.
(นาย...)
๘.
(นาย...)	๘.
(นาย...)
๙.
(นาย...)	๙.
(นาย...)
๑๐.
(นาย...)	๑๐.
(นาย...)
๑๑.
(นาย...)	๑๑.
(นาย...)
๑๒.
(นาย...)	๑๒.
(นาย...)
๑๓.
(นาย...)	๑๓.
(นาย...)
๑๔.
(นาย... 34)	๑๔.
(นาย...)
๑๕.
(นาย...)	๑๕.
(นาย...)
๑๖.
(นาย...)	๑๖.
(นาย...)
๑๗.
(นาย...)	๑๗.
(นาย...)
๑๘.
(นาย...)	๑๘.
(นาย...)
๑๙.
(นาย...)	๑๙.
(นาย...)
๒๐.
(นาย...)	๒๐.
(นาย...)
๒๑.
(นาย...)	๒๑.
(นาย...)
๒๒.
(นาย...)	๒๒.
(นาย...)
๒๓.
(นาย...)	๒๓.
(นาย...)
๒๔.
(นาย...)	๒๔.
(นาย...)
๒๕.
(นาย...) | ๒๕. |
(นาย...) |

ที่ สว ๐๐๐๘/

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ถนนอุทองใน กท ๑๐๓๐๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑

เรื่อง ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา
นราธิวาส สงขลา และสตูล

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ญัตติ เรื่อง ขอสั่งญัตติเรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา
๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ
เพื่อศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล
ซึ่งนายสุลัยมอลย์ วงษ์ทานิช เป็นผู้เสนอ และลงมติตั้งกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง
เพื่อศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๘๕ ประกอบด้วย

๑. พลเรือเอก เกษะหลัก :จริญรุกษ์	๒. นายโกวิท สุวิสวัสดิ์
๓. นายคำรง พุฒตาล	๔. พลเรือเอก ทวีศักดิ์ ศรีประยูร
๕. นายนิมิตต์ วาบา	๖. พลเอก บุญศักดิ์ กำแหงฤทธิรงค์
๗. พลเอก ปานเทพ ภูวนารถนุรักษ์	๘. นายไพฑูรย์ บุญวัฒน์
๘. นายวินัย สมะมะฮุน	๑๐. นายวิศาล กัทรกรรมมาศ
๑๑. พลเอก ศิริรินทร์ รุปลกล้า	๑๒. พลตำรวจโท สมควร หริกุล
๑๓. นายสมชัย ภูทธิปริษา	๑๔. นายสมพงษ์ ศรียะพันธุ์
๑๕. นายสุลัยมอลย์ วงษ์ทานิช	๑๖. คุณหญิงสุวัฒนา เพชรทองคำ
๑๗. นายอาทิตย์ เบ็ญหาวัน	๑๘. นายอารีย์ วงศ์อารยะ
๑๙. นายอาทิตย์ พิทักษ์คุณพล	

อนึ่ง ที่ประชุมได้กำหนดระยะเวลาปฏิบัติงานตามภารกิจไว้ ๑ ปี

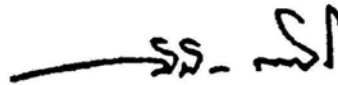
นับแต่วันที่วุฒิสภามอบหมาย

(โปรดพลิก)

จึงเรียนยืนยันมา และจะให้มีการประชุมคณะกรรมการ ในวันพุธที่
๔ มิถุนายน ๒๕๔๑ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการหมายเลข ๑๐๘
ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒

ฉะนั้น จึงขอเชิญท่านไปประชุมตามกำหนดวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวข้างต้น

ขอแสดงความนับถือ

(นายพนิต อารยะศิริ)

เลขาธิการวุฒิสภา

กองการประชุม

โทร. ๒๔๔๐๕๖๓

คำสั่ง

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา ๕ จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล วุฒิสภา
ที่ ๑/๒๕๔๑

เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ

ตามที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ได้ลงมติแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล นั้น คณะกรรมการวิสามัญได้ประชุมพิจารณาศึกษาข้อมูลเบื้องต้นแล้วพบว่า จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถเพื่อให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะรวมทั้งเสนอกรอบและแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิสามัญ ดังนั้น คณะกรรมการวิสามัญจึงมีมติแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการวิสามัญ ดังนี้

๑. นายอนันต์ อนันตกุล
๒. นายวิสุทธิ์ สิงห์ขจรวรกุล
๓. ประธานสภาหอการค้าไทย
๔. กณบดีคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๕. กณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๖. ดร.โมฮัมหมัด อับดุลกาเดร์
๗. ดร.หะสัน หมัดหมาน
๘. ดร.อิมรอน มะลูลิม
๙. นายวิษณุ พูลสุข

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๑ เป็นต้นไป

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ

คำสั่ง

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา ๕ จังหวัด

ชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล วุฒิสภา

ที่ ๒/๒๕๔๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้

ตามที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันศุกร์ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ได้ลงมติแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล นั้น คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ประชุมพิจารณาศึกษาข้อมูลเบื้องต้นแล้วพบว่ามิข้อมูลและรายละเอียดในส่วนที่เป็นเอกสาร รายงาน และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้และความสามารถในการประมวลและเรียงลำดับข้อมูลและปัญหา รวมทั้งนำเสนอแนวทางและแผนงานในการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญ ดังนั้น คณะกรรมการวิสามัญฯ จึงได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งนำเสนอแนวทางและแผนงานในการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญฯ

โดยคณะกรรมการศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้คณะนี้ประกอบด้วยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. นายวินัย สะมะฮุน	ประธานคณะกรรมการ
๒. ดร.อารง สุทธศาสตร์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. ดร.อารมณ จินดาพันธ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายโกวิท สุรัสวดี	โฆษกคณะกรรมการ
๕. ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ วรขจร	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. นายไพฑูริย์ บุญวัฒน์	คณะกรรมการ
๗. นายดำรง พุฒศาล	คณะกรรมการ

๘. คร.ปกรณ์ ปรีชากร	คณะกรรมการ
๙. คร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์	คณะกรรมการ
๑๐. นายพินัย อนันตพงษ์	คณะกรรมการ
๑๑. นายพรชิต บุญนาค	คณะกรรมการ
๑๒. คร.อิมรอน มะลูลีม	คณะกรรมการ
๑๓. พลตรี เรวัตร รัตนผ่องใส	คณะกรรมการ
๑๔. คร.พิรยศ ราฮิมมูลา	คณะกรรมการ
๑๕. นายปกิต พรหมมาชน	คณะกรรมการ
๑๖. รศ.เสาวนีย์ จิตต์หมวด	คณะกรรมการ
๑๗. นายเอกพร จุ้ยสำราญ	คณะกรรมการ
๑๘. นายชูศักดิ์ มณีชยางกูร	คณะกรรมการ
๑๙. นายอัษฎฤตาธะ อับรู	คณะกรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๑ เป็นต้นไป

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ

คำสั่ง

คณะกรรมการการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา ๕ จังหวัด

ชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล วุฒิสภา

ที่ ๓/๒๕๔๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มเติม

ตามที่คณะกรรมการการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล วุฒิสภา โดยประธานคณะกรรมการการวิสามัญฯ ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๔๑ แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการการวิสามัญฯ และคำสั่งที่ ๒/๒๕๔๑ แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ความละเอียดครบถ้วนแล้วนั้น เนื่องจากภารกิจและหน้าที่ของคณะกรรมการการวิสามัญฯ ในการพิจารณาศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น มีขอบข่ายประเด็นการพิจารณาที่กว้างขวาง จำเป็นจะต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์ในสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอข้อมูล และแนวทางการพิจารณาศึกษารวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้อง

ดังนั้น คณะกรรมการการวิสามัญฯ จึงมีมติแต่งตั้งให้ นายวิชัย ศรีขวัญ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพังงา ช่วยราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย เป็นคณะกรรมการศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มเติม

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๑ เป็นต้นไป

(นายอารีย์ นาคีอารยะ)

ประธานคณะกรรมการการวิสามัญฯ

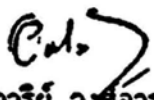
คำสั่ง

**คณะกรรมการการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา ๕ จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล วุฒิสภา
ที่ ๕/๒๕๔๑
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานเพิ่มเติม**

ตามที่คณะกรรมการการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้
คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล วุฒิสภา ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและ
คณะทำงาน ตามคำสั่งที่ ๑ และ ๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๑ นั้น เพื่อให้การทำงานของ
คณะกรรมการการวิสามัญฯ มีความสมบูรณ์และครอบคลุมประเด็นเนื้อหาที่พิจารณาศึกษา
มากขึ้น ดังนั้น คณะกรรมการการวิสามัญฯ จึงมีมติแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ เป็น
คณะทำงานของคณะกรรมการการวิสามัญฯ เพิ่มเติม ดังนี้

๑. ผศ.คณมนรจรณ์ บากา
๒. นายอ้อหมัด สมบูรณ์ บัวหลวง
๓. นายธานีรัตน์ ศิริปะชะนะ
๔. นายคณัย มุญา
๕. นายสรเดช สุนทรารุณ

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๑ เป็นต้นไป

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

ประธานคณะกรรมการการวิสามัญฯ

คำสั่ง

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา ๕ จังหวัด

ชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล วุฒิสภา

ที่ ๕/๒๕๔๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มเติม

ตามที่คณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล วุฒิสภา โดยประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะที่ปรึกษา และคณะทำงานของคณะกรรมการวิสามัญฯ จำนวน ๔ คณะ ความละเอียดทราบแล้วนั้น เนื่องจากคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ขอขยายเวลาการพิจารณาศึกษาอดีตติของคณะกรรมการวิสามัญฯ จากวุฒิสภาออกไปอีก ๑ ปี เพื่อพิจารณาศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งประเมินและติดตามผลรายงาน และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิสามัญฯ ที่ได้เสนอต่อรัฐบาล จึงจำเป็นต้องอาศัยนักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์ช่วยนำเสนอข้อมูล และแนวทางการศึกษาวิเคราะห์อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อให้แนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการวิสามัญฯ มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปสู่ผลในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น คณะกรรมการวิสามัญฯ จึงมีมติแต่งตั้งให้นายอับดุลฮาลิม มินฮาร์ อาจารย์ ๑ ระดับ ๖ โรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน เป็นคณะทำงานศึกษาปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มเติม

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ เป็นต้นไป

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ

